Whel'a'ne Bube 'Ut'en K'oh

Luke Theophilus hadih yulhni

1 Syadan Theophilus, hadih. 'Udechoo 'ook'une'úguz 'uk'unusúsguz-i Sizi nts'oh te ne'úst'en 'ink'ez nehodulh'eh 'et huwun ndet dude 'ut'en whe' yudilh'en,
2 'ink'ez ndet dzin ndo yak'uz whenája 'et whuts'un. 'Et ndo yak'uz natiltelh whutso ndunne dune whel'a'ne ubulhtsi, 'enne Ndoni gha buba núhizye'.
3 Sizi dazsai hukw'élh'az dit whunizyat dzin ndoohoolyiz lhat whe bunalhts'et nusúya 'et whuz un'a 'alha khuna 'aw whuts'u hoodódlai' ait'oh. Hinilh'en 'ink'ez Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun bubulh yálhduk.

Ndoni buts'u yoosdzi

4 'Et la 'ilhoh hudilhts'i whe bugha khúni nin'ai whe ubúlhni, “Jerusalem huwu toohdilh junih! SBá ye nóhts'u náhizya-i, 'i ooba oolh'é'. Ndai la nohgha tít'alh-i huwun nohdúsni inle'.
5 John dune too be 'ulh'en-un, 'en too be too be' nohulh'en inle', 'et hoonts'i 'aw lhadzin iloh inle' de, 'et whusawhútilts'ulh, sBá 'en Ndoni nohts'o tl'aiduti'alh 'ink'ez nohyudútilts'ulh. 'Et whuz un'a too bé' nohtilelh,” ubúlhni.
6 'Et whel'a'ne Sizi te 'ilhunahosdil whe 'et Sizi huyoodulhkut, “NeMoodihti, 'awet eh whusahónzut Israel oots'u hainzutne doo cha za 'uyoonne yun k'ut whut'enne bumoodih nahutidleh?”

7 'Et Sizi ubúlhni, “Nts'o whude 'uwhutánelh-un
'aw nohni t'eoonózin huba lhe'hóot'oh. SBá, 'en za
t'ewhunínzun.
8 'Et hoonts'i Ndoni nohyudílts'ut de soo nohdzi
ulhtus whe Jerusalem 'et si sba dune whunul-
htunne tihle, Judea yun k'ut ndulcho whe cha,
Samaria yun k'ut cha, 'ink'ez ndi yun k'ut ndulcho
whe cha,” ubúlhni.

Sizi Gri yak'uz whenája

9 'Et ndi yughu yatílhduk whe 'awet ndo yak'uz
whenája. 'Et hinilh'en whuz za kw'us yo ts'e
hooloh suli'.
10 'Et 'awhuz ndo yat ts'e hika itís'en whe khun-
sul nane dune ulhyul 'i be dune unlíne buzih bube
hóodiltsai.
11 “Galilee whut'enne, di ha 'et núdulhya 'ink'ez
ndo yat ts'e whunulh'en? Ndun Sizi ndo yak'uz
ts'e nohghu whenája-un 'andit nulh'en ndo yak'uz
whenája, whuz un'a za whusanátidalh,” ubuhútni.

Tenahudutidli huba 'et 'ilhuhodulh

12 'Et la whel'a'ne dzulh Olive huyúlhni-i hiye
nádidil whe Jerusalem ts'e nahoosdil keyoh
whuts'un dzoh nilhdza' whe' hoont'oh.
13 Jerusalem ts'e náhoosdil whe, 'aho ndo yoh
huwhut'i-un danáhundil. Peter, John, James 'ink'ez
Andrew, Philip 'ink'ez Thomas, Bartholomew
'ink'ez Matthew, James Alphaeus ooye', Simon
Lizwifne ba huwu daódit'owh-un, 'ink'ez Judas
James ooye', 'enne 'et yoh hudilhts'i.
14 'Ahoolhyiz 'ilhuhodulh tenahudutidli hukwa.
Ts'ekoo bulh cha, Sizi bulhutsinke cha, 'ink'ez
Mary ooloo cha, ts'iyawh tenahududli.

Judas k'enádija-un

15 'Et 'oh da' dzin yugha hodil'e'ne 'ilhúhozdil
('alhgoh 120 at'énne dune). 'Enne butoh Peter
bubulh yátilhduk ha dudinya,
16 'ink'ez ubúlhni, “Sulhutsinke ndi Yak'usda
ooghuni 'uk'unusgúz-i 'et lhaóodotneh huba'
hoont'oh. Ndet David hón'en Ndoni 'en gha Judas
datínelh 'et yughu yalhduk. Judas 'en húbunilhtan
whe 'oh da' Lizwifne Sizi huyílhchoot inle'.
17 'En cha nebulh 'óot'en ha 'utahálti inle'. 'Et
huwa Judas wheni k'un'a en cha whel'a'-un inle'.”
18 (Ndi sooneya Judas oogha íninkat ninta' 'ant'en
huwa 'i be yun lhadínt'oh-i onket. 'Et Judas
nadílduz 'ink'ez ooyust'e ndulcho whe bé ha-
hooltal.
19 Jerusalem whut'enne ts'iyawh whulh
'úhudants'o 'inka nahahoozi “Akeldama”
huwhútni. 'I khuni, “'Uskai' Yun” ni whe 'utni.)
20 Peter 'et cha ndutni, “Yak'usda ooghuni
'uk'unusgúz-i k'ut ‘Shun’ huyúlhni, 'i ndutni,
‘Ooyoh 'aw dune lhuhóot'ih hoole'.’
'Ink'ez cha ndutni,
‘Oobe 'ut'en k'oh 'uyoon yuk'enádooja'.’
21-22 “'Et huwa 'uyoon netaóoya' Sizi Gri
dunadija-un huwun nela ts'ih'un 'udooni' ha.
Mbe la dune 'utaháztilhtelh-un, 'en 'ahoolhyiz
huba nebulh 'ít'en inle', 'en 'uztilelh. 'Udechoo Sizi
neMoodihti nebulh tizya da' 'et whuts'un, 'et ndet
la John dune too be 'ulh'en-un too bé' yinla da'
'ink'ez ndo yak'uz negho whenája 'et whuts'un.”
23 Hukw'elh'az Peter budáni'-un, 'inka nane
dune, 'enne 'utahábahalhti. 'Ilhoghun Joseph 'en

la Barsabbas huyúlhni, Justus cha huyúlhni. 'Et 'ilhoghun cha 'en Matthias huyúlhni.

24 'Et tenahudidli whe nduhútni, “NeMoodihti nyun ts'iyanne dune budzi yo téoonínzun. 'Et huwa whunénilhtun k'us umbe 'en neba 'utuhaílhti.
25 Judas ninta' 'ant'en whe nts'e huba 'ant'oh ts'e wheínya, 'et huwa ndun yuk'enádutidalh-un, 'en whel'a'-un whunénilhtun mbe suba 'uts'ooleh.”
26 'Et nahúlt'oh buboozi' tse k'ehúyinguz 'ink'ez huyuntílhgai k'us umbe boozi' ndo nádilhts'ut-un, 'en 'utahatíltelh. 'Et ndúja whe Matthias 'en whel'a'ne whunizyane 'on 'at 'ilhoghun hinli whe butanínya.

2

Ndoni mbe la ooba 'álha' hoont'ohne, 'enne buyudílts'ut

1 'Et la Lizwif budzenis whuti, Pentecost* huwhútni-un, whusahóolts'ut whe ts'iyanne Sizi ooba 'alha' hoont'ohne 'ilhoghun yoh 'ilhuhozdil.
2 Khunsul ndo ya t'ah ts'e 'uhuduzts'ai 'ants'i nilhts'i cho dilts'ulh le'whutni. 'Ink'ez nyo yoh hudilhts'í-un ndulcho whudutni.
3 'Ink'ez la 'ants'i kwun dult'oh-i hitilh'en 'ink'ez lhawh tizkat whe yoh dilhts'íne 'ilhone hinli whe buk'édinkat.
4 'Et la dilhts'íne ts'iyawh Ndoni buyudílts'ut 'ink'ez khuni whutso da' t'ehinúszun-i be yawhehúnilhduk, 'et Ndoni bugha óonin'ai ndo dooni' ha.

---

* **2:1** Njan dzin dakelh k'un'a Ndoni dzin huwhútni. 'Oh da' Lizwifne budzenis whuti 'i ha'nukat-un huwhútni.

5 'Et 'awet lhane Lizwifne, Yak'usda yunidúlhne
hinli Jerusalem húdilhts'i nilhdza' keyoh ts'e
hahándil njan dzenis whuti 'et wheni.
6 'Et la keyoh whut'enne 'ants'i whudutni
'et huwhudánts'o ha, whe la ts'iyawh
lhelhts'un keyoh whut'enne bughuni be bubulh
yáwhehunilhduk tube whe bughá 'unjaz.
7-8 Buba hooncha k'et lhdulhyo 'uhudutni,
“Nts'en'a 'uwhutát'elh? Ndunne Galilee whut'enne
lhe'hutni nek'uyáhulhduk wheni nek'un'a
ubuzdits'o,” hutni.
9 “Wheni Parthia, Media, 'ink'ez Elam
whut'enne ts'inli. Mesopotamia whuts'un, Judea
'ink'ez Cappadocia whut'enne cha ts'inli. Pontus
whuts'un, 'ink'ez Asia ts'u haíndilne cha ts'inli.
10 Phrygia whuts'un, 'ink'ez Pamphylia
whut'enne cha ts'inli. 'Et Egypt whuts'un, 'ink'ez
Lybia whunat Cyrene whuzih whut'enne cha,
whulohne cha Rome ts'e hats'ándil.
11 'Alhgoh Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut
whut'enne, mbe la Lizwif ts'u nálhyane, netoh
whulohne cha Crete 'ink'ez Arabia ts'u haíndilne
ts'inli. 'Et hoonts'i dáhoolcho 'i be Yak'usda
ne'úst'en-un, 'et ndúhoolcho whe whenich'oh
neghuni k'un'a, whuz un'a ubuzdits'o,” hutni.
12 Bughá ne'usjaz 'ink'ez 'uhoot'e' ts'e hooloh
whe ts'iyawh lhuhoodulkut, “Dawhútanelh whe
suba 'uwhutni?” lhodutni.
13 'Et 'uyoonne, 'enne la Sizi ooba 'alha'
'unt'ohne ghu hidloh, “Ndunne dune
yatahinátnai',” whe' hutni hubuhútni.

Peter Lizwifne bubulh yálhduk

14 'Et Peter whel'a'ne butoh dudinya 'ink'ez 'il-
hozdilne bubulh whe nduniltul, “Sulh dunene
'ink'ez nohni Jerusalem whut'enne cha ts'iyawh
soo zúlhts'ai, 'et la nohdósni' dáhooja njan 'et
huwun.
15 Ndunne dune 'aw talhahunítnai' nohni
ndunáhzun hoonts'i, ts'ant'ez 'andit ts'iya dzetniz
whutso 9:00 'uhoont'oh.
16 Njan dawhút'en-un, 'et la Yak'usda be nus
hón'en-un, Joel, huwu yailhduk whe ndutni,
17 ‘Nts'en'a la 'andit dune ts'inli 'etsul 'uhóoja de, ni
Yak'usda,
'et de syughi si sgha 'en ts'iyanne dune
yududútilts'ulh.
Nohuzkehke nus daóotanelh-un 'et huwu yahutilh-
duk.
Nohchilke cha bubenghun newhúlts'uk-un
t'ehontázin.
Nohduneti 'enne cha nótitus whe t'ehóntizeh.
18 'Ink'ez 'oh de sba 'ut'enne,
'enne hoonts'i dune cha ts'ekoo cha ts'iyawh
syughi si sgha 'enne buye ídutilts'ulh 'et
huwa 'enne cha nus daóotanelh-un huwu
yahutilhduk.
19 Ndo yat 'et cha 'ink'ez ndi yun k'ut cha huwa
'ít'en te né'whutis'en.
'Et la 'uskai' cha, kwun cha,
'ink'ez lhut lhai cha whutáleh.
20 Sa 'i cha tsálhgus yudútilts'ulh
'ink'ez 'ulhdzis ooza' 'i cha 'uskai' k'un'a
dulk'un tileh,
ndet la whéwhunujut 'ink'ez whudízti'
dzin neMoodihti whusatíyalh 'et whutso
'uwhutánelh.
21 'Et ndet la whusahónzut-un,

'et whusaóotilts'ulh mbene la neMoodihti
hudutijih hits'u hukwa 'utnine, 'enne
hudutijih.' "

22 Peter 'et cha ndutni, "Israel oots'u hainzutne
sghuni soo cho oozúlhts'ai, Sizi Nazareth whut'en-
un, Yak'usda nohts'ítilh'a'-un, 'en Yak'usda gha
huwa 'ít'en te ne'út'en, 'et whe whunóhnilhtun njan
nohtoh 'uhoot'en 'et huwa t'ewhunáhzun.
23 Yak'usda naníníżut 'ink'ez 'uda' t'eooninzun-
un, 'i be 'uda' Sizi nohtl'atíltelh néwhunin'ai.
Nohni nohgha lubeshi 'ulh'enne Sizi tulalhgus
'uhídunilht'o 'et whuz un'a súlhghi.
24 'Et hoonts'i nahuyílhna'. Be dats'útsaih-i yuch'a
nilde, 'aw 'ilhiz daootsah huba lhe'hóot'oh 'et
huwa.
25 'Et la 'uda' David yughu yailhduk ínle' whe
ndutni,
"Ahoolhyiz neMoodihti szih nus'en.
Nailhni ts'unk'us szih usyin dzoh noszut
whuch'a.
26 'Et huwa 'ahoolhyiz sdzi hóont'i',
'ink'ez whuníni bulh cha yasduk,
'ink'ez si 'atsul yinka susda.
Datísah de 'aw whénoozjut aít'oh.
27 Natnilh keyoh si szul 'aw 'et neóolhtelh aít'oh
'ink'ez mbe la ts'ih'un mba 'únt'oh-un 'aw
ooyust'e oolhjut aít'oh.
28 'Ilhiz khutisnalh-un, 'et whusúnilhtan.
Sulh 'ínt'oh 'et huwa hoonúst'i' sutalhtselh.' "
29 Peter 'on 'un cha ndutni, "Sulh dunene
David netsoda'-un keyoh whuduchun unlí-un, 'en
ghun ts'ih'un un'a whunóhnoostun hukwa' nuszun.
David dazsai 'ink'ez 'uháyálhti 'ink'ez oots'un k'ut
'awhuz nezih whuz'ai.

30 'En Yak'usda be nus hóo'en-un 'unt'oh 'ink'ez
Yak'usda ye yúts'u nahizya t'einínzun. 'Ink'ez
Yak'usda whuz un'a yuba néwhunin'ai whe yúlhni,
‘David oots'u haínzut-un, 'en 'ilhudzin David k'un'a
ookw'uts'uzda cho dizti'-i k'utidalh,’ 'en Christ
'unt'oh.
31 David nus hón'en whe Yak'usda datínelh la
t'eoonanzin 'inka Christ dunádutádalh 'et huwu
yailhduk whe ndutni,
‘Yaidlane toh 'aw néyolhtelh aít'oh,
ooyust'e cha 'aw oolhjut aít'oh.’
32 'Et ndun Sizi 'en za dazsai whe Yak'usda
nahuyílhna' inle' 'ink'ez wheni oogha hodul'ehne
ts'iyawh khuna whe ts'an'en 'et huwa. 'Alha
nahítna' t'ets'onínzun.
33 Ndo yak'uz 'uk'enus whudízti'-un, 'et Yak'usda
oonailhni ts'e natl'aidalhda' 'ink'ez nets'ú yoozi-i,
'i gha Yak'usda duYe' yutl'ahón'ai. 'Inka 'en Ndoni
nets'ítilh'a' 'ink'ez neyudílts'ut. 'Ink'ez 'alha 'unt'oh
'andit dzin ndi 'i oozúlhts'ai 'ink'ez nulh'en.
34 'Aw David yak'uz nulhiyal, 'et hoonts'i nja
dutni,
‘Moodihti 'en sMoodihti 'et ndúyulhni,
“Njan nailhni ts'e sghu sinda,
35 Ndet la nch'az ditnine buch'a' nusde hukw'élh'az
'et la 'ilhiz bumoodih onle'.” ’
36 'Et huwa Israel oots'u hainzutne ts'ih'un no-
hdúsni, 'alha ndun Sizi tulalhgus undunulht'ó-un,
'en Yak'usda Moodihti 'ink'ez Christ yulhtsi.”
37 'Et Peter hidánts'o whe soo ts'ih'un budzi
t'aíznai. 'Ink'ez Peter 'ink'ez 'uyoonne whel'a'ne
bulh hubuhoodulhkut, “Neulhutsinke, Peter
nedani'-un huwun dáztinelh?”
38 'Et Peter ubulhni, “'Ilhone ahli whe
lht'ananahdilh 'ink'ez Sizi Gri boozi' gha too be

'úlhneh. 'Et la nohlubeshi nohunaoodeh 'ink'ez la Ndoni nohyudóolts'it.

39 Mbene la Yak'usda neMoodihti buka' dutinel-
hne, 'ilhone ahli whe Ndoni nohts'ú yoozi inle',
nohuzkeh cha 'ink'ez nilhza' yun k'ut whut'enne,
'enne hoonts'i."

40 'Et Peter sa' whe bubulh yálhduk 'ink'ez
buba nus whúnilht'i 'ink'ez ubúlhni, "'Ududúlhyis!
Ndunne ntsi'ne buch'az nálh'ah, 'ink'ez bubulh
áht'en iloh, Yak'usda dzoh nubutilhdeh whe'
hoont'oh."

41 Lhane huhóont'i' whe highuni huyílhchoot
'ink'ez too be' hulya. 3,000ne at'enne, 'enne
buts'únne hudindil.

42 'Ahoolhyiz 'ilhuhodulh, 'ink'ez whel'a'ne
whubuhodulh'eh. Ts'iyawh 'alhgoh lhulh
'uhut'en. 'Ink'ez 'udek'elhaz hulhgha na'hit'al-un
whe whunahulnih ha lhla'hut'alh 'ink'ez 'alhgoh
tenahududli.

Nts'en'a la ooba 'alha' hoont'ohne yinka hudil-hts'i

43 Whel'a'ne huwa 'ít'en te ne'hust'en 'et whe 'on
nus ts'iyane ba hooncha.

44 Ooba 'alha' hoont'ohne ts'iyawh 'ilhoh
nuhúdilh 'ink'ez huyut'í-i ts'iyawh huyé lhla'ut'en.

45 'Ilhoghun yut'i-i be 'óokuk te 'i la ts'iyanne
mbene la 'en dunidzítne, 'enne ndi sooneya bu-
tahuyudzih.

46 Lizwif bulugliz whucho 'et dzin totsuk 'il-
huhodulh. Duyoh 'et 'alhgoh budzi únzoo 'ink'ez
huhóont'i' whe lhla na'hut'ulh.

47 'Et mbene la ooba 'alha' hoont'ohne Yak'usda
ba hodílht'i, 'ink'ez Jerusalem whut'enne, 'enne
cha buts'un hínzoo. Mbene la dijízne, 'enne

neMoodihti dzin totsuk 'on nus 'uhuniltsuk bubulh tsíh.

3

*Whel'a'ne nulhú*syoh-un *soo ná*'hinla

1 'Et la 'ilhudzin Peter 'ink'ez John bulh dzetniz hukw'elh'az, 3:00 at'en 'uhú*nit'o* Lizwif bulugliz whucho ts'ó*tiz'uz*, tenahududli neó*oninzut* 'et wheni.

2 Hukwuti hoonzoo huwhú*tni-un*, 'et la dune yinka usda ndulyiz whe nulhú*syoh-un* usda. Dzin totsuk whuz huyookaih. Mbene la Lizwif bulugliz whucho ts'e tú*dilhne* sooneya ha buts'u dá*tso*.

3 'Et la Peter 'ink'ez John bulh yoh ts'e hú*tiz'az* whe ubutí*lh'en* 'ink'ez hoonliyaz higha ó*o'alh* ha buts'u dá*tso*.

4 Soo cho hinilh'en whe la Peter utni, “Ne-nilh'en!” yulhni la.

5 'Inka la ubunilh'en hoonli higha ti'alh ha buts'e ú*ka* tse hooli.

6 'Et Peter uyú*lhni*, “'Aw silver 'ink'ez gold cha lhust'i, 'et hoonts'i ndai la ust'i-i ngha tí*s'alh*. Sizi Gri Nazareth whut'en-un whelhtus 'ink'ez boozi' gha neghá whults'ut-un huwa didinyaih 'ink'ez ninya!”

7 'Ink'ez Peter ndun dune nulhú*syoh-un* nailh-nih ts'e yula ilhchoot 'ink'ez dedilhya ibulh ooke, ookechunoh tubulh hoolhtus nawhusdli'.

8 'Aho dudillhoh 'ink'ez ná*dinya*. 'Et Lizwif bu-lugliz whucho ts'e bubú*lh* tiz'az. Nuya whe ndo tú*llhuk* cha 'ut'en 'ink'ez Yak'usda dí*lhti*'.

9 Ts'iyanne yunilh'en nuya 'ink'ez Yak'usda dí*lhti*'.

10 Ndun dune nulhúsyoh-un nahuyóolhts'it
Lizwif bulugliz whucho hukwuti hoonzoo 'et
usda-un, 'en 'únt'oh. Soo whe búgha 'unjaz whe
hinilh'en 'ink'ez buba hooncha.

Lizwif bulugliz whucho ts'e Peter bubulh yálhduk

11 Peter, John bulh 'awhuz ndun dune soo
na'yinla-un uboontun za 'unt'oh whe dune
ts'iyawh njan Solomon oobuntsilh bet huwhútni-
un ts'e whuz buts'ú hoolhghaz.

12 'Et la Peter ubunilh'en 'ink'ez ubúlhni, "Is-
rael oots'u hainzutne, di ha nenulh'en 'ink'ez whe
nóhgha 'unjaz? 'Aw whenich'oh be ts'inzoo k'us be
ts'ílhtus 'i gha iloh ndun dune nuya nats'úlhtsi.

13 Netsoda'ne Abraham, Isaac, 'ink'ez Jacob
lhan'un te lhuzkehke hinli whe 'uhoont'oh. 'Ink'ez
buYak'usda Sizi Gri yuk'úne' 'ust'en-un, 'en ncha
yulhtsi 'ink'ez yudálhti'. Lizwif huwunlíne tl'álhti
Pilate yulanadutitnih 'et hoonts'i nohni ooch'az
nedihdil inle'.

14 'En lubeshi ooghu hooloh 'ink'ez ts'ih'un dune
cha unli, 'et hoonts'i ooch'áz nedihdil 'ink'ez dune
silhghí-un, 'en Pilate nohts'u yúlanadootni oots'o
húkwa' dahni.

15 Mbe la oogha ts'ú khuna-un, 'en úhla súlhghi,
'et hoonts'i Yak'usda nahuyílhna' 'et ndulcho whe
wheni nena be ts'uhon'en.

16 'Et Sizi ooba 'alha' yint'oh 'ink'ez ndai la yé
ulhtus 'i gha ndun dune soo ná'uja. 'En 'unt'oh
nilh'en. 'Alha 'i be hoont'oh ndun dune nohbut
usyin-un, 'en Sizi ooba 'alha' yint'oh-un, 'et 'i be
soo na'uja.

17 'Et 'awet sulhutsinke t'ewhunúszun nohni
'ink'ez nohtso whudilhdzulhne te Sizi dálh'en la
t'éoonuzúhzun 'et huwa 'íht'en.

18 'Et 'uda' whe Yak'usda dani' 'et ndunne
Yak'usda be nus hóo'enne 'et la, Christ dzoh nu-
tizut, hutni. 'Et whuz un'a 'uhóoja whúlhsi.
19 'Andit noheni nahandunahle 'ink'ez Yak'usda
oots'u nálhyeh, 'awet de za la nohlubeshi no-
hunáyóolhdeh.
20 'Et whe la Yak'usda nohdzi ulhtus nohba yool-
htselh 'ink'ez Sizi Gri 'en cha nohts'ítoolh'a'. Whut-
soda' 'uda' 'et yughun nohodáni' inle'.
21 'En ndo yak'uz 'et usda ndet la ts'iyantsuk
doo cha soo ná'whutilelh nasdli' 'et whuts'un. 'Uda'
Yak'usda be nus hóo'enne huwu yuhalhduk ínle'.
22 Nilh'en 'uda' Moses ndutni inle', ‘Yak'usda
neMoodihti 'ilhoghun Yak'usda be nus hóo'en-un si
sk'un'a 'unt'oh-un, 'en nohts'ítilh'alh. Nohkeyoh 'il-
hoghun 'en 'utinelh. Daja nohdutánelh-un ts'iyawh
oozólhts'ai'.
23 Mbene la ndun Yak'usda be nus hóo'en-un
lhuhuyoozílhts'aine, 'enne la Yak'usda oodune'ne
buch'a buhuzdla 'ink'ez gak ubotilhtselh.’ ”
24 'Et Peter 'on 'un ndutni, “Mbene la Yak'usda be
nus hóo'enne ndet la 'uwhutánelh-un huwu yahalh-
duk da', Samuel cha 'ink'ez 'uyoonne la yuk'élh'az
khana'ne cha, ts'iyawh whuz un'a za 'uhutni inle'.
25 Nohni cha Yak'usda be nus hóo'enne buts'u
háhde 'ink'ez ndai la Yak'usda nohtsoda'ne khuni
buba lhaídinla-i, nohni cha nohba 'unt'oh. Ndi
khuni buba lhaídinla-i, Abraham cha tl'adílts'ut
inle', ‘Nts'u haínzut-un, 'en gha dune ndi yun k'ut
buba hoonzoo tileh,’ 'et Yak'usda Abraham yulhni.
26 'Ink'ez Yak'usda duYe' Sizi, 'en dunaidilhti
whe nohni 'udechoo 'en nohts'ú wheyalh'a'. 'Et
dutsun-i be túne' aht'en-un whuch'a nanóhuzdla.
'Et huwa Yak'usda Sizi 'udechoo nohts'ítilh'a' whe
nohba hoonzoo oole' ha.”

4

Peter John bulh nahíyilhne but nébonilhti

1 'Et 'awhuz Peter John bulh dune bulh yahulhduk whe lubretne, lugliz whucho howunlíne bumoodih cha, 'ink'ez Sadducee* hubuhútnine bugho nindil.
2 Whuts'odutni ndunne nane whel'a'ne Sizi dazsai 'ink'ez dunadija 'et huwun whubuhodulh'eh. 'Et whe yaidlánne dunahudutádulh 'alha' hoont'oh.
3 'Inka 'om bun whuts'un 'abuhan'ai 'awet hulhgha ts'un yoo 'un hoozulh 'et huwa.
4 'Et hoonts'i lhane ubudánts'one Sizi dazsai 'ink'ez dunadija-un buba 'alha' hoont'oh suli'. 'Et 'awet 'alhgoh buba 'álha' hoont'ohne 5,000ne at'enne suli'.
5 'Et la 'awet 'om bun dzin Lizwif bumoodihne, butso whúdilhdzulhne cha, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne Jerusalem 'et 'ilhúhozdil.
6 'Ink'ez la lubret 'uk'enus dízti'-un Annas huyúlhni-un Caiphas cha, John cha, Alexander cha, 'ink'ez la lubret 'uk'enus dízti'-un' ts'u haíndene, 'enne cha, ts'iyawh Jerusalem 'ilhuhozdil.
7 Whel'a'ne 'ink'ez soo na'huyinla-un, 'en cha dubut nébodinla 'ink'ez hubuhoodulhkut "Dáhla whe ahla? Ndai be úlhtus-i be uht'i? Mbe boozi' gha ndun dune soo na'uhla?"
8 Ndoni Peter 'on nus ulhtus yulhtsi whe ubúlhni, "Israel oodune'ne bumoodihne 'ink'ez butso whúdilhdzulhne cha,
9 ndun dune nulhúsyoh-un, 'en ba 'ut'en unzoo-i 'uts'ínla-i 'ink'ez dats'ínla whe soo ná'ts'inla whe 'i 'andit ooka neoodulhkut.

---

* **4:1** Sadduceene, 'enne la 'uhutni, 'Dats'úzsai 'ink'ez 'aw nats'uhótnalh aít'oh.'

10 'Et huwa nohni 'ink'ez Israel oots'u hainzutne
ts'iyawh soo cho nohdutásnelh, Sizi Nazareth
whut'en-un, 'en tulalhgus k'eílhti, 'en Yak'usda
nahuyílhna'. 'En boozi' 'ink'ez whélhtus-un 'i be
ndun nulhúsyoh-un, 'en soo ná'ts'inla.
11 Sizi, 'en 'unt'oh Yak'usda 'uk'unusguz-i k'ut
ndutni whe ooghu yaduk,
‘Nohni yoh 'uwhulh'enne tse 'úndutulh'uz-i,
'i la 'uja 'uk'enus tse† ooka dáhotni-i suli'.’
12 Yinka ndulcho whe Sizi Gri 'en gha za uzduti-
jih. 'Aw 'uyoonne yé ulhtus-i gha uzdoojih aít'oh.
'Et whuz un'a Yak'usda neghá whunin'ai.”
13 'Et nahíyilhne t'ehonínzun Peter 'ink'ez
John 'enne 'ants'i 'oh dune, 'aw whulhodíl'elne
'uhint'oh. 'Aw lhoníljut whe yahulhduk, 'et huwa
buba hooncha, 'ink'ez t'ehonanzin Sizi Gri yulh
nusudilne hinli.
14 Ndun nulhúsyoh-un soo ná'uja 'ink'ez Peter
John bulh buzih usyin hinilh'en whe 'et huwa 'aw
dája hudooni' ait'oh.
15 'Et 'inka yaduk bayoh tenábonilh'a' 'ink'ez la
hukw'u nuhúhulhye'.
16 'Ink'ez la lhuhoodulkut, “Ndunne dune
dábuztilelh?” hutni la, “Jerusalem whut'enne
ts'iyawh t'ehonínzun 'uk'enus huwa 'ít'en-un, 'et
'uhuhóonla. 'Aw whuts'uts'oodódlai ait'oh.
17 'Et huwa 'aw 'on 'un 'uyoonne t'eoonoozeh
whuch'a, ndunne dune tube cho bube'
ts'oonolhjoot Sizi Gri boozi' gha 'aw 'on 'un
'uyoonne dune bulh yáhoolhduk junih.”

† **4:11** Ndi tse 'undutulh'uz-i Sizi Gri 'unt'oh, ni whe utni.

18 'Et yoh danáboninla 'ink'ez ubuhútni, “Nts'oh dáhoont'oh 'et hoonts'i, 'aw Sizi boozi' gha yahoolhduk k'us dune húhodoolh'eh íloh!”
19 'Et Peter John bulh 'uhútni. “Nohnich'oh hukw'u nuní nulhzut, nohk'un'a tilah k'us Yak'usda ook'un'a tilah 'uztinelh? Ndet la Yak'usda nalh ts'ih'un 'uhoont'oh?
20 Nts'en'a suba ts'uhon'en-un 'ink'ez ts'odánts'o-un huwu yalhts'oolhduk?”
21 Nahíyilhne soo khuni ulhtus-i be doo cha, “Sizi ghu yahoolhduk junih!” ubuhútni, 'ink'ez bulanahuditni. 'Aw huwa dzoh nubuhoolhdzut-un hooloh, dune ts'iyanne Yak'usda ba hodílhti' njan dáhooja 'et huwa.
22 Ndun dune huwa 'ít'en k'un'a soo ná'huyinla-un, 'en dit whunizyat 'on 'un be yus k'ut whe 'unt'oh.

Oobá 'alha' hoont'ohne hunooljut-un whuch'a ténahadudli

23 'Et soo bulanahuditni ibulh, Peter John bulh bubulh nudilhne buts'u náhoost'az 'ink'ez lubret 'uk'enus dizti'un 'ink'ez butsó whudilhdzulhne cha dája ubuhútni la 'et hukw'ú nuhuhoolnuk.
24 'Et hodánts'o whe ts'iyawh lhgha Yak'usda ts'un tenawhehúndunidli, “NeMoodihti nyun Yak'usda 'int'oh t'éts'onínzun, yat, ndi yun, yatoo', 'ink'ez bunghun cha ínla, 'ink'ez ndai la bulh 'úhoonla-i tubulh.
25 Netsoda'-un David mba nye'ustlen-un, Ndoni gha mba yalhduk ínle' whe ndutni,
“'Udun yun k'ut whut'enne,
di ha howunílch'e? Di ha ndunne dune Yak'usda ch'az yáhalhduk?
26 Ndi yun k'ut lerwene,

'enne cha lhotigan wheni.
'Ink'ez yun moodihne cha 'ilhúhozdil Yak'usda
'ink'ez OoChrist,
'enne hich'az nedindil whe' hut'en.' "
27 'Et 'on 'un tenahududli whe 'uhutni, "'Et 'alha'
'i be njan Jerusalem 'et Herod 'ink'ez Pontius Pilate
bulh 'udun yun k'ut whut'enne cha 'et Israel oots'u
hainzutne cha ts'iyawh 'ilhuhozdil whe nYe' Sizi
lubeshi ooghu hooloh-un, 'en ooka tse hóodli neba
yulhtsí-un, 'en hich'az nedindil 'et wheni.
28 'Et 'uda' be ilhtus-i 'ink'ez nyeni be ndunínzun
inle' whe lhawhudinla. 'Et 'andit 'ilhuhozdil
'ink'ez daóotanelh dini ínle' 'et 'oh whuya
lhe'hit'elh.
29 'Et huwa neMoodihti, neye' hoonulhjoot-un,
'andit dzin buboozílhts'ai 'ink'ez 'aw lhts'uníljut
whe wheni, mba' ts'ut'enne, nghuni unzoo-i be
yats'oolhduk neghá whunin'aih.
30 'Et huwa neMoodihti, be ílhtus 'i be dune ílhyis
'ink'ez nYe' Sizi, lubeshi ooghu hooloh-un, 'en
yé ulhtus-i, 'i gha ts'iyanne bunalhts'et hooncha
'ink'ez huwa 'ít'en tune' whut'en hóle'."
31 'Et 'awet tenáhúdúdli 'etsul 'uhudíja whe,
nyo 'ilhúhozdíl-un dulcho nahúhoosnai 'ink'ez
Ndoni buyudílts'ut whe 'aw lhoníljut whe Yak'usda
ooghuni be bubulh yáwhehunilhduk.

Ooba 'alha' hoont'ohne alhgoh lhghuhudli

32 Ooba 'alha' hoont'ohne 'alhgoh ts'iyanne
lhgha za' hut'en. 'Aw ooch'e'ne hooloh. Ndai la
huyut'i 'alhgoh huyé ne'ut'en.
33 'Aw lhoníljut whe whel'a'ne soo khuni ulhtus-
i be, "'Alha' hoont'oh whe Sizi neMoodihti 'en

dunadija," hutni, 'ink'ez Yak'usda tube buts'un únzoo.
34 'Aw 'ilhoghun butoh 'endunidzit-un hooloh.
Mbene la yoh k'us yun lhadínt'oh ut'íne,
whe'honket,
35 'ink'ez la sooneya bugha yúlts'uk-i, whel'a'ne
butl'aháyudzih. 'I la 'alhgoh mbene la 'en
dunidzítne butáháyúdzih.
36 'Et whuz un'a 'uja 'ilhoghun dune, Joses
huyúlhni, 'en Levite-un‡ 'unt'oh 'et Cyprus
whuzdlí-un, 'en whel'a'ne "Barnabas" huyúlhni,
ndi boozi' 'i la, "'En nedzi ulhtus ilh'í-un," ni whe
'utni.
37 'En cha yun yut'i-i be 'ónket 'ink'ez whel'a'ne
butl'ayándzai.

5

Ananias du'at Sapphira bulh dahútinelh la

1 'Et hoonts'i 'ilhoghun dune, Ananias huyúlhni-
un, 'ink'ez oo'at Sapphira bulh yun huyut'í-i, 'i ye
'ónket,
2 'ink'ez la sooneya yuloh dich'oh duba yílhchoot.
'Et oo'at cha t'eoonínzun. 'Ink'ez yuloh 'i la
whel'a'ne butl'ayándzai, 'ink'ez la, "Ndi sooneya 'i
ts'iyawh 'unt'oh," 'ubúlhni.
3 'Et Peter uyúlhni, "'Et di ha Satan* ook'úne'
tant'en hukwa' nizun? 'Ink'ez lhe'dini sooneya
ooloh ílhchoot 'ink'ez Ndoni ts'un honts'it?
4 Ndi yun be 'óotahkulh whutso nohch'e' unli ínle'.
Be 'óhket whe oozooneya 'i cha nohch'e' 'unt'oh.

‡ **4:36** Levite 'enne lubret 'uk'enus dizti'-un la'ut'enne 'uhint'oh.
* **5:3** 'En netsudule 'unt'oh.

'Ink'ez di ha ndzi yo whe njan ninta' nint'en? Yak'usda ts'un honts'it 'aw dune ts'un iloh!"
5 Soo Ananias whudánts'o ibulh, nadílduz 'ink'ez dazsai. Mbe la whulh údants'one tube cho whehunilhjoot.
6 Chilke 'enne la dahánindil 'ink'ez hizi highá 'ozduz, téhinilhti, 'ink'ez 'aháyálhti.†
7 'Et tat sadzi hukw'u hoonist'o at'en inle', 'et oo'at 'aw dáhooja t'éoonúszun whe danínya.
8 'Et Peter uyúlhni, "Sudíni ndi sooneya, nki netl'ayándzai-i be 'óhket-i oozooneya, ts'iyawh tilah 'unt'oh?" "A, ts'iyawh 'únt'oh," yúlhni.
9 'Et Peter uyúlhni, "'Et di ha nki bulh Ndoni ólhdzih hukwa' aht'an? Ndunne chilke nki 'ailhtíne dati nódilhya, nyun cha whuz un'a tenányotalhtelh!"
10 'Et 'aho 'en cha yubut nálts'ut 'ink'ez dazsai. Chilke dahánindil 'ink'ez 'en cha dazsai hinilh'en. 'Inka 'en cha téhinilhti 'ink'ez ooki hizih 'ahuyalhti.
11 'Et ooba 'alha' hoont'ohne 'ink'ez 'uyoonne dune tubulh ts'iyawh hodánts'o whe 'uk'enus whé hunilhjoot.

Whel'a'ne huwa 'ít'en te né'hut'en

12 'Et dune toh whel'a'ne lhat-un huwa 'ít'en te né'hut'en. Solomon oobuntsilh bet huwhútni-un, 'et la ts'iyanne ooba 'alha' hoont'ohne whuz 'ilhuhozdil.
13 Ts'iyanne 'unt'ohne ubuhuninzun, 'et hoonts'i 'aw ooba 'alha' hoont'ohne 'uyoonne dune butahoodilh aít'oh. Njan lhe'hóoja 'et huwa whehíntsaz.
14 Sizi Gri ooba 'alha' yint'ohne 'on nus huldlai suli', dune cha 'ink'ez ts'ekoo cha.

† **5:6** Dune dahátsai te, 'aho 'abuhulhtih ínle', keyoh whunulwus 'et huwa.

15 Whel'a'ne huwa 'ít'en tené'hut'en 'et huwa ti whuzih ndudáne hik'ustez 'i bulh tébuhulih khun si Peter 'oh whuya uyalh de ootsin 'i hoonts'i buk'ut lhúyolts'it.

16 Lhane whe dune Jerusalem whunat keyoh whut'enne, 'enne cha whusahúdilh. Ndudáne cha 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh buyudúlts'ine cha whusábuhule 'ink'ez ts'iyawh soo ná'buhulh'en.

Whel'a'ne dzoh nubuhulhdeh

17 'Et 'awet Lizwif lubret 'uk'enus dizti'-un, 'ink'ez yuts'ú ditnine Sadduceene hinli 'enne la whel'a'ne tube bughe' hoolni suli'.

18 'Et la 'awet whel'a'ne ubuhílhchoot 'ink'ez 'oh dune 'adinla-un, 'et la 'abuhanla.

19 'Et hoonts'i la 'et 'ulhdzis neMoodihti oolizas 'aha' dinla-un dáha' dantan, tenábuninla 'ink'ez la ubúlhni,

20 "Ahdulh 'ink'ez Lizwif bulugliz whucho núdulhya 'ink'ez ndi 'andit be ts'úkhuna-i ghun bubulh yálhduk."

21 'Et whel'a'ne hik'oh ts'e 'uja. Soo yulhkai 'et Lizwif bulugliz whucho dahánindil 'ink'ez 'awet dune whuba hodulh'eh.

'Et la Lizwif lubret 'uk'enus dizti'-un 'ink'ez yuts'ú ditnine, 'enne Lizwif butso whúdilhdzulhne 'ink'ez nahíyilhne cha bughú nahúzya yahatilhduk-un huwun. 'Et 'ink'ez whel'a'ne 'ahudinla ts'e dudune'ne bukuwhenábuhalh'a' bubut nébotalelh ha.

22 'Et la whuz hoozdil whe whel'a'ne 'ahudinla-un, 'et hoohooloh hotilh'en. 'Et la nahíyilhne buts'u náhoosdil 'ink'ez ubodáni',

23 "Dune 'ahudinla ts'e ts'oozdil whe 'awet dá'dinla ts'e dóohoont'oh. 'Ink'ez huwunlíne cha

'awet huwuhinli 'et dáha' uzdan'ai whe 'aw ny-oonne whel'a'ne huhooloh!"

24 Lugliz whucho huwunlíne bumoodih, Lizwif lubret 'uk'enus dizti'ne, 'ink'ez Lizwif bulubret moodih tubulh whulh 'úhudants'o whe 'et huwu yahulhduk, "Whel'a'ne dahúja suba 'uhint'oh?" hutni.

25 'Et 'ilhoghun dune danínya 'ink'ez ubúlhni, "Whunulh'en ndunne dune 'abihláne nghuz lugliz whucho ts'e dune huhodulh'eh!"

26 Lugliz whucho huwunlíne bumoodih, dudune'ne tubulh whuz whe handilh, 'et ndunne 'ilhozdílne bubé hunuljut doo ka la tse be bubuhooghan, 'et huwa whel'a'ne nánilhtsulyaz nabuhílhchoot.

27 'Et whel'a'ne dunáboninla 'ink'ez nahíyilhne bubut néboninla 'ink'ez lubret 'uk'enus dízti'-un, 'et uboodulhkut,

28 "Soo khuni ulhtus-i be nohba nats'úhizya ínle' ndun Sizi ghun dune hubodulh'eh íloh nohts'útni inle'. 'Andit whunulh'en lhe'ahja, Jerusalem ndul-cho whe 'awet hubodilh'e'. 'Et ndun dune dazsai whe ndulcho whe wheni nek'éwhuh'ai!" hutni.

29 Peter 'ink'ez 'uyoonne whel'a'ne bulh whuz yahatilhduk, "Yak'usda za ook'uné' ts'oot'en huba' hoont'oh, 'aw dune ook'uné' ts'oot'en huba lhe'hóot'oh," hutni.

30 "'Et Sizi tulalhgus-un undunulht'o whe súlhghi 'et hoonts'i netsoda'ne buYak'usda 'en nahuyílhna'.

31 'Et Yak'usda yak'uz whenáyalhti dunailhni ts'e duzih 'et yulhda, 'ink'ez Moodihti 'ink'ez neulhyís-un cha yulhtsi. 'Et Israel oots'u hainzutne dudeni náhondunooleh, 'et de la bulubeshi buba 'ún yutool-hdilh.

32 'Et wheni Yak'usda ne'ust'en-un hon'enne
ts'inli 'ink'ez huwu yats'ulhduk. 'Ink'ez Ndoni, 'en
Yak'usda k'une' 'ut'enne bugha ínin'ai-un, 'en cha
nela'ut'en,” 'et ndúbulhni.
33 'Et la nahíyilhne njan huwhudánts'o whe, tube
cho 'on nus hukwa howunílch'e k'et whel'a'ne ubo-
tuzilhghelh hukwa' huninzun, 'et howu yahalh-
duk.
34 'Et hoonts'i 'ilhoghun dune, Gamaliel
huyúlhni-un, 'en Pharisee unli ts'iyanne ba ncha,
'en butoh dudinya 'ink'ez ubúlhni, “'Atsulyaz 'az
úbilhlelh.”
35 'Et 'ink'ez nahíyilhne ndúbulhni, “Israel
whuduné'ne huwa 'óohli whe ndunne dune
né'bulh'en.
36 Dzoh sa' inle' 'ilhoghun dune Theudas
huyúlhni-un, 'en la ninya ‘Dune ncha-un usdli,’
ni whe dune bulh yálhduk. 'Et la 400ne at'en 'enne
hits'ú nedindil, 'et hoonts'i hizilhghi, 'ink'ez yuts'ú
nedindil inle'ne ts'iyawh 'ants'i yanahadil. 'Et
nduhúja whe gak huzdli'.
37 'Et whuz un'a za 'uyoon dune cha nduja, Judas
Galilee whut'en-un huyúlhni, 'et dune naoolto whe
'et ninya. 'Et cha lhane dune hits'ú nedindil. 'En
cha hizilhghi 'ink'ez yuts'ú nedindil ínle'ne, 'enne
cha ts'iyawh yanahadil.
38 'Et ndúhooja inle' 'et huwa nohdúsni, ndunne
dune hoonli uboohleh junih, buts'ú halhozah'ai!
'Et dich'oh duba 'uhut'en 'ink'ez whunohodulh'eh
de, 'aho gak naóotadleh.
39 'Et hoonts'i Yak'usda ndi 'ut'en k'oh ts'e bugha
inin'ai de, 'aw buch'a' oolhdeh aít'oh, doo ka si
Yak'usda ch'a ne'aht'en oohle'.”

40 'Et la nahíyilhne buba 'alha' dija. Whel'a'ne danáboninla 'ink'ez “Bubuholhtsas,” ubuhútni. 'Ink'ez hukw'elh'az, “Sizi boozi' gha dune huhodoolh'eh junih!” ubuhútni, 'ink'ez la bulanahuditni.
41 'Et la whel'a'ne nahiyílhne bughu tenáhundil. Yak'usda Sizi Gri ba dzoh nuhude 'et huba soo' hulzoo' didutch'oh 'et nduna'hundunudzun, 'ink'ez howu nílhni.
42 'Et dzin totsuk Lizwif lugliz whucho 'ink'ez dune buyoh te 'awhuz Sizi Yak'usda OoChrist, 'en ghun dune huhodulh'eh 'ink'ez khuni unzoo-i be dune bubulh yáhulhduk, 'aw 'etsul lhe'hudínel.

6

Lhtak'ant'i dunene whel'a'ne la'ut'enne

1 'Et 'oh da' yugha hodul'ehne 'on nus huldlai suli'. Yugha hodul'ehne Lizwif nawh la hudidowh, Greek bughuni k'uyalhdukne 'ink'ez Lizwif dich'oh dughuni k'uyalhdukne, 'enne la lhdulhyoh nehúwhunt'ai. Greek k'uyalhdukne hutni, “Netsandilhne 'aw bugha lhé'hus'ai dzin totsuk sooneya dune huye la'ut'en-i whutahudzih te.”
2 'Et whunizyane 'on 'at nane whel'a'ne Sizi Gri yugha hodul'ehne, ts'iyawh 'ilhubuhozdla 'ink'ez 'uhutni, “'Aw lhe'hóozoo' Yak'usda ooghuni be yats'ulhduk whulazdutitni 'ink'ez sooneya dune be la'whut'en-i za 'uts'oolh'en aít'oh.
3 'Et huwa sulhutsinke lhtak'ant'ine dune nohtoh mbene la t'ebunáhzun Ndoni buyudínda 'ink'ez huwhunih cha 'uhint'ohne 'utaháhuhle 'enne ndi 'ut'en 'uhuyoolh'en wheni 'enne huwu hinli buts'oolhtselh.

4 'Et la wheni tenazdudli 'ink'ez Yak'usda
ooghuni be yáts'ulhduk-un, 'et za 'uts'otilh'elh,"
'ubuhútni.
5 'Et 'ilhozdílne ts'iyawh whel'a'ne buba soo'
hudija 'inka Stephen 'en 'utahahúyalhti soo cho
be 'alha' hoont'oh ut'i-un 'únt'oh 'ink'ez Ndoni
ooyudínda. 'Et Philip, Prochorus, Nicanor, Timon,
Parmenas cha, 'ink'ez Nicolaus, 'en la 'udun yun
k'ut whut'en-un, Antioch whut'en-un 'unt'oh 'en la
Lizwif ts'ú nenadinja inle', 'enne 'utahábahanla.
6 'Et la whel'a'ne but néboninla whe whel'a'ne
buba tenahudidli 'ink'ez buk'odálni.*
7 'Ink'ez Yak'usda ooghuni 'awet ndulcho
t'enidzin. Yugha hodul'ehne, Jerusalem
whut'enne cha 'on nus huldlai huzdli'. Lhane
Lizwifne bulubret 'enne cha Yak'usda ooghuni
huyílhchoot.

'Awet Stephen huyílchoot

8 'Et la Stephen be 'alha' hoont'oh ut'i 'ink'ez
Ndoni ye óolhtus ha yugha ínin'ai 'i gha dune toh
hooncha huwa 'ít'en túne'ust'en.
9 'Et hoonts'i whulohne dune hich'az nédindil
Lizwifne Cyrenia 'ink'ez Alexandria ts'u haíndilne,
'enne 'uhint'oh. 'Enne, 'et 'ulhna unlíne
oolanaditníne 'ilhoghun lugliz 'et whehúhoozi
'et 'ilhuhozdil. 'Uyoonne Cilicia 'ink'ez Asia ts'u
haíndilne, 'enne cha Stephen hidulhyoh 'utni.
10 'Et hoonts'i Stephen Ndoni gha whunih k'et
yalhduk te 'aw hich'a oolhdeh aít'oh.
11 'Inka 'ants'i 'oh dunene, 'enne buba k'elha
whuhalhtsi Stephen Moses ooghuni 'uk'unusguz-i
'ink'ez Yak'usda ch'az yalhduk hudooni' ha.

---

* **6:6** 'Et whuz un'a ts'iyanne t'ehininzun bubulh 'ilhughi hinli'.

12 'Et nduhútni whe, butso whúdilhdzulhne,
Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'ink'ez
'onghunne cha buba hodin'ai, 'enne ts'iyawh
Stephen huyulh húnilch'e. Highu nindil,
huyílhchoot, 'ink'ez nahíyilhne but néhinilhti.
13 'Et la whulohne dune hiba hoots'it ha
whusábahanla 'ink'ez nahíyilhne nja dubuhútni,
“Ndun dune nelugliz whucho whudizti' 'ink'ez
Moses huwa néulh'a-un 'ahoolhyiz whuch'az
yálhduk.
14 Nja dutni whe uzdits'o. ‘Ndun Sizi Nazareth
whut'en-un nelugliz whucho nawhúduntiyus
'ink'ez Moses khuni netl'aídan'ai-i cha ts'iyawh
'uts'un un'a za na'whutilelh,’ 'et ndutni whe
uzdits'o.”
15 Mbene la nahíyilhne ts'iyawh Stephen 'en
za hínilh'en oonin unzoo k'et 'ants'i lizas nin 'et
ndunt'oh.

7

Stephen yé búbulh yalhduk-i Butsoda'ne Egypt 'et hudálts'i'

1 'Et Lizwif bulubret 'uk'enus dízti'-un Stephen
yoodulhkut, “'Et ndunne 'alha' hutni whe eh
hutni?”
2 'Et Stephen uyúlhni, “Sulhutsinke 'ink'ez
'ubákene soo zúlhts'ai! Netsoda'-un Abraham
'awhuz Mesopotamia usda, Haran ts'e natidalh
whutso whe, Yak'usda oots'u hayánduz-un, 'et
oonalhts'et ahóolts'ut.
3 'Et la Yak'usda uyúlhni, ‘Nyunatneke 'ink'ez
nkeyoh cha whuch'a sinyaih 'ink'ez nts'e la keyoh
whúnyuntistun whuz inyalh.’

4 'Et la Abraham Chaldea yun k'ut whuch'a súya
'ink'ez Haran ts'e oozya. 'Et hukw'elh'az oobá
dazsai whe ndi yun 'andit ook'udúlhts'i Yak'usda
whuz wheyálh'a'.
5 'Aw Yak'usda yun ntsool-iyaz hoonts'i yughá
lhi'al 'et hoonts'i yuts'ú yoozi whe ndúyulhni,
‘Nyun 'ink'ez mbe la nyedútadulhne, 'enne ndi yun
buch'e' tileh.’ 'Et 'oh da' Yak'usda ndúyulhni whe
Abraham 'aw buzkeh hooloh inle'.
6 'Et la Yak'usda ndúyulhni, ‘Nyedútadulhne
'uts'un yun k'ut ts'e whuz 'ulhna hutileh 'ink'ez
400 naoodizut 'et dune dzoh nubutilhdoh.’
7 'Et Yak'usda ndúbulhni, ‘Mbene la 'ulhna
ubut'íne sich'oh buba nahutisyeh. 'Et hukw'elh'az
whuch'a nahúsdil 'ink'ez njan keyoh si za sk'úne'
hutit'en.’
8 'Et Yak'usda Abraham ndi ye yuts'u nahizya-
i, 'i gha oots'u haínzutne, 'enne hika dune unli-
i k'ut ubuhít'us. 'Et whuz un'a Yak'usda hiyulh
'ílhughi huzdli'. 'Et la Abraham ooye' Isaac whuzdli
'ink'ez whulh lhk'udit dzin 'et la huyúzt'us. 'Ink'ez
la Isaac cha ooye' Jacob whe Jacob, 'en cha ndunne
duye'ke whunizyat 'on 'at nane, 'enne cha net-
soda'ne whuníhne ndúbuhinla.
9 'Et doo cha nohtsoda'ne, Joseph bulhutsinke,
'enne la highe 'oolnih 'inka la Egypt ts'e hiye 'ónket
'ulhna tileh ha 'et hoonts'i Yak'usda yulh 'út'en,*
10 'ink'ez la dzoh nutizut-un whuch'a nayulhti.
'Et Pharaoh, Egypt whulerwe, yubut nenínya whe
Yak'usda whunih cha yulhtsi, 'ink'ez lerwe yót'e'
ha 'et cha yugha óonin'ai. 'Et huwa la lerwe

* **7:9** Butso da'ne Egypt 'et hudálts'i'.

Pharaoh 'en duyoh cha 'ink'ez keyoh dulcho whe cha whumoodih yulhtsi.

11 'Et la Egypt 'ink'ez Canaan whulh dulcho whe dai whuzdli'. Tube dune dzoh nudeh k'et net-soda'ne 'aw t'alh-i nahólelh ait'oh.

12 'Et la whulh údants'o Egypt ts'e whuz 'ut'alh-i 'ilhúhozdla 'inka la duzkeh, netsoda'ne, 'enne 'udetso whuz whebalh'a'.

13 Whúlh nat 'ukunáhududilh whe 'et la 'ants'iya Joseph bubulhutsin unli bubut t'éoonalhdzin 'ink'ez la lerwe Pharaoh Joseph oonatnéke 'ants'iya bubulh údants'o.

14 'Et la Joseph dubá Jacob yuts'ótl'a khuni in'ai, dich'oh 'ink'ez dunatnéke te ts'iyawh whusahóodilh, ubúlhni. 'Alhgoh lhtak'ant'i whunizyai 'on 'at kwulane, 'enne hinli.

15 'Et la Jacob Egypt ts'e hoozdil, didut cha 'ink'ez netsoda'ne cha 'et hudálts'i' 'et keyoh yahadla.

16 Buzi 'i la keyoh Shechem huwhútni ts'e whuz nabuhoozdla. 'Et whutso da' Abraham keyoh Hamor whut'enne yunyaz bubonket-i inle', 'i k'ut 'abuhanla.

17 'Et la ndi yun Yak'usda Abraham ye yúts'u nahizya-i bengho whúdizulh 'ink'ez nedune'ne Egypt dilhts'íne 'on nus huldlai suli'.

18 'Et 'ants'iya 'uyoon lerwe suli'. 'En 'aw Joseph be 'ut'en k'oh 'aw t'éwhunúszun. 'En la Egypt whut'enne bumoodih suli'.

19 Nedune'ne bubé' whulhts'it 'ink'ez netsoda'ne dzoh nubulhdeh whe buchalhts'ulne tébuholelh yahódlah ha, 'et úbulhni, lerwe Pharaoh.

20 'Et 'oh da' la Moses whuzdli, 'en tube dune zoo' 'ink'ez tat sanun 'et la dubá ooyoh hinalhyai.

21 'Et 'awet téhinilhti whe Pharaoh ootse' 'en la ílhchoot 'ink'ez didutch'oh duyaz k'un'a yunilhyai.
22 Egypt whut'enne ndai la huyé whunih-i ts'iyawh la whuhuyodalh'e'. 'Et dune ncha-un suli' ooghuni gha cha 'ink'ez be 'ut'en cha.
23 'Et la dit whunizyat be yus k'ut suli' whe ndun Israel oots'u hainzut-un Moses, 'en dudulh whut'enne, 'enne butun nanátidalh hukwa' nínzin.
24 'Et whuz oozya whe 'ilhoghun bulh whút'en-un, 'en la yunilh'en whe ndun Egypt whut'en-un dzoh nuyulhdzut 'en yuk'ut duneh whe k'ut ja 'ink'ez nyoon Egypt whut'en-un yuzilhghi.
25 Moses dich'oh nduníznzun, ‘Sdune'ne, njan t'ewhunuszun si Yak'usda buts'un sútilh'a', si sgha bulánáhúdútitnih ha.’ 'Et hoonts'i 'aw t'elhohoníził Moses Yak'usda buts'ú wheyalh'a'.
26 'Et 'om bun dzin 'et la nane Israel oots'u hainzutne lhehút'us 'et la, ‘Dah!’ ubúlhni, ‘Soo zúlhts'ai sulh dune lhulhutsin ahli, di ha lhéht'us?’ ubúlhni.
27 'Et la nyoon ooghá' whut'en-un Moses 'un be' yunilhtsut 'ink'ez la, ‘Mbe nemoodih 'ink'ez nahíyilh-un nyulhtsi whe 'int'en?
28 Hulhda' nyoon Egypt whut'en-un lhé'inla sílhghi! Whuz un'a si cha sutuzalhghelh ninzun whe 'int'en?’ yúlhni.
29 'Et Moses whudánts'o whe, 'et la whetsélhya, 'ink'ez keyoh Midian huwhútni ts'e whuz whinya, 'et dune unli, 'ink'ez 'et la nane ooye'ke whúzdli'.
30 'Et doo cha dit whunizyat yus k'ut nadle' whe dzulh Sinai huyúlhni 'i oozih dune lhuhóot'ih ts'e 'et la whus dilhtán-i dízk'un 'i toh neMoodihti oolizas in'en.

31 'Et Moses ba hooncha-un hon'en 'inka whuz wheínya, soo cho whuntilh'elh ha. 'Et Yak'usda yulh yátilhduk whe ndutni,
32 ‘Si 'ust'oh, ntsoda'ne buYak'usda usdli. Abraham 'en ooYak'usda 'ust'oh, 'ink'ez Isaac cha Jacob cha buYak'usda 'usdli.’ Moses nuljut k'et dutlut 'ink'ez 'aw whunoolh'en aít'oh.
33 'Et Yak'usda ndúyulhni, ‘Ke hain'es, njan yun whudízti'-un 'int'oh hukw'usinyin.
34 Egypt hudilhts'i sdune'ne ubunus'en dalcho-i be dzoh nuhudeh 'ink'ez 'ubudústs'o lhelcho-i be tehududli 'enne ubutisyih 'et wheni 'usja ndus hasya. 'Anih 'awet Egypt ts'e nyutís'alh.’ ”
35 'Et Stephen 'on 'un ndutni, “Moses 'en 'unt'oh Israel oots'u hainzutne hich'az nálhya inle', ‘Mbe nemoodih 'ink'ez nahíyilh-un nyulhtsi whe 'int'en?’ huyúlhni inle'. 'En uyinla Yak'usda buts'ítilh'a' ndun lizas whus dízk'un-i toh yan'en-un, 'en yula'ut'en whe Moses bumoodih 'ink'ez whuch'a nabuzdla-un yulhtsi.
36 'Et hooncha 'ink'ez huwa 'ít'en te ne'út'en-un, 'et huwa Egypt whut'enne bula k'éhanabanla, 'et dulk'un bun huwhútni, yatoo' loh 'unt'oh, 'et cha 'ink'ez 'et dit whunizyat yus k'ut 'et dune lhuhóot'ih-un lhék'unabutulih whuz za inle'.
37 Moses 'en 'unt'oh Israel oots'u hainzutne ubúlhni whe ndutni, ‘Yak'usda be nus hóo'en-un, sundult'oh-un, 'en Yak'usda nohts'ítilh'alh. Nohkeyoh 'ilhoghun 'en 'utinelh. 'En la oozólhts'ai'.’
38 Moses 'en dune lhuhóot'ih-un 'et Israel oots'u hainzutne huyulh 'ílhodulh inle'. Netsodá'ne butoh 'it'en 'ink'ez 'en za 'unt'oh Sinai dzulh k'ut lizas yulh yaílhduk inle' Yak'usda ooghuni netl'aídoo'alh

ha. Ndi Yak'usda ooghuni oolatoh hooloh whe
'unt'oh.
39 'Et hoonts'i netsoda'ne Moses hik'éne' oot'en
hukwa lhe'hunízun, hich'az nálhya, 'ink'ez Egypt
ts'e nahutidulh za hukwa' hunínzun.
40 'Et 'inka Aaron 'uhuyúlhni, "Uk'éltsi neba
inleh! Yak'usda ts'oot'e'-i k'oh nanetoolelh
ha. Moses whusáneanla-un, 'en dája suba 'aw
t'ets'onúszun 'et huwa.'
41 'Oh da' 'et la musdoosyaz k'eltsi 'uhínla inle'
'ink'ez loodel k'ut hits'e' dilhk'un. 'Et la huhóont'i'
whe la honílhni dula be nyoo 'uhuyínla-i 'et huwa.
42 'Et Yak'usda buch'az nálh'a 'ink'ez n'un hubu-
tilhdil ndo yat sum 'i la hits'un téni' noolhzin
ha. 'Et huwa Yak'usda be nus hóo'enne 'i k'ut
'uk'unusguz inle' whe ndutni,
'Dune Israel oots'u hainzutne,
ndi khuna-i uhghan 'aw si sts'un iloh loodel
k'ut dulhk'un whe 'unt'oh njan dune
lhuhóot'ih-un dit whunizyat yus k'ut
whutoh.
43 'Et nimbali 'i nohyak'usda Moloch 'i 'ulh'en
nuhle 'ink'ez sum k'eltsi 'i cha nohyak'usda
Rephan hiyulhni-i,
'i 'unt'oh whe la 'uk'eltsi 'uhla-i oots'un
téninulhzun 'et huwa 'awet Babylon 'on
'un ts'e nohtis'alh.' "
44 'Et Stephen 'on 'un ndutni, "'Et la netsoda'ne
dune lhuhóot'ih-un ts'e nimbali be yoh whucho
Yak'usda bubengho' 'unt'oh-i, 'i la nahúyule. 'Et
nts'en'a Moses Yak'usda 'uyúlhni whe whuz un'a
'uyínla, nts'en'a 'uk'ehóoltsi 'et la Moses wheínilhtan
inle'.
45 'Ink'ez k'at le netsoda'ne nimbali be yoh
whucho bubáke butl'ahúhon'ai. 'Et Yak'usda 'udun

yun k'ut whut'enne yun k'unábuntízyoot whe hidune'ne ndi yun huyílhchoot inle'. 'Ink'ez ndi nimbali be yoh whucho 'et whuz'ai Joshua huyulh tizdil David whusatíyalh whuts'un.

46 'En Yak'usda ba unzoo 'inka Yak'usda oodulhkut, "Aw eh 'udun yoh mba néhos'alh aít'oh? 'Ilhiz wheni 'et whutá'alh-un.' Ndun Yak'usda David 'ink'ez ootsoda'-un Jacob, yuts'u ténadidli-un, 'en za 'unt'oh.

47 'Et hoonts'i Solomon 'en la 'uja Yak'usda ba yoh 'uhóonla inle'.

48 'Et hoonts'i 'uk'enus Yak'usda dizti'-un 'aw dune yoh 'uhóonla-un lhídoh. 'Et Yak'usda be nus hóo'en inle'-un 'et ndutni,

49 'Moodihti utni, yak'uz whuts'un ts'iyawh k'úne'
whuz'en 'ink'ez ndi yun ske ookw'ususdla
huba' 'unt'oh.
Nts'en'a usutilhlelh yoh sba' whutilhlelh 'ink'ez
nts'en'a natizyis-un,
'et sba naootáh'alh?
50 'Aw t'eóonuzúhzun sich'oh ts'iyaitsuk 'usdla inle','
ni whe utni."

51 'Et Stephen 'on 'un ubúlhni, "Ndi Yak'usda ooghuni be nohbulh yasduk, tube 'uts'un únahzunne uhli whe 'aw oozólhts'ai aít'oh, 'ink'ez Yak'usda 'aw bulh 'ilhoghun lhúhlo! Nohni cha nohtsodá'ne dahánt'e' la 'et daht'oh. Ndoni ook'úne' tiht'en 'aw hukwa lhe'náhzun!

52 Ts'iyanne Yak'usda be nus hóo'enne nohtsoda'ne bube húzula inle'. 'Ink'ez nyoonne Yak'usda be nus hóo'enne, mbe la Yak'usda ba ts'ih'un un'a-un 'unt'oh whusatíyalh-un huwun bunalh hútni whe, nohtsodá'ne hizilhghi inle'. Ndun 'en 'unt'oh be 'óhket 'ink'ez súlhghi inle'.

53 Nohni 'uht'oh, Yak'usda ooghuni oolizas
nohtl'aídan'ai 'et hoonts'i 'aw ook'únulhe'aht'el!"
ubúlhni Stephen.

Stephen tse be hizilhghi

54 'Et la dune nahíyilhne Stephen hidánts'o whe
'on nus huyulh húnilch'e k'et 'et huwa hituzil-
hghelh hukwa' huninzun.

55 'Et hoonts'i Ndoni Stephen soo yuyudílts'ut,
ndo yak'uz ts'e yután'en whe Yak'usda oots'u
hayánduz-i, 'i yutilh'en 'ink'ez Sizi Yak'usda nailhni
ts'e yughusyin.

56 'Ink'ez utni, "Ndo lhe'hóoja whunulh'en,
yak'uz dáha' dankez 'ink'ez yinka whudune'ne ye'†
Yak'usda nailhni ts'e yughusyin whe whunus'en!"

57 'Et la soo 'uhultus whe 'uhúldzul 'ink'ez
dudzeh whuduhúdilni 'ink'ez ts'iyawh 'alhgoh
huyúlh tilhtsut

58 whe la Jerusalem tenáhinino, 'ink'ez tse
be whehúyoonilh'uz. 'Et la mbene Stephen
neínulh'uzne‡ nahuyits'úz-i ts'ahaháyilya 'et dune
chilh, Saul huyúlhni-un, 'en zih néhininla yughole'
ha.

59 'Et whuz un'a za Stephen tse be nahínulh'uz
'ink'ez neMoodihti yulh yálhduk, "Sizi neMoodihti
szul ilhchoot!" yúlhni.

60 'Et dugwutsi be nenínya 'ink'ez soo 'ultus-un
utni, "SMoodihti ndi lubeshi 'uhuyínla-i, 'i buba
'un yutolhdilh!" Ndúdija 'ink'ez dazsai.

---

† **7:56** Sizi Gri whuz un'a cha huyoozi. ‡ **7:58** Ndunne neínulh'uzne, 'enne Stephen hich'az yalhduk inle'ne 'uhint'oh.

8

1 'Et la nyoon Saul hiyeni k'un'a uyínla.

Saul ooba 'alha' hoont'ohne bube zúla

'Et la 'et dzin za Jerusalem ts'e Sizi ba 'ilhozdílne bube túzilalh 'ink'ez dzoh nótizut. 'Et ts'iyanne ooba 'alha' hoont'ohne Judea 'ink'ez Samaria whut'enne bukeyoh ts'e whuz ts'iyawh whutabonínyoot. Whel'a'ne, 'enne za 'awet hudilhts'i.

2 Whulohne soo Yak'usda ts'un téninilhzunne Stephen 'uhuyalhti tube oogha budzi únduda 'ink'ez hutso.

3 'Et hoonts'i Saul Sizi Gri gha 'ilhozdílne gak hubutilhtselh hukwa' ninzun. Yoh totsuk dune cha, ts'ekoo cha tébugus 'ink'ez abule.

Ndi khuni unzoo-i Philip ye yátilhduk

4 'Et 'awet ooba 'alha' hoont'ohne ndulcho whe nuhúdilh 'ink'ez ndi khuni unzoo-i huye yálhduk.

5 'Et la Philip 'en keyoh Samaria whuz'aí-un whuz oozya 'ink'ez Christ, 'en ghun dune bubulh yálhduk.

6 'Et la 'ilhozdílne Philip yalhduk hidánts'o 'ink'ez huwa 'ít'en te ne'út'en cha hinilh'en whe, ts'iyawh t'ehudusnih 'ink'ez huyoozílhts'ai.

7 'Et whe ntsi'-i nududeh-i buyáhanainanyoot whe 'ahúldzul. 'Ink'ez lhane dune délhdusnine cha 'ink'ez dzoh nudilhne cha 'enne soo ná'balh'en.

8 'Et huwa nyo keyoh Samaria whuz'ai-un ts'iyawh huhóont'i'.

9 'Et hoonts'i whuz 'ilhoghun dune, Simon huyúlhni-un, 'et usda. 'En 'ahoolhyiz duyun 'ink'ez buba né'dulhde 'et whe, “Si dune unchá-un 'ust'oh!” ubúlhni whe Samaria whut'enne buba hooncha.

10 'Ink'ez ts'iyanne keyoh dilhts'íne hoonzoo' 'unt'ohne cha 'ink'ez tel'enne cha hinilh'en 'ink'ez huyoozílhts'ai. 'Et, "Ndun Simon 'en la 'unt'oh Yak'usda ba hooncha túne'ut'en-un unli," hutni.

11 Soo sa' whe buba duyun unli 'ink'ez buba hooncha 'et huwa soo hits'u níyaztan.

12 'Et hoonts'i Philip ooghuni buba 'álha' utni-un, 'et huwa dune cha, ts'ekoo cha, ts'iyawh too bé' hulya. 'En khuni unzoo-i be yaílhduk inle'. Ndi khuni Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun 'ink'ez Sizi Gri boozi' ghun, 'i ye bubulh yaílhduk inle'.

13 'Et huwa Simon 'en cha ooba 'alha' hoont'oh suli'. 'Et la too be' úlya whe Philip yulh za' 'ut'en. Nts'oh la huwa 'ít'en 'ink'ez hooncha te ne'út'en-un ts'iyawh 'et huwun la Simon ooba hooncha.

14 'Et la whel'a'ne Jerusalem ts'e whulh uhúdants'o Samaria whut'enne Yak'usda ooghuni huyílhchoot 'inka la Peter 'ink'ez John bulh whuz whebuhalh'a'.

15 'Et whuz hooz'az whe 'et la ooba 'alha' hoont'ohne Ndoni buyudóolts'it ha buba tenahu-didli.

16 'Awhuz Ndoni buyúlh dulhts'it, Sizi boozi' 'i gha za too be' hulya.

17 'Et la Peter 'ink'ez John bulh buk'ehúdilni whe 'awet Ndoni buyudílts'ut.

18 'Et la Simon ubunilh'en whel'a'ne dune buk'odílhni te Ndoni buyudúlts'uk. 'Et la Peter John bulh sooneya bugha óo'alh hukwa' bulh'en.

19 'Ink'ez ubúlhni, "Si cha ndi be ts'ílhtus-i sghu náh'aih 'et huwa la buk'udúznine Ndoni buyudóolts'it."

20 'Et hoonts'i Peter uyúlhni, “Ndi Yak'usda
negha óonin'ai-un sooneya be ootankulh ninzun
de, nyun 'ink'ez nzooneya bulh hukw'elha
dutáhk'un whe' hoont'oh!
21 Ndi ne'ut'en 'aw nela'olh'en huba lhe'ínt'oh
'ink'ez Yak'usda nalh 'aw ndzi ts'ih'un lhe'ít'oh 'et
huwa, 'aw nets'úlh dintni cha 'int'oh.
22 Njan tank'us un'a nuní ninzut-un
lht'ananadaih 'ink'ez neMoodihti oots'un
ténadinli njan dunínzun-un, khun tilah mba 'ún
whutoolhdilh.
23 Whuz un'a t'enyunúszun, daint'oh la 'oonih
ntsi'-i dimbun 'ink'ez lubeshi 'etsul onleh aít'oh!”
24 'Et la Simon, John 'ink'ez Peter bulh ubúlhni,
“Daja sudáhni-un 'et dósneh hukwa lhe'núszun, 'et
wheni nohMoodihti ts'un sba tenadahdli.”
25 Soo bughuni ulhtus whe neMoodihti ooghuni
ghu yáhálhduk hukw'elh'az John 'ink'ez Peter bulh
Jerusalem ts'e nahoost'as. Hi'us whe Samaria
whutoh keyoh whuyaz totsuk khuni unzoo-i be
dune bubulh yáhulhduk.

Philip Ethiopia moodih yuyátilhduk

26 'Et la neMoodihti oolizaz Philip yulh
yátilhduk whe 'uyúlhni, “Lhadíntneh 'ink'ez ndet la
Jerusalem whe diti n'az Gaza ts'u ti ts'e whuz ti
inyalh,” whuz dune lhuhóot'ih ts'e.
27-28 'Inka Philip lhadúja 'ink'ez whuz whenya.
'Et la Ethiopia dune, 'en eunuch hubuhútnine,* 'en
la duyoh ts'e nádalh. Ethiopia whulerwe ts'eke'†
'en ba sooneya ghunli-un dune ncha huyilh'i.
Jerusalem ts'e la Yak'usda ts'un teni noolhdzin

---

* **8:27-28** 'Aw ts'ekoo t'aóonalh aít'oh huyulhtsí-un ni whe 'utni.
† **8:27-28** Ndun lerwe ts'eke Candace cha huyúlhni.

ha whuz nusúya, luwagin be whuz de nágooh. 'oh whuya ugooh whe la Isaiah, Yak'usda be nus hóo'en-un, 'en yuk'une'úzguz-i, 'i la yuk'uyalhduk.

29 'Et la Ndoni Philip yulh yátilhduk, “Whuz oots'ínyalh 'ink'ez luwagin oozih k'ut tainyaih,” yúlhni.

30 'Et la Philip yughulgai 'ink'ez la Isaiah 'uk'unéyuzguz 'i k'ut 'uk'uyalhduk yuduzts'ai, 'inka yoodulhkut, “Ndai la ook'uyailhduk-i daja ni-un, 'et t'eoonínzun eh?” yúlhni.

31 “Nts'én'a t'entászin? Dune hiye súnulhtun de, 'et de za la daja ni whe 'utni-un nahós'alh,” yúlhni. 'Ink'ez la Philip, “Sghu dinyaih, 'ink'ez szih sinda,” yúlhni.

32 Nyoo Yak'usda ooghuni ook'unusgúz-i, 'il-hoghun 'et la hukw'u yalhduk-un ndutni whe,

“Usbai hituzilhghelh ts'u hítulhtih-i, soo dant'oh la,
'ink'ez 'usbaiyaz hahitit'us te t'edusnih,
'et ndunt'oh 'aw yalhtílhdih.

33 Ts'iyanne nalhts'et 'et hooncha whe hukwayá hoonli tuné' huyulh'en,
'ink'ez 'aw ts'ih'un un'a nulhé'huyilh'el.
Ndi yun k'ut ye khúna-i, 'i ooghu yílchoot 'et huwa 'aw ye kédindene, 'enne cha dune t'ebunúszun.”

34 'Et la eunuch Philip 'ulhni, “Sudíni ndun Yak'usda be nus hóo'en-un mbe ulhni, dich'oh tilah na'dudútni k'us 'uyoon dune tilah 'ulhni?”

35 'Et la Philip yawhénilhduk ndi dune yuk'uyailhduk-i Yak'usda ooghuni 'et whe' dini' whe khuni unzoo-i Sizi ghun ts'iyawh yudáni'.

36 Higooh whe la too hoonli-un hugho ningoo. 'Et la nyoon moodih 'utni, “Njan too hooni. Dáhoont'oh huwa 'aw too be' 'óoznih aít'oh?”
37 'Et la Philip uyúlhni, “Ndzi ndulcho-i be, be 'alha' hoont'oh int'i de, 'et too be' talnelh.” “Sizi Gri 'en Yak'usda ooYe' 'unt'oh, 'et sba 'álha' hoont'oh!” yúlhni.
38 'Et la nyoon eunuch luwagin 'ilhiz nenintan 'ink'ez nahult'oh Philip nyoon eunuch bulh déhahan'az 'ink'ez tahán'az. 'Et la Philip eunuch too be' yinla.
39 'Et la too hanáhit'az ibulh Philip Ndoni be whedánde 'ink'ez nyoon eunuch 'aw 'on 'at nalhuyít'el whe la didut tube cho whunílhni whe dukeyoh ts'e whenágoo.
40 'Ink'ez la Philip keyoh Azotus huwhútni 'et nuya whe hitilh'en. 'Et whunat keyoh wheyaz whut'enne keyoh Caesarea ts'ootayalh whuts'un ts'iyawh khuni unzoo-i be bubulh yálhduk.

9

Saul Sizi Gri ts'u nálh'a

1 'Et hoozulh whu la Saul neMoodihti yugha hodul'ehne húnilch'e k'et ts'iyawh butighan huwu yalhduk 'inka la Lizwif lubret 'uk'enus dízti'-un ts'ú whenya,
2 'ink'ez yoodulhkut keyoh Damascus huwhutni ts'e Lizwif bulugliz whulubretne duba buts'ó k'ehoo'ooges buts'u húkwa' utni, ndunne Sizi k'un'a uninzunne ts'iyawh dune 'ink'ez ts'ekoo cha abule, 'ink'ez Jerusalem ts'e nabutoola' ha 'et wheni.

3 'Et la Saul Damascus whenghoh uyalh whe, 'et khunsul ndus de whuts'un oonat tube kwun ulhtus dult'oh-i diznukw.

4 'I gha yun 'et nálts'ut 'ink'ez la' whutni, “Saul di ha dzoh nusílhdzut whe 'int'en?”

5 “Moodihti mbe inli?” ni Saul. “Si Sizi 'ust'oh. Si 'usilh'en dzoh nusílhdzut. Mbe la tutsus nulé-un ook'únulhe'zint'en de, nyunch'oh za dzoh nuná'dudildzut,” yúlhni.

6 'Et dutlut 'ink'ez ooba hooncha, 'ink'ez 'utni, “SMoodihti ndet datísnelh-un sts'u hukwa' ninzun?” 'Ink'ez neMoodihti 'uyúlhni, “Dunadindaih 'ink'ez keyoh ts'e ínyalh. 'Et la dune datánelh-un nyodóni',” yúlhni.

7 Nyoonne dune Saul bulh nudilhne 'ilhiz nehúnindil 'ink'ez t'ehudínel, yaduk hodidts'o hoonts'i 'aw dune lhuhis'en.

8 Saul dunadija 'ink'ez yután'en whe lhuhooṣ'en suli'. 'Inka hila ilhchoot 'ink'ez Damascus ts'e huyoolhya.

9 Tat dzin 'et 'aw lhuhooṣ'en. 'Et dulyiz whe 'aw lhe'us'al 'ink'ez too hoonts'i lhusnai'.

10 'Et keyoh Damascus 'et la 'ilhoghun ooba 'alha' hoont'oh-un, Ananias huyúlhni, 'en la benghun néwhults'ut whe la neMoodihti yulh yátilhduk 'ink'ez ndutni, “Ananias” yúlhni. 'Et la 'aho Ananias, “SMoodihti, njan susda,” yúlhni.

11 'Et la neMoodihti uyúlhni, “Lhadíntneh 'ink'ez ti lhts'eoodiz'a huwhutni ts'e whuz inyalh Judas ooyoh ts'e, 'ink'ez dune Tarsus whut'en-un, Saul huyúlhni-un, 'en ooka' oodolhkut. 'Et tenadudli whe 'unt'oh.

12 'En cha benghun néwhults'ut whe Ananias huyúlhni-un, 'en la daninya yunilh'en 'ink'ez yutsi k'ut dilhni hoon'en naoodle' ha."
13 Ananias 'et la uyúlhni, "NeMoodihti nts'en'a 'utisnelh, lhane dune ndun Saul 'en ghun sodáni'. Njan 'et ndúja, Jerusalem whut'enne, nch'e'ne, lhe'ulcho 'i be dzoh nubulhde whe 'unt'oh.
14 'Et 'ink'ez ndiz Damascus ts'e oozya lubret moodihne mbene la ooba 'alha' hoont'oh ilhchootne 'ink'ez nyoozi' be yalhduk, ts'iyawh aboolelh ha higha óonin'ai."
15 Moodihti 'et uyúlhni, "Inyalh 'ink'ez dája nyudúsni-un 'uhoonleh. Si Saul 'utahásti whe 'unt'oh, sba' tit'elh 'et wheni. 'Udun yun k'ut whut'enne, lerwene cha 'ink'ez Israel oots'u hainzutne cha ts'iyawh si sghun t'ehonózin 'et whúbuntilhtun 'et wheni.
16 'Et 'ink'ez sich'oh whúntistun dat'en whe si sgha dzoh nutizut-un huwun."
17 'Inka Ananias whuz whenya 'ink'ez yoh danínya whe Saul yek'édilni 'ink'ez ndutni, "Saul, sulhutsin neMoodihti sutílh'a', Sizi dich'oh, ndiz ínyalh whe ti nyenghun be hóodilts'ai-un, 'en sutílh'a' hon'en naoodle' 'ink'ez Ndoni nyudóolts'it ha."
18 'Et 'aho hoonliyaz 'ugoos dult'oh-i Saul oona k'éhayankat, 'ink'ez 'aho hoo'en nasdli'. Dudinya 'ink'ez too bé' 'ulya.
19 'Et hukw'elh'az 'an'al 'aho ulhtus násdli'. 'Et la Saul Sizi yugha hodul'ehne dzoh sa' dzin Damascus 'et buzih inda'.

Damascus 'et Saul khuni unzoo-i be bubulh yálhduk

20 'Et 'aho Lizwif bulugliz ts'e danínya 'ink'ez
Christ ghun bubulh yáwhenilhduk, "'En Yak'usda
ooYe' 'únt'oh," ubúlhni.
21 Mbene la yudits'óne ts'iyawh buba hooncha
'ink'ez 'ulhodutni, "Ndun dune Jerusalem 'et ndi
yoozi' be yalhdukne, 'enne ubughan 'en 'unt'oh
'ink'ez 'et huwa za ndiz oozya ndunne ubitálhchulh
'ink'ez lubret moodihne ts'u nábutilelh 'et wheni."
22 'Et hoonts'i Saul ooghuni 'on nus ulhtus whe
dune bubulh yálhduk 'ink'ez Sizi 'en Christ 'unt'oh
ts'ih'un buba 'álha' hoont'oh ubulhtsi k'et Lizwifne
Damascus whut'enne 'aw dája hidóni' ait'oh.
23 'Et la lhat dzin inle' whe Lizwifne 'ilhúhozdil
'ink'ez Saul nts'en'a la hituzilhghelh huwun
lhahóduleh.
24 Dzin 'ink'ez 'ulhdzis ibulh njan keyoh
hukwuti-un 'ahoolhyiz huwu hinli hituzilhghelh
ha, 'et hoonts'i Saul dahítilelh-un 'et t'ewhunanzin.
25 'Et la 'ilhe 'úlhdzis Sizi yugha hodul'ehne
Saul huyílhchoot 'ink'ez si keyoh whunasú'a-i
ookonín'a-un, 'et hukwa húyalhti 'ink'ez chalhyal
cho be húyalhti 'ink'ez yoo 'az ts'e nahúyalhdlukw.

Saul Jerusalem ts'e oozya

26 'Et Saul Jerusalem ts'e oozya 'ink'ez Sizi
yugha hodul'ehne buts'ú nedoja' hukwa' 'ut'en,
'et hoonts'i 'en 'aw Sizi yugha hodul'eh-un 'unt'oh
lhonízun, 'ink'ez tube huyé nuljut.
27 'Et la Barnabas yughu ninya 'ink'ez yula 'uja
whe whel'a'ne buts'ú yoolhti 'ink'ez la ubudáni'
dája whe Saul ti uyalh whe neMoodihti in'en
'ink'ez yulh yaílhduk cha 'uja. 'Ink'ez ubúlhni
dat'en whe 'aw lhníljut whe Damascus whut'enne
Sizi boozi' gha bubulh yálhduk.

28 'Et la Saul buzih netl'adinda' 'ink'ez Jerusalem
ndulcho whe nuya, 'aw lhníljut whe Sizi boozi' gha
Yak'usda ooghuni be bubulh yálhduk.
29 Lizwif, Greek k'uyalhdukne, 'enne cha
bubulh yálhduk 'ink'ez bubulh húkw'u nuhúlhye'
'et hoonts'i hizoolhghelh hukwa' huyulh'en.
30 'Et la ndunne ooba 'alha' hoont'ohne
náhuhoon'ai whe Saul Caesarea ts'e buch'a
húyoolhti. 'Ink'ez la dukeyoh Tarsus huwhútni
ts'e whehúyalh'a'.
31 'Et la ndulcho whe Judea, Galilee, 'ink'ez
Samaria whulh Sizi ba 'ilhúhozdilne 'aw dzoh
nulhuldehne hooloh. 'Et whe la buba hoonzoo
whe lhódizut 'ink'ez cha Ndoni gha ooba 'alha'
hoont'ohne ulhtus úbulhtsi. 'Et huwa 'on nus lhane
huzdli' 'ink'ez neMoodihti za hudílhti' suli'.

Keyoh Lydda 'ink'ez Joppa huwhútni-un, 'et Peter huwa 'ít'en tune' 'út'en

32 'Et 'awet Peter soo ndulcho whe nuya. 'Et la
'ilhoh Yak'usda ooch'e'ne, Lydda whut'enne,
33 'enne la buts'ú nuya whe 'ilhoghun dune,
Aeneas huyúlhni, ghu ninya. 'En la lhk'udit yus
k'ut délhdusni 'ink'ez la sulhti za 'unt'oh.
34 'Et la Peter uyúlhni, "Aeneas Sizi Gri soo
na'unyinla! Dunadinyaih 'ink'ez nlili k'ut soo
ná'hoonleh," yúlhni. 'Aho Aeneas dudinya.
35 Mbene la keyoh Lydda 'ink'ez Sharon
huwhutni-un whut'enne ndun dune Aeneas
huyan'en whe ts'iyawh neMoodihti hits'u nálhya.
36 'Et la keyoh Joppa huwhútni-un 'ilhoghun
ts'eke 'et whut'en-un Tabitha huyulhni. 'En ooba
'alha' hoont'oh-un. Boozi' Greek k'un'a "Dorcas"
huyúlhni 'et "yests'e" ni whe 'utni. 'En 'ahoolhyiz
hoonzoo túne'ut'en, 'ink'ez tel'enne cha la'ut'en.

37 'Et 'oh da' nduda suli' 'ink'ez dazsai. Hizi tunáhuyulhti 'ink'ez howhut'í-un dohyo 'et nehinilhti.
38 Joppa Lydda whuts'un 'aw lhnilhdza' 'et la Sizi yugha hodul'ehne, Peter Lydda usda whulh 'úhudants'o nane dune, 'enne la whuz whe bahalh'a', "'Awhe' soo 'a nets'ínyalh!" huyúlhni.
39 'Et 'aho Peter lhadúja 'ink'ez bubulh whenát'az. Whuz oozya whe ndo dune whut'i dohyo ts'e, whuz whenya. Ts'iyawh tsandilhne higha óozdil, hutso whe nyoon ts'eke, Dorcas huyúlhni-un, khuna da' dzoot'an 'ink'ez dzoot te buba 'uyalh'en-i, hinalhts'et nahúyule.
40 'Et Peter ts'iyanne 'az whenaílh'a', dugwutsi be nenínya 'ink'ez tenadidli. Nyoo nezi yuts'u nálh'a 'ink'ez utni, "Tabitha, dudinyaih!" 'Et yután'en ibulh Peter yutilh'en whe 'aho dó netl'adinda'.
41 'Et Peter yula ilhchoot 'ink'ez didilhya. 'Et la Yak'usda ooch'e'ne, tsandilhne tubulh, bukahizya 'ink'ez khuna whe butl'anáyalhti.
42 'Et Joppa dulcho whe njan whulh 'úhudants'o whe lhane neMoodihti buba 'álha' yint'oh suli'.
43 'Et la Peter, Simon 'uzus 'úlh'en-un, 'atsulyaz yuzih inda'.

10

Peter Cornelius khuni unzoo-i be yulh yálhduk

1 Caesarea 'et la 'ilhoghun dune Cornelius huyúlhni-un 'et usda. Roman lhuganne, 'enne la, "Italy bohne" hubuhútni 'enne ndun bumoodih unli.

2 'En la teni' nilhdzun-un dune unli, 'ink'ez
Yak'usda énuljut-un 'unt'oh. Didut 'ink'ez
ook'ekooke ts'iyawh Yak'usda za hudílhti'. Lizwif
tel'enne, 'enne cha tube bula 'ut'en 'ink'ez
'ahoolhyiz Yak'usda ts'un tenadudli.
3 Dzetniz hukw'elh'az, 3:00 at'en, 'et la 'uja
hoonli benghun néwhults'ut. 'Et soo ts'ih'un
Yak'usda oolizasne 'ilhoghun 'en danínya 'ink'ez,
“Hadih Cornelius,” yúlhni.
4 Tube oogha 'únjaz whe la lizas yunilh'en 'ink'ez
la, “Dáhooja?” yúlhni la. 'Et la lizas utni, “Yak'usda
ntenadudli yudánts'o, 'ink'ez nye 'ugha té'nizeh cha
unzoo, 'et huwa Yak'usda nyunalni.
5 Dugwe', Joppa ts'e 'ilhoghun dune Simon, 'en la
Peter cha huyúlhni, 'en ookunáhoolh'a'.
6 Ndun dune, 'uzus 'úlh'en-un, 'en cha Simon
huyúlhni, yatoo' ba whut'i, 'en zih usda, 'ink'ez
datánt'elh-un, 'et huwun nyudutánelh.”
7 'Et hukw'elh'az ndun lizas yulh yaílhduk-
un whenádide whe Cornelius nane yoh 'ut'enne,
dich'oh oodune'ne, 'ink'ez 'ilhoghun lhugan-un,
'en soo Yak'usda za dílhti', 'en cha dich'oh yunat
ne'út'enne tahayálhti.
8 Daja-un huwun ts'iyawh ubudáni' 'ink'ez
Joppa ts'e whébalh'a'.
9 'Et 'om bun dzin ndunne tane keyoh Joppa
'awet whenghoh hidulh, 'et 'oh whuya hoozulh
whu za Peter 'en cha Joppa usda whe, dzetniz at'en
'et ndo bun k'ut* whuz dugha ínya tenadutidli 'et
wheni.

* **10:9** 'Et keyoh bun k'ut lhts'e whudiz'a-un huhoolh'i.

10 'Et la Peter ooye'ílts'ul, 'uti'ulh hukwa' ninzun
t'alh-i lhahíduleh whutoh, 'et la hoonli benghun
néwhults'ut.
11 Ndo yat ts'e lhch'az 'úhooja 'ink'ez la ts'ut cho
dult'oh-i, didun whédint'i, 'i t'az ndus de haímbal,
'ink'ez la yun nenimbal.
12 'I bet la khuna didowh-i, tl'ughus, 'ink'ez
yinka dut'ai cha, 'i ts'iyawh yuk'udilhts'i.
13 'Ink'ez la, "Peter dudinyaih, 'inghan, 'ink'ez
'in'alh," whutni.
14 'Et hoonts'i Peter ndutni, "SMoodihti ndi
khuna-i me ts'útni ooch'az nijoot whe' hoont'oh, 'et
huwa 'aw oos'alh aít'oh!"
15 'Et doo cha za 'uwhútni, "Ndai la Yak'usda
oot'alh ni-i, 'aw, 'Lait'i 'unt'oh,' dini iloh!"
16 Soo tat whucho 'et njan benghun
nenáwhults'ut 'ink'ez ndi naímbal inle'-i ndo
whenálts'ut.
17 'Et Peter njan benghun néwhults'ut-un 'et
dawhút'en whe' whut'en, 'et huwu nuní nuzut
whe 'ink'ez la ndunne Cornelius whuz whe-
balh'a'ne nts'e Simon ooyoh 'et t'ehonanzin 'ink'ez
la hukwuti 'et nódilhya.
18 Húháyih 'ink'ez 'uhoodulhkut, "'Aw Simon 'en
Peter cha huyúlhni-un njan lhidoh?"
19 'Et Peter 'awhuz njan hon'en-un beni
taóodolts'it hukwa' 'ut'en whe Ndoni uyúlhni,
"'Oozílhts'ai, njan tane dune, 'enne nkáhitís'en.
20 Dunadindaih 'ink'ez nyo naíndalh. Buch'a
tsédoni junih bubulh 'útanelh, si whuz whebís'a'
whe' hut'en," yúlhni.
21 'Et Peter nanája 'ink'ez nyoonne dune ubúlhni,
"Si 'ust'oh, dune ookaitáh'en-un. Di ha ndiz tihdil?"

22 'Et 'uhuyúlhni, “Lhuganne moodih, Cornelius, 'en netílh'a' whe' ts'ut'en. Dune unzoo 'ink'ez 'ahoolhyiz Yak'usda ts'u ténadudli, Lizwifne cha ts'iyawh hidílhti'. Yak'usda oolizas 'ilhoghun 'en duyoh ts'e nka'doni' yulhni, 'ink'ez dája dutanelh 'et nyoozólhts'ai 'et wheni.”

23 'Et la Peter yoh dábaninla 'ink'ez 'et hantez.

'Et 'om bun dzin lhadúja 'ink'ez bubúlh nátist'az whe whulohne ooba 'alha' hoont'ohne Joppa whut'enne, 'enne cha bubulh lhunáhusdil.

24 'Et 'om bun dzin la Caesarea ts'e oozya. 'Et la Cornelius yuba sulh'i duk'ekene 'ink'ez dunatneke cha, “'Anih,” hubudáni'.

25 Soo Peter yoh ts'u tizya whe Cornelius yududizya 'ink'ez yubut nachániti.

26 'Et Peter, “Dunadindaih. 'Ants'i 'oh dune 'ust'oh,” yúlhni.

27 'Et la yoh ts'e hóota'us whuts'un Peter Cornelius bulh yálhduk za utni 'ink'ez yoh ts'u hooz'az whe lhane dune 'ilhúhozdil whunilh'en.

28 'Et ubúlhni, “Nohnich'oh soo cho t'éoonáhzun, Lizwifne whuch'az nijoot 'udun yun k'ut whut'enne buyoh dats'óoya' 'ink'ez bubulh né'ts'oot'en huba lhe'hóot'oh. 'Et hoonts'i, Yak'usda whusúnilhtan 'aw 'uyoonne dune me sba hinli doosni' aít'oh.

29 'Et huwa skunaóozulh'a' whe 'aw tselhdúsni whe nohts'u whúsasya. 'Inka nohóoduskut di ha 'ahja skunaóozulh'a'?”

30 'Et Cornelius utni, “'Et ndowheya hoozulh at'en tat dzin inle' whe dzetniz hukw'elh'az 3:00 at'en 'uhunit'o whe syoh sóo hoosni 'ink'ez tenadusdli whe khunsul dune naih soo ulhyul-i be usda-un

31 sbut usyin 'ink'ez súlhni, ‘Cornelius, Yak'usda
ntenadudli yudánts'o, 'ink'ez nye 'ugha té'nize cha
unzoo, 'et huwa Yak'usda nyunalni.
32 Dugwe', Joppa ts'e 'ilhoghun dune Simon, 'en
la Peter cha huyúlhni, 'en ookunáhoolh'a'. Ndun
dune 'uzus 'ulh'en-un, 'en cha Simon huyúlhni,
yatoo' ba whut'i, 'en zih usda, 'ink'ez whusaínya de
la nyulh yátilhduk,’ 'et njan lizas sudáni'.
33 'Et huwa 'aho nka whenáhoos'a', 'ink'ez soo
'ínja nets'u whúsainya. 'Ink'ez njan 'awet ts'iyawh
Yak'usda bulh 'úts'int'oh mba ts'ilh'i dája neMoodi-
hti huwá nyulh'a-un huwun nebulh yátalhduk.”

Peter khuni unzoo-i be bubulh yálhduk

34 'Et 'awet Peter yawhénilhduk whe ndutni, “Soo
ts'ih'un t'éoonískzin 'et 'álha' hoont'oh 'alhgoh lhgha
Yak'usda nenilh'en. 'Aw 'ilhoghun dune 'on nus
yuts'úlh ditni-un hooloh.
35 Mbene la ndi yun k'ut Yak'usda za dílhti'ne
'ink'ez tank'us 'utit'elh whénuljutne, 'enne
Yak'usda buka datni nts'oh 'udun yun k'ut
whut'enne 'et hoonts'i.
36 Israel oots'u hainzutne bubulh 'údahts'o la
dahúja whe khuni unzoo-i butl'adílts'ut 'ink'ez Sizi
Gri, 'en gha, dahúja whe ndi khuni unzoo-i be
budzi dinghel, 'en ts'iyanne dune buMoodihti unli
whe 'unt'oh 'et huwa.
37 'Ink'ez cha Israel oots'u hainzutne bukeyoh
ndulcho whe nts'oh te hooncha tune' whust'en,
ndet la John too be' ts'ul'ih huwu yailhduk whe
Galilee 'et whuts'un whe' whudit'en, ts'iyawh
t'éoonáhzun.
38 T'enahzun Sizi Nazareth whut'en-un, 'en
daja whe Yak'usda Ndoni 'ink'ez be ts'ílhtus-i cha

yuyudán'ai 'et huwa ndulcho nuya hoonzoo te ne'út'en 'ink'ez mbene la netsudule k'une' bul'en 'enne cha soo na'bulh'en, Yak'usda Sizi yulh 'unt'oh 'et huwa.

39 Lizwif bukeyoh nts'oh te ne'úst'en t'ets'onínzun, nenalh 'úhoot'en 'ink'ez Jerusalem 'et tulalhgus 'uhíndunilht'o whe hizilhghi.

40 'Et hoonts'i, whulh tat dzin 'et Yak'usda nahuyílhna' 'ink'ez nenalhts'et noya' yulhtsi,

41 dune ts'iyawh iloh, wheni za mbene la nenalh 'úhoot'enne Yak'usda 'utahanéyanla ínle'. Dunadija hukw'elh'az bulh uts'an'ulh 'ink'ez bulh 'úts'itnai' inle'.

42 'Et huwa ndi khuni unzoo-i dune be bubulh yáts'oolhduk, huwa néulh'a 'ink'ez 'et 'uzdooni' Yak'usda Sizi 'en 'utahayálhti dune yaidlanne 'ink'ez khunane cha huba nahooyeh ha.

43 Yak'usda be nus hóo'enne ts'iyawh highu yailhduk mbene la ooba 'alha' hoont'ohne Sizi Gri 'en gha bulubeshi buba 'únyutilhdulh."

'Udun yun k'ut whut'enne Ndoni buyudílts'ut

44 'Et Peter 'awhuz yalhduk whe mbene la yoozílhts'aine Ndoni buyudílts'ut.

45 Ndunne Lizwif ooba 'alha' hoont'ohne, Peter bulh whusaindilne, buba hooncha 'uhooja 'udun yun k'ut whut'enne hoonts'i Ndoni buts'ó tl'aidilts'ut 'ink'ez buyudilts'ut.

46 'Ink'ez 'enne khuni whutso da' t'ehinúszun-i be yawhehúnilhduk whe Yak'usda hudílhti' whe hubodíts'o. 'Ink'ez 'et Peter uboodulhkut,

47 "Ndunne, 'enne cha wheni nek'un'a Ndoni buyudílts'ut. Ndunne too be' tilnelh de mbe dah dutinelh?"

48 'Inka 'et bugha óonin'ai neMoodihti boozi' gha too be' hutilnelh. 'Et hukw'elh'az la Cornelius Peter yughu tedudli 'atsulyaz buzih ooda' ha.

11

Jerusalem ooba 'alha' hoont'ohne Peter bubulh yátilhduk

1 'Et whel'a'ne 'ink'ez ndunne ooba 'alha' hoont'ohne te Judea ndulcho whe 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha Yak'usda ooghuni huyílhchoot 'ink'ez hits'u nálhya 'et whulh úhudants'o.
2 'Et la Peter Jerusalem ts'e oozya, whulohne Lizwif ooba 'alha' hoont'ohne Peter hidulhyoh utni,
3 "'Udun yun k'ut whut'enne, Lizwif lhilohne, 'enne buzih hoont'i 'ink'ez bula 'an'al cha 'inja inle'," huyúlhni.
4 'Inka Peter ndulcho whe 'udechoo whuts'un bulh dahooja-un huwun ts'iyawh bubulh náhoolnuk.
5 "Keyoh Joppa 'et tenadusdli whe hoonliyaz senghun néwhults'ut ts'ut cho didun whedint'i, 'i ndus de haímbal 'ink'ez szih nenimbal.
6 Soo cho nis'en whe khuna-i didowh whe tl'ughus, 'ink'ez yinka dut'ai cha 'i yuk'udilhts'i nus'en.
7 'Ink'ez sulhyá 'e'dutilhduk, 'Peter dudinyaih, 'inghan, 'ink'ez 'in'alh,' whutni.
8 'Et hoonts'i, 'SMoodihti 'awundooh, ndi khuna-i me ts'útni, ooch'az nijoot whe' hoont'oh, 'et huwa 'aw oos'alh aít'oh,' dusni.
9 'Et doo cha za ndus de 'úwhutni, 'Ndai la Yak'usda oot'alh ni-i, 'aw lait'i 'unt'oh dini iloh!'

10 Soo tat whucho 'et njan benghun nenáwhults'ut 'ink'ez ndi naímbal inle'-i ndo whenálts'ut.
11 'Et 'oh whuya hoozulh whuza tane dune Caesarea whuts'un sts'ú botilh'a'ne 'awet yoh susda ts'e hoozdil.
12 'Et Ndoni 'usúlhni, ‘'Aw buch'a tsélhdini whe bubulh ín'us.' 'Ink'ez ndunne lhk'utáne ooba 'alha' hoont'ohne, 'enne cha Caesarea ts'e sulh hútizdil 'ink'ez ts'iyawh Cornelius ooyoh ts'e dáznindil.
13 'Et nedáni' ndun lizas duyoh usyin whe yunilh'en 'ink'ez uyúlhni, ‘Joppa ts'e whuz ndun dune Simon Peter huyúlhni, 'en ookunáhoolh'a'.
14 'En la nohdutánelh datíhnelh 'et whe la nyun 'ink'ez nk'ekoone te dutihjih.’
15 'Et 'awet yawhénusduk whe 'udechoo whe wheni lhe'ts'uja whuz un'a 'enne cha Ndoni buyudílts'ut.
16 'Et whunazni neMoodihti 'et ndutni inle', ‘John dune too be 'ulh'en-un, 'en too be too be' nohulh'en inle', 'et hoonts'i 'et whusawhútilts'ulh, sBá 'en Ndoni nohts'ó tl'aiduti'alh 'ink'ez nohyudútilts'ulh 'et whuz un'a too be' nohtilelh.’
17 'Et 'alha' hoont'oh wheni danéinla inle' Sizi Gri neba 'alha' 'unt'oh suli' whe Yak'usda hoonzoo negha óonin'ai, ndunne 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha whuz un'a 'ubínla. Mbe usdli ha suba Yak'usda ooch'áz dosni?”
18 'Et Jerusalem ooba 'alha' hoont'ohne hodánts'o whe Peter hich'az yálhduk 'etsul 'uhudíja 'ink'ez 'enne cha Yak'usda hudílhti'. 'Ink'ez nja nduhútni, “'Udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha lht'anahunoodilh 'ink'ez 'ilhiz hukhoona'. 'Et whuz un'a Yak'usda bughá whunin'ai,” hutni.

Antioch whut'enne Yak'usda ooghuni hidutáts'o

19 Stephen hizilhghi hukw'elh'az ndunne
Yak'usda k'une' 'ut'enne ube húzula, 'et 'oh da'
Yak'usda k'une' 'ut'enne ts'iyawh yahándil. 'Inka
whulohne nilhza' Phonecia ts'e, Cyprus 'ink'ez
Antioch ts'e cha whehándil. Khuni Unzoo-i
Lizwifne za be bubulh yáhulhduk.

20 'Et hoonts'i whulohne ooba 'alha' hoont'ohne
dune Cyprus 'ink'ez Cyrene ts'e haíndilne, 'enne
Antioch ts'e whehándil 'ink'ez 'et 'udun yun k'ut
whut'enne bunalh húdani' khuni unzoo-i Sizi
neMoodihti 'en ghun ubulh yáhulhduk.

21 NeMoodihti hiyé ulhtus-i bugha ínin'ai 'et whe
la lhane dune Yak'usda ooghuni hílhchoot 'ink'ez
hits'u nálhya.

22 'Et la Jerusalem ooba 'alha' hoont'ohne
whulh 'úhudants'o, 'inka Barnabas 'en Antioch
ts'e whehúyalh'a'.

23 'Et whuz oozya whe whunilh'en daja whe
Yak'usda ndunne dune ye unzoo-i be buts'un un-
zoo. 'Et hóost'et 'ink'ez buba nus whúnilht'i, “Nts'oh
dáhoont'oh 'et hoonts'i neMoodihti soo bulh za
'ooht'e',” ubúlhni.

24 Barnabas 'en la soo Ndoni yudínda 'ink'ez tube
dune ooba 'álha' hoont'oh. 'Ink'ez la lhane dune
neMoodihti hits'u nálhya.

25 'Et la Barnabas keyoh Tarsus ts'e whenya Saul
'en kunúta.

26 'Et nayilhti 'ink'ez Antioch ts'e nayoolhti.
'Et 'ilhoh náwhudizut whe nahúlt'oh dune Sizi
Gri yugha hodul'ehne butoh dune hubuhodalh'e'.
'Ink'ez Antioch 'et la Sizi Gri yugha hodul'ehne,
'enne 'udechoo Sizi Gri oodune'ne ubuwhútni.

27 'Et 'oh da' za Yak'usda be nus hóo'enne
Jerusalem whehúdindil whe Antioch ts'e hoozdil.
28 'Et butoh 'ilhoghun Agabus huyúlhni-un, 'en la
dudinya 'ink'ez Ndoni gha, "'Awet nilhdukw yun
k'ut ndulcho whe dai whútale," hubúlhni la. 'Et
Claudius lerwe 'uk'enus dízti'-un unli whe 'et la
ndúhooja.
29 'Inka Sizi Gri yugha hodul'ehne lhgha 'úhudija
whe 'ilhoghun hinli whe bubulh ooba 'alha'
hoont'ohne, Judea dilhts'ine, ndet 'úhint'oh whe
bula 'hutit'elh hutni.
30 'Et la nduhúja whe la Barnabas 'ink'ez Saul
bulh nyoo sooneya butl'aháyudzih whe ubuhútni,
"Ndi sooneya nebulh ooba 'alha' hoont'ohne
be búla'tiht'en, dune tso whudilhdzulhne
butl'ayóohdzaih."

12

Lerwe Herod ooba 'alha' hoont'ohne bube túzilalh suli'

1 'Et 'oh da' at'en Lerwe Herod ooba 'alha'
hoont'ohne bube zúla suli'.
2 'Et la James, John bulhutsin huwá balh'a' whe
saluzti be hizilhghi.
3 'Et Herod t'eoonanzin Lizwif huhóont'i'
whe honilh'en 'inka Peter 'en cha 'ayan'ai, lhes
lhuntildoh-i ut'alh-un whewhúnahulnih 'et 'uhooja
inle'.
4 'Et Peter huyílhchoot hukw'élh'az,
'uhayan'ai whe huwunline dine whe lhuganne
lhk'enáhudidulh, 'enne highole' ha butl'aháyalhti.
Njan Butus Lhuseya-un hukw'elh'az ts'iyanne
nalh huyootálhzih 'et wheni.

Peter 'adin'ai-un lizas tenínilhti

5 'Inka Peter 'uhidilh'ai 'et hoonts'i ooba 'alha' hoont'ohne soo ndet 'úhint'oh-un, 'et hiba tenadudli.

6 'Et Peter dune ts'iyanne but nehítalhtelh whutso 'ulhdzis, 'et la Peter nane huwunlíne bube guz nanisti, sih nanistl'oo-un whenkuti 'et cha nane lhuganne huwunli.

7 Khunsul neMoodihti oolizas benghun be hóodiltsai, yoh cha hoot'en suli'. 'Et lizas Peter 'ún be nilhni whe ts'enainílhzut 'ink'ez, "Soo 'ah dudinyaih!" yúlhni. 'Et 'aho nyoo lhuztih tl'ool be yulhghel-i oola oots'u hayánkat.

8 'Et la lizas, "Tsunadil'ooh 'ink'ez kenadil'ooh cha 'ineh," yúlhni. 'Et Peter ndúja 'et la lizas, "Nluglok cha t'unásilchoos, 'ink'ez sunanyalh," yúlhni.

9 'Et Peter 'adin'ai-un yuténinya 'aw t'éoonúszun dat'en-un ndun lizas 'alha tilah 'unt'oh k'us 'ants'i benghun néwhults'ut ninzun.

10 'Udechoo huwunline zih lhunáhust'az, 'et whulh nat-un cha. 'Et la lhuztih dádintan-i cho keyoh datí-un hugho nin'az whe dich'oh ndi dati buba dáha'dankez. 'Et tenáhant'az 'ink'ez ti hutiz'az ibulh lizas hooloh suli'.

11 'Et la Peter beni naóodisdli' 'ink'ez la 'uninzun, "'Awet t'eooniszin 'alha' hoont'oh, neMoodihti dulizas whusayálh'a' 'ink'ez Herod Lizwifne tubulh dzoh nusotilhzut-un, 'et whuch'a súlhyih."

12 'Et njan howu nuní nizut whe Mary ooyoh 'et howu ninya, 'en John Mark ooloo. 'Et la lhane dune 'ilhúhozdil 'ink'ez tenahududli.

13 'Et la Peter yoo 'az ts'e dati dunulkw'uz whe ts'ekeyaz, 'et 'ut'en-un Rhoda 'et huyúlhni-un, 'en la dati nenínya whe yudánts'o.

14 'Et 'aho Peter 'utni natséyoodílhts'it whe hóont'i
k'et, 'aw dáhalhe'ditel 'ink'ez 'ants'i yoh danálgai
'ink'ez, “Peter dati usyin!” ubúlhni.

15 “Nyeni hoolel whe 'udini,” huyúlhni. 'Et
hoonts'i, “'Alha' dusni,” ni za 'utni whe, “'Awun-
dooh, oolizas la 'ut'en,” hutni.

16 'Et whutoh Peter dati dunulkw'uz za 'utni.
'Udek'ez te hiba daha' dantan, tube buba hooncha
hitilh'en whe.

17 'Et buba núlhni whe t'ehudoosni ubulhni
'ink'ez buba hukw'u nuhúlhye' daja whe neMood-
ihti 'adin'ai whe tenaínilhti. “James 'ink'ez 'on
'unne ooba 'alha' hoont'ohne ts'iyawh ubodóhni',”
ubúlhni. 'Et 'awet 'uts'un bughu whenája.

18 'Et bundada' la lhuganne huwunlíne Peter
hik'énintai whe whewhunujut whe lhtahúwhunt'ai,
“Peter 'en dája,” lhodútni.

19 'Et la Herod, “Peter hikunoota',” ubúlhni. 'Aw
nahayólhtelh ait'oh 'inka mbene la yughinle'ne
ubuhoodalhkut 'ink'ez, “Uboohooghan,” ubúlhni.

'Et hukw'elh'az la Herod Judea ts'e whenya 'et
whuts'un la Caesarea ts'e cha 'ít'en.

'Et 'awet Herod datítsah

20 'Et ndunne nat-un keyoh Tyre 'ink'ez Sidon
whut'enne, 'enne Herod tube cho bubulh húnilch'e
'inka lhane hinli whe Herod highu nindil. Blastus
'en la lerwe yoh yuba huwunli, 'en ts'ú nehidilti.
'Et la 'ants'iya Herod highu nindil 'ink'ez buba soo'
hooleh-un hits'u húkwa' 'utni lerwe ookeyoh ts'e
whuz de za huya'alh-i whuz hakat 'et huwa.

21 'Et dzin buba hoozi-un Herod 'et dulerwe
naih yé naja 'ink'ez kw'uts'uzda ooba' yint'oh-
i yuk'etl'adida'. 'Et whuts'un la dune bubulh
yálhduk.
22 'Et 'ahúldzul whe huhuyih, "'Aw dune iloh utni,
yalhduk, Yak'usda unli-un utni!" huyúlhni.
23 'Et 'on nus óost'et, 'et 'aho Yak'usda oolizas
Herod nduda yulhtsi 'ink'ez 'usgo yúlh hanildo 'et
hukw'e dazsai.
24 Yak'usda ooghuni lhane dune buba 'alha'
yint'oh 'ink'ez ndulcho whe t'enudzun suli'.

Barnabas Saul bulh Ndoni 'atahábalhti 'ink'ez whebalh'a'

25 Barnabas Saul bulh 'uhuwhulh'en-un
lhahódinla whe Jerusalem ts'e hanáhidil John
Mark 'en dulh 'úhuyul'en.

13

1 'Et la keyoh Antioch Sizi gha 'ilhozdílne whu-
lohne Yak'usda be nus hóo'enne 'ink'ez Yak'usda
ooghuni hodulh'ehne cha hudilhts'i. Ndunne
dune, 'enne whulohne 'uhint'oh, Barnabas, 'ink'ez
Simeon, 'en la dune dulhgus huyúlhni, Lucius cha,
Cyrene whut'en-un 'unt'oh, Manaen, 'en la yun
whu moodih, Herod yulh dúnduninyai-un, 'ink'ez
Saul cha 'unt'oh.
2 Soo húhoonih 'ink'ez neMoodihti hiba 'út'en
whutoh, Ndoni ubúlhni, "Barnabas Saul bulh sba
'udun nébutalhtelh, ndi 'ut'en bugha ínus'ai-i 'uhuy-
ooleh 'et wheni."
3 'Et doo cha za soo húhoni 'ink'ez tenahudidli
whe butsi k'ódalni 'ink'ez whébahalh'a'.

Barnabas, Saul 'ink'ez bubulh 'út'enne te, Cyprus noo k'éhindil

4 'Et Ndoni ubutílh'a' whe Barnabas 'ink'ez Saul bulh Seleucia ts'e hoozdil, 'et whuts'un noo Cyprus huyúlhni whuz hoozki.

5 'Et keyoh Salamis ts'e hoozdil whe Lizwif bulugliz 'et Yak'usda ooghuni be yáhalhduk. John Mark 'en cha bula 'ut'en 'et wheni dulh 'úhuyul'en.

6 'Et la ndi noo ndulyiz whe hik'oozdil 'ink'ez Paphos ts'e hoozdil. 'Et la ndun ne'dulhdeh-un, Joshua ooye' huyúlhni-un, Lizwif unli, 'en Yak'usda be nus hóo'en-un na'dudil'i, 'en cha 'et usda.

7 'Ink'ez njan noo k'ut whumoodih, Sergius Paulus huyúlhni, dune beni hoonli-un 'unt'oh, 'en ndun ne'dulhdeh-un ooyadan unli. 'En la Barnabas Saul bulh, "'Anih," hubudáni' Yak'usda ooghuni dutáts'o hukwa' ninzun 'et wheni.

8 'Et hoonts'i ndun ne'dulhdeh-un, Greek bughuni k'un'a Elymas cha huyúlhni, 'en Yak'usda ooghuni yuch'az yúnoolht'i hukwa' yulh'en.

9 'Et Saul, 'en Paul cha huyúlhni, Ndoni k'une' yul'en whe soo cho yunin ts'e yunilh'en

10 'ink'ez uyúlhni, "Netsudule ooye', ndai la unzoo-i ts'iyawh ooch'az dintni. Soo hoontsi' whe dune nanin'ah ts'iyawh hoont'i, Yak'usda ooghuni 'i cha whuts'it khuni naoolhtselh hukwa' ilh'en.

11 Yak'usda nyulh húnilch'e 'inka soo ts'ih'un whuzan'en tanleh 'atsulyaz wheni!"

'Et 'aho ndun Elymas dulhgus-i oona k'eínde, 'ink'ez hooo̱'en suli'. 'Ink'ez la dune yula t'az nítilhyalh-un hahuyih.

12 'Et la noo k'ut whumoodih njan dahooja hoon'en whe Yak'usda ooba 'alha' yint'oh suli'. Ndai la neMoodihti ghun whuhuyodalh'e'-un tube huwun ba hooncha.

Barnabas Paul bulh Antioch Pisidia buyun k'ut whuz'ai-un whuz hoozdil

13 'Et Paul 'ink'ez yulh nudilhne tubulh Paphos
'et nus huzki whe Perga 'et la Pamphylia whuz'ai-
un whuz hoozki. 'Et John Mark buk'enaja 'ink'ez
Jerusalem ts'e whenája.
14 'Et Perga whehúdindil whe 'on no Antioch,
Pisidia whuz'ai-un, whuz hoozdil. 'Et la Lizwif
nahulyis-un dzin bulugliz dahúnindil 'ink'ez
nátl'ahudilts'i.
15 Moses ooghuni 'uk'unusguz-i 'ink'ez Yak'usda
be nus hóo'enne bughuni cha hik'eyailhduk
hukw'elh'az, Lizwif lugliz whumoodihne Paul,
Barnabas cha 'enne ubuhútni, "Neulhutsinke,
khuni huye tílhtus-i bugha dútan'alh aht'i de,
ndunne dune bubulh yátilhduk hukwa' uzninzun."
16 'Et la Paul dudinya 'ink'ez buts'u dúdilni whe
bubulh yáwhenilhduk 'ink'ez ubúlhni,

"Sulh dunene 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne
cha, mbene la Yak'usda dilhti'ne soo zúlhts'ai.
17 Israel oots'u hainzutne buYak'usda 'en
netsoda'ne 'utahábanla 'ink'ez Egypt whut'enne
bunalh hincha ubulhtsi. 'Et hukw'elh'az Yak'usda
whelhtus-un 'et whe ndunne Egyptne bukeyoh
whuts'ahanábanla.
18 'Ink'ez dune lhuhoot'ih ts'e 'et dit whunizyat
yus k'ut whutoh 'et hich'a ne'ut'en, 'et hoonts'i
k'úne' bulh'en whe inle'.
19 'Et lhtak'ant'it didowhne, 'enne Canaan
whuyun k'ut whuzdla-un, 'et dilhts'ine, 'enne
Yak'usda gak hubulhtsi, 'ink'ez 'et ndunne
dudune'ne, 'enne bukeyoh whulhtsi.
20 'Et 450 naoodizut whutoh 'et dune hanle'.

'Et hukw'elh'az Yak'usda be nus hóo'en-un Samuel whusatíyalh whuts'un lhane whe bumoodih inle'.
21 'Et lerwe ha' hutni whe, Saul Kish ooye', 'en Yak'usda bugha ínilhti. 'En Benjamin ekédinzut-un 'ilhoghun 'unt'oh, 'ink'ez dit whunizyat yus k'ut 'et bulerwe inle'.
22 'Et Saul Yak'usda whusanáyalhti hukw'elh'az whe 'et la David 'en bulerwe yulhtsi 'ink'ez Yak'usda 'en yughun ndutni, ‘David Jesse ooye' 'en sdzi k'oh ts'e dune unli. Ts'iyantsuk whe sk'úne' tit'en whe 'unt'oh.’
23 Sizi David ekédinzut-un, 'en la Israel oots'u hainzutne ubutilhyis wheni Yak'usda buts'ítilh'a' buts'úyoozi inle' 'et huwa.
24 'Et Sizi whe'dutat'elh whutso 'et la John dune too be 'ulh'en-un Israel oots'u hainzutne bubulh yálhduk, dudeni náhondunooleh 'ink'ez too be' hool-neh, ubúlhni.
25 'Et 'awet John dune too be 'ulh'en-un dude 'ut'en lhai dutileh whe 'et ubúlhni, ‘Mbe usdli nahzun? 'Aw ndun ooba sulh'í-un, 'en iloh 'ust'oh, 'et hoonts'i whunulh'en, suntiyalh whe 'unt'oh. Ooke hana'tisdlelh-un 'et wheni hoonts'i 'aw huba soo lhe'uzdzoo',’ ” ubúlhni.
26 'Et Paul 'on 'un ubúlhni, “Sulhutsinke, Abraham ekédinzutne, 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne, mbene la Yak'usda ts'un tenadudline, nohni ts'iyawh, wheni cha, ndi khuni 'i netilhyis wheni nets'ó tl'adilts'ut.
27 Jerusalem 'et whut'ine 'ink'ez bumoodih unline cha 'aw t'éhinúszun neulhyis-un 'únt'oh. Lizwif nahulyis-un dzin totsuk ndi Yak'usda be nus hoo'enne 'uk'unuháyuzguz-i ook'uyaduk 'et

hoonts'i 'aw bubeni tálhodulhts'it. Sizi datítsah ts'e be' hininya, 'et huwa Yak'usda be nus hoo'enne bughuni 'alha' 'unt'oh huyulhtsi.

28 'Et 'aw huwa hizoolhghelh-un hooloh 'et hoonts'i Pilate 'en highu tédudli hizoolhghelh ha.

29 'Et ndi ooghun 'uk'únusgúz-i dája ni 'oh te ne'huyulh'en whe tulalhgus k'ut nehinilhti, 'ink'ez 'uhayalhti.

30 'Et hoonts'i Yak'usda yaidlánne toh nahuyílhna'.

31 'Et la Galilee 'ink'ez Jerusalem whuts'un yúlh lhusudilne, 'enne hukw'elh'az lhat dzin hiyan'en. 'Enne Israel oots'u hainzutne highun whúbontilhtunne hinli.

32-33 'Et wheni njan whusats'ándil khuni unzoo-i ook'unohbulh nats'otilnuk. 'I Yak'usda netsoda'ne, 'enne buts'un datínelh ni-un 'andit wheni, bube uzdindilne, nenalh 'ít'en whe Sizi nahiyílhna'. 'Ink'ez ndi bulh nanki Shun 'uk'unusguz-i cha ndutni,

‘Nyun Si SYe' 'int'oh,
'andit dzin, mBá susdli',’ ni.

34 'Et Sizi nahuyílhna' 'ink'ez 'aw oozi tilhjut ts'e natoolts'it aít'oh 'et huwun Yak'usda njan dutni.

‘Ndai la oogha 'ít'en unzoo-i David oots'u yóozuszi inle'-i,
'andit nohgha tís'alh.’

35 'Et 'udun 'uk'unusgúz-i cha ndutni,

‘Yak'usda 'aw dulh 'únt'oh dízti'-un ooyust'e oolhjut aít'oh yulhtsi.’

36 'Et David soo whe Yak'usda k'úne' 'ust'en khuna whutoh. 'Et dazsai whe mbene la oot-soda'ne 'uhudinla-un, 'et 'ahuyalhti 'ink'ez ilhjut.

37 'Et hoonts'i mbe da' Yak'usda nahuyílhna'-un,
'en 'aw ooyust'e lhílhjut."

38-39 'Et Paul 'on 'un ndutni, "Sulhutsinke nohni,
ts'iyawh, 'alha' hoont'oh ndun Sizi dája la 'et huwa
nohlubeshi nohunatidoh. 'Et t'ewhunóhzin ndai
la Moses ye náhizya-i, 'i gha whuloh te nohlubeshi
nohunaoodeh aít'oh inle'. 'Et hoonts'i Sizi Gri 'en
gha nohlubeshi ts'iyawh gak nohba whulhtsi.

40 Huwuhli ndet la Yak'usda be nus hoo'enne
huwu yuhalhduk-un, 'et nohbulh 'úhoneh junih!

41 'Et ndutni,

'Ughudlohne ndet la huwú nuni untihzut,
'ink'ez yaitáhdlah.
Ndi khuhna whutoh 'ut'enusdleh-i,
'i lhk'uz te whunóhonilhtan,
'et hoonts'i 'aw nohba 'alha hot'e' aít'oh
tileh.' "

42 'Et Paul Barnabas bulh Lizwif lugliz huwu
nahutist'az whe 'udun yun k'ut whut'enne,
"Nats'ulyis dzin de nets'u nátooht'as, 'ink'ez
doo cha za ndi ooghu yalhduk-i ooghun nebulh
yaóolhduk," ubuhútni.

43 'Et yanahadil hukw'elh'az Paul Barnabas
bulh nahutist'az whe Lizwifne 'ink'ez 'udun yun
k'ut whut'enne, Lizwif ts'u nálhyane, bubontizdil
'inka Paul Barnabas bulh bubulh yáhulhduk whe,
"Yak'usda nohts'un yé unzoo-i, 'i za gha yinka
dólhts'i'," ubuhútni. 'Et whe budzi ulhtus ubuhul-
htsi.

44 'Et 'on 'at nats'ulyis dzin 'ankw'us
ts'iyawh keyoh dilhts'íne Yak'usda ooghuni
huyootuzálhts'ilh wheni 'ilhuhozdil.

45 'Et Lizwifne 'ilhozdílne hubonilh'en, 'oonih za hudizbun suli' whe Paul huye dúdulh 'ink'ez hiba whuts'it. Daja ni-un, 'et cha whuch'az yáhulhduk.

46 'Et hoonts'i Paul Barnabas bulh 'on nus hoolhtus whe yahulhduk, “Ndi Yak'usda ooghuni 'i nohni cho be nohbulh yaóoduk huba' hoont'oh. 'Et hoonts'i ookalhe'náhzun de, 'ink'ez 'ilhiz khutihnalh-un huba soo lhe'ulhzoo' na'dunáhdzun de, 'ants'i nohba' dítni, 'et huwa 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne buts'un tat'us!

47 'Et ndi khuni 'i neMoodihti ye nétsʼu nahizya 'i 'unt'oh, 'et nja ndutni,

‘Nohni ndunne 'udun yun k'ut whut'enne be
hoot'en-i buba tihle.
'Et whuz un'a yun k'ut ndulcho whe cha no-
hgha dune hudutijih,’ ”

ni, Paul.

48 'Et la 'udun yun k'ut whut'enne hodántsʼo whe, huhoont'i' whe neMoodihti ooghuni hiba oodálhti' 'ink'ez mbene la 'ilhiz khutinalh huba utahályane buba 'alha' hoont'oh suli'.

49 Ndulcho whe 'et keyoh neMoodihti ooghuni nudúltsʼut suli'.

50 'Et la dune 'unt'ohne, 'ink'ez ts'ekoo un-
chane hoonzoo' 'unt'ohne, 'enne, Yak'usda ts'un tenadudline hinli, whulohne Lizwif bughe' hool-
nihne 'uts'un úbonilht'i whe Paul Barnabas bulh bube húzula suli', 'ink'ez duyun k'unabontizyoot.

51 'Et 'inka 'et keyoh whulez ch'a dukegon naháyanghat 'ink'ez keyoh Iconium ts'e hooz'az.

52 'Et Sizi yugha hodul'ehne Antioch dilhts'íne Ndoni be hilhtus súli' 'ink'ez tube cho honílhni.

14

Iconium whut'enne khuni unzoo-i hudánts'o

1 'Et la Iconium ts'e hooz'az whe 'et cha ndúhooja. Paul, Barnabas bulh Lizwif lugliz ts'e hooz'az whe 'uk'enus soo bubulh yáhalhduk, 'et huwa tube lhane Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne cha Sizi buba 'alha' 'unt'oh huzdli'.

2 'Et hoonts'i ndunne Lizwifne be 'alha' hoont'oh lhílhchulhne 'udun yun k'ut whut'enne 'uts'un úbonilht'i whe ndunne ooba 'alha' hoont'ohne buch'az náhulhya.

3 'Et hoonts'i ndunne whel'a'ne sa' 'et hanke'. 'Aw lhoníljut whe neMoodihti ghun bubulh yáhulhduk daja whe Yak'usda ndunne dune ye únzoo-i be buts'un únzoo howu yahalhduk. 'Et Yak'usda njan hooncha 'ink'ez huwa 'ít'en te né'hut'en ubulhtsi. 'Et huwa bughuni 'alha' 'unt'oh t'ehonínzun suli'.

4 'Et keyoh 'ilhozdilne whulohne, 'enne Lizwif ts'u nehudindil 'ink'ez whulohne cha whel'a'ne ts'ú nehudindil.

5 'Et la 'udun yun k'ut whut'enne, Lizwifne cha, 'ink'ez bumoodihne tubulh, whel'a'ne tebotilh'en 'ink'ez tse be ubotuzilhghelh hukwa' huninzun.

6 'Et whel'a'ne whulh 'úhudants'o whe, keyoh Lystra 'ink'ez Derbe, Lycaonia 'oh whuzdla-un whuz buch'a whetsehalhdil, 'oh ho whunat cha.

7 Whuz khuni unzoo-i be bubulh yáhulhduk Lystra 'ink'ez Derbe whut'enne whel'a'ne khuni unzoo-i be bubulh yáhulhduk.

Lystra 'ink'ez Derbe whut'enne khuni unzoo-i hudits'o

8 Lystra 'et la 'ilhoghun dune ooke délhdusni-un
'et whut'i, 'en la whuzdli whuts'un 'aw nulhúsyo.
9 'Et usda 'ink'ez Paul yalhduk yoozílhts'ai. 'Et
Paul yunilh'en, t'éoonínzun ndun dune ooba 'alha'
hoont'oh 'et whe soo ná'titnelh ninzun 'inka soo
cho yunin ts'e yunilh'en whe
10 soo 'ultus-un uyúlhni, "Dudinyaih 'ink'ez
ts'ih'un un'a sinyin!" 'Et nyoon dune dudillhoh
'ink'ez 'awet nádinya.
11 'Et la ndunne 'ilhozdílne Paul daja hinilh'en
whe soo 'ultus-un dughuni, Lycaonia k'un'a,
'uhutni, "Neyak'usdane, 'enne cha yinka dune'
k'un'a 'uhint'oh huzdli' 'ink'ez ndus de nets'un
hahán'az."
12 Barnabas 'en buyak'usda Zeus be náhuyoozi
'ink'ez Paul cha 'uyoon buyak'usda Hermes
huyúlhni-un, 'en be náhuyoozi, 'en yalhduk-un
'unt'oh 'et huwa.
13 Buyak'usda Zeus huyúlhni 'en oolubret, soo
keyoh yoo'az ts'e 'et lugliz huwhulh'ai, 'en la mus-
doos dune 'ink'ez 'indai 'i la keyoh datí-un whuz
huyoozdla. Ndunne 'ilhozdílne whel'a'ne buts'e'
hudutalhk'un 'et wheni.
14 'Et Barnabas Paul bulh 'awet ndunne dune
dahútinelh whulh 'úhudants'o whe, buba dzoh k'et
dunaih k'uhidutilhch'ul* 'ink'ez 'ilhozdilne nus
buniz 'et nehúlgai 'ink'ez soo 'ultus-un 'uhutni,
15 "Di ha 'et ndaht'en? Wheni cha nohk'un'a
dune ts'inli, 'aw Yak'usda lhts'íloh whe' ts'int'oh.
Njan khuni unzoo-i nohghá uzti'alh 'et wheni
whusats'án'az. Ndi galdus unli-i nohyak'usdane
ooch'az nálhyeh 'ink'ez Yak'usda khuna-un oots'un

* **14:14** 'Et whuz un'a Lizwif bube 'ut'en buba dzoh te.

nálhyeh. 'En 'unt'oh yat, ndi yun k'ut, yatoo' cha, 'ink'ez ndai la ook'ut whuyoonli-i ts'iyawh 'uyínla whe 'unt'oh.
16 'Et whuts'o da' k'úne' hut'en 'et hoonts'i buts'u halhuwhus'ai.
17 'Et hoonts'i 'ahoolhyiz dunábunultun whe ndus de 'ut'en unzoo-i 'uyulh'en, 'i be ndi chan nalhtih-i 'ink'ez haníyeh 'i cha soo 'et 'ut'en ilh'i. 'Et whuz un'a t'alh-i cha nohghat'aih whe nohdzi cha hoont'i' ilh'i."
18 Ndunne 'ilhozdílne whel'a'ne buts'é' hudutalhk'un-un, 'et whuch'a 'ankw'us ubuhotun aít'oh, 'et hoonts'i Paul dughuni be k'oh 'uboohoontun.
19 'Et la whulohne Lizwifne Antioch Pisidia whuz'ai ts'e hahándil 'ink'ez Iconium whuz de cha 'ink'ez nyoonne 'ilhozdílne, 'enne ts'iyawh ts'u nebodoldilh hukwa' hut'en. Paul tse be whe hínuzilhghi 'ink'ez dazsai za huninzun 'inka keyoh yoo 'az ts'e 'et nehininguz.
20 'Et hoonts'i Sizi Gri yugha hodul'ehne higha óozdil whe dunadija 'ink'ez keyoh ts'e whenaja. 'Et 'om bun dzin Barnabas bulh keyoh Derbe ts'e whehán'az.

Paul Barnabas bulh Antioch Syria whuz'ai-un ts'e whuz nahutit'us

21 'Et Paul Barnabas bulh keyoh Derbe 'et khuni unzoo-i be bubulh yáhulhduk whe lhane Sizi k'úne' hut'en huzdli'. 'Et la 'awet Lystra ts'e whenáhit'az. 'Et Iconium ts'e cha 'ink'ez Antioch, Pisidia whuz'ai-un 'oh whuya cha lhuhúz'az.
22 Mbene la yugha hodul'ehne soo budzi ulhtus whe ndet la buba 'alha' hoont'oh-un whulh hóoyin bubuhulhtsi. "Lhat-un whe dzoh nuts'ude de,

'aw 'et de za nts'e la Yak'usda whe lerwe unli-un dáztidulh," hutni whe whubuhodulh'eh.
23 Ndet la Sizi Gri gha 'ilhozdílne hoonli-un
dune tso whudilhdzulhne buba 'utahahánla.
'Et tenadudli 'ink'ez soo húhoonih, 'ink'ez whuz
un'a la neMoodihti tl'ábahanla 'enne Sizi soo
hit'anínintan.
24 'Et Pisidia whuyun k'ut lhuhuz'az hukw'elh'az
'et Pamphylia ts'e hooz'az.
25 'Et Perga whut'enne cha Yak'usda ooghuni be
bubulh yáhulhduk 'ink'ez nyo Attalia ts'e hooz'az,
26 'ink'ez 'et whuts'un Antioch ts'e nahooski.
Ndet la keyoh Paul Barnabas bulh Yak'usda be
'ut'en k'oh butl'aháhonla inle'. 'Awet ndi 'uten
lhahídinla whe 'uhoont'oh.
27 'Et Antioch ts'e nahoost'az whe Sizi Gri yugha
hodul'ehne, ts'iyawh 'ilhubuhozdla 'ink'ez nts'oh
te la Yak'usda gha né'hust'en-un 'ink'ez 'udun yun
k'ut whut'enne cha be 'alha' hoont'oh-i hut'i suli'
hutni whe bubulh nahuwhulnuk.
28 Sa' yugha hodul'ehne butoh hanke'.

15

Paul, Barnabas bulh Jerusalem ts'e whel'a'ne 'ink'ez dune tso whúdilhdzulhne bubulh 'ilhuhozdil

1 'Et whulohne dune Judea whédindilne keyoh
Antioch ts'e hoozdil 'ink'ez ndunne ooba 'alha'
hoont'ohne Moses ooghuni 'uk'unusguz-i ghun
ooka dune ahli-i k'ut nohahúzt'us de, 'aw 'et de za
dutihjih, ubuhútni.
2 Paul Barnabas bulh tube cho Moses ooghuni
'uk'unusguz-i ghun dája hutni 'et huwun lhdul-
hyo nehúwhunt'ai, ndunne Judea ts'e haíndilne

tubulh. 'Inka huwu lhgha 'úhudija whe Paul, Barnabas, 'ink'ez 'uyoonne Antioch whut'enne tubulh, Jerusalem ts'o toodilh 'ink'ez whel'a'ne ndunne dune tso whudilhdzulhne bulh huwu yahoolhduk ubuhútni.

3 'Et 'awet Sizi Gri gha 'ilhozdílne, ndunne whel'a'ne whebahalh'a'. 'Et Phoenicia 'ink'ez Samaria whutulhuhúz'az whe 'udun yun k'ut whut'enne dahúja Yak'usda ts'u náhulhya ubuhútni whe tube cho ndunne Sizi Gri k'úne' 'ut'enne huhóont'i' suli'.

4 'Et la Jerusalem ts'e hooz'az whe ndunne Sizi Gri gha 'ilhozdílne tube cho ubúnahuníłhni. Ndunne whel'a'ne 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne, 'enne la bubulh náhuwhulnuk Yak'usda gha nts'oh te la ne'hust'en 'et huwun.

5 'Et whulohne ooba 'alha' hoont'ohne Pharisee ts'ú ditnine dodindil 'ink'ez 'uhutni, "'Udun yun k'ut whut'enne hika dune unli-i k'ut ubuhot'as 'ink'ez ndi Moses ooghuni 'uk'unusguz-i k'úne' hoot'en ubuhudóni' huba' hoont'oh."

6 'Et whel'a'ne 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne ts'iyawh 'ilhuhozdil 'ink'ez njan 'uhutni-un hukw'u nuhúhulhye'.

7 Sa' hukw'u nuhúhulhya whe Peter dudinya 'ink'ez ubúlhni, "Sulhutsinke t'eoonáhzun 'uda' whe Yak'usda nohtáhasálhti Yak'usda ooghuni unzoo-i ghun 'udun yun k'ut whut'enne bubulh yaóosduk ha, khun si sodóts'o 'ink'ez buba 'alha' hot'e' ha.

8 'Ink'ez Yak'usda dune dahínt'oh la t'ebunínzun, 'et huwa 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buk'entsi' whe wheni danéinla da' whuz un'a ndunne cha Ndoni buyudílts'ut whe' hoont'oh.

9 Wheni Lizwifne ts'inli 'ink'ez 'enne 'udun yun
k'ut whut'enne hinli 'et hoonts'i 'aw lhelhts'un
un'a lhene'ílhdzun. 'Et whe la ndunne Sizi Gri buba
'alha' hoont'oh suli' 'et huwa bulubeshi bubunay-
alhde.
10 Ndi Moses ooghuni 'uk'unusguz-i wheni
'ink'ez netsoda'ne, 'enne hoonts'i 'aw ts'ih'un un'a
hukw'ú nulhe'hit'el inle'. 'Et 'ink'ez 'andit di ha
Yak'usda 'en óolhdzih whe' dahni? Ndunne yugha
hodul'ehne 'uhót'e' aít'oh te buba né'dahni.
11 'Et nts'en'a 'uwhutát'elh? Neba 'alha' hoont'oh
'ink'ez nts'en'a la 'uhint'oh, whuz un'a wheni cha
Sizi Gri neMoodihti ye únzoo-i be uzdoojih ha
neghá whunt'ai."
12 'Et soo dilhts'ine ts'iyawh t'ehudusni Barn-
abas Paul bulh nahuwhulnuk whutoh 'udun yun
k'ut whut'enne butoh nts'en'a la Yak'usda gha
hooncha 'ink'ez huwa 'ít'en te né'hust'en 'et huwun.
13 'Et yahulhduk 'etsul 'uhudija whe James
dudinya 'ink'ez utni, "Sulhutsinke soo zúlhts'ai!
14 Simon 'andit nohdáni', nts'en'a Yak'usda
'udechoo ndunne 'udun yun k'ut whut'enne
dunabunilhtan whe dune butoh utahábanlane.
'Enne 'uhuja Yak'usda boozi' dízti' huyulhtsi."
15 'Et James 'on 'un ndutni, "'Et Yak'usda be nus
hoo'enne bughuni 'uk'unusguz-i ts'iyawh lhgha
'uhudija whe ndutni,
16 "'Et hukw'elh'az whusanátisdalh,' ni neMoodihti,
"'Ink'ez David ooyoh naoonankat-un
dunaoodutás'alh 'ink'ez yahónkat-un cha
soo ná'whutisdlelh,
'ink'ez lhunaoodutisleh.*

* **15:16** David ekédinzutne doo cha za hincha nábulhtsi ni whe utni.

17 'Et whuz un'a ndunne dune 'et nenínkatne
cha skahúnoota' 'ink'ez 'udun yun k'ut
whut'enne,
mbene la sich'oh sba 'udunébunusdlane,
'enne cha skahúnoota', neMoodihti utni.
'En 'unt'oh ndi ts'iyawh 'uhóonla.
18 Yak'usda ndi yun 'itilelh 'et whutso da'
ts'iyantsuk t'ewhunínzun.' "

19 'Et James 'on 'un ubúlhni, "Si 'et ndunúszun ndunne 'udun yun k'ut whut'enne, ndunne Yak'usda ts'u nálhyane, 'aw buba hoontsi' ts'u holh'e' huba lhe'hóot'oh.

20 'Et hoonts'i buts'ó k'e'ts'ooges 'ink'ez ubuzdóni', 'Ndai la t'alh-i buyak'usda 'uk'eltsi-i ts'u hítulhdilh 'et whe ooch'az nijoot whe 'unt'oh, khun te ooh'alh junih. Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' 'ooht'en junih. Khuna ooze' 'úsguz-i 'ink'ez 'uskai' bulhitsus-i ooh'alh junih, 'ink'ez 'uskai' cha ooh'alh junih.'

21 'Et 'alha' hoont'oh Lizwif lugliz 'et nats'ulyis dzin totsuk sa' whuts'un Moses ooghuni 'uk'unusguz-i ook'uyaduk 'ink'ez keyoh totsuk cha ooghuni huye búbulh yalhduk," ni, James.

Whel'a'ne 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne 'udun yun k'ut whut'enne buts'ó k'e'hanguz

22 'Et la whel'a'ne cha, dune tso whudilhdzulhne, 'ink'ez Sizi Gri gha 'ilhozdilne tubulh lhgha 'úhudija whe Paul Barnabas bulh Antioch ts'e bubulh ti'usne 'utahábotilhtelh. 'Inka Judas, 'en la Barsabbas huyúlhni, 'en Silas bulh 'utahábahalhti. 'Et ooba 'alha' hoont'ohne butoh ndunne nane, 'enne la soo whunínhne hinli.

23 'Enne la ndi ook'une'úsguz-i butl'aháyan'ai 'i ndutni,

“Wheni whel'a'ne, dune tso whudilhdzulhne, 'ink'ez ooba 'alha' hoont'ohne cha Jerusalem uzdilhts'i wheni ts'iyawh nohts'o k'e'ts'uges, neulhutsinke, 'udun yun k'ut whuzdline, keyoh Antioch, Syria 'ink'ez Cilicia yun k'ut dúlhts'ine, Hadih nohts'utni.

24 Whulh 'úzdits'o whulohne dune netahaíndilne nohts'ú hoozdil 'ink'ez tank'us un'a 'unohuhútni. ‘Moses ooghuni 'uk'unusguz-i ook'une' 'ooht'en 'ink'ez ooka dune ahli-i k'ut nohohoot'us.’ 'I be nohch'a níntahoninya, 'aw wheni 'ubuts'útni 'iloh whe' hutni.

25 'Et 'inka 'ilhuts'ozdil 'ink'ez ts'iyawh lhgha 'úzdija whe dune whunihne nohts'u uztilh'alhne 'utaházbats'alhti 'ink'ez soo nek'ekene Barnabas Paul bulh hubulh hútoo'as 'et wheni.

26 'Enne 'uhuja hukw'é dahootsah tilah t'ehonínzun 'et hoonts'i Sizi Gri, neMoodihti, ooghuni be yáhalhduk.

27 'Et la Judas 'ink'ez Silas nohts'ú buztilh'alh 'enne didutch'oh daja ts'utni whe nohts'o k'e'ts'angus 'et la ts'iyawh nohodóni'.

28 'Et la Ndoni 'en bulh lhgha 'úzdija 'aw 'on 'un cha howu whúlna' nohba ts'uhólh'e' hukwa lhe'uznízun. Ndet la 'andit nohghá whunt'ai whuz un'a za 'ooht'e' hukwa' uzninzun.

29 T'alh-i buyak'usda k'eltsi ts'u túlhdilh-i 'ooh'alh junih! 'Uskai' cha, khuna ooze' 'úsguz-i buzkai' búlhitsus-i cha ooh'alh junih! 'Ink'ez ts'ekoo k'us dune bulh ninta' 'ooht'en junih! 'Et whuch'a khahdli de, 'et de la soo 'óoht'e'. 'Et 'awet za.”

30 'Et la khuni na'ane whébahalh'a' whe Antioch

ts'e hoozdil. 'Et ts'iyawh ooba 'alha' hoont'ohne 'ilhubuhozdla 'ink'ez 'udustl'us butl'aháyan'ai.
31 'Et whut'enne ndi buts'o k'ehuyanguz-i hik'eyailhduk whe ook'unúyusguz-i, 'i gha budzi ulhtus nasdli' 'ink'ez tube huhóont'i'.
32 'Et la Judas Silas bulh dich'oh cha Yak'usda ba yalhdukne hinli, 'ink'ez la ooba 'alha' hoont'ohne sa' whe Yak'usda ooghuni be hubulh yahalhduk 'et whe la soo budzi unzoo 'ink'ez hilhtus cha hubuhulhtsi.
33 'Et hukw'elh'az dzoh sa' buzih hudáłts'i'. 'Et la ooba 'alha' hoont'ohne ndunne khuni na'ane nts'ez de da' hahándil ts'e whuz budzi hoont'i' whe whel'a'ne buts'u whenábahalh'a'.
34 'Et hoonts'i Silas 'en 'awet tidalh hukwa' ninzun.
35 'Et Paul Barnabas bulh Antioch 'et cha 'et hanke', 'uyoonne cha bulh khuni unzoo-i be bubulh yáhulhduk 'ink'ez neMoodihti ooghuni ghun whubuhodulh'eh.

Paul Barnabas bulh lhch'a hust'az

36 'Et hukw'elh'az dzin Paul Barnabas uyúlhni, “Keyoh totsuk neMoodihti ooghuni be yálhdukne neulhutsinke buts'ú nunaoot'as 'ink'ez nahót'alh dahínt'oh suba.”
37 'Et Barnabas John Mark dudulhtóo'as hukwa' ninzun,
38 'et hoonts'i Paul 'aw ts'ih'un ooba lhe'hóot'oh. 'Oh da' da' Pamphylia bughu whenája 'ink'ez 'ut'en bubulh lhalhídilel, 'et huwa bubulh 'útinelh-un, 'aw Paul hukwa lhe'nízun.
39 'Et tube lhdulhyoh 'uhuditni' k'et, lhch'a nahust'az. Barnabas Mark dulh 'iyilya 'ink'ez Cyprus ts'e whenáki.

40 'Et la Paul Silas za butahaílhti 'ink'ez ooba 'alha' hoont'ohne Yak'usda tl'ábahanla ye únzoo-i, 'i be bughodle' ha', 'et hukw'elh'az whenáhit'az.
41 'Et la Syria 'ink'ez Cilicia whuyun k'ut whutulhhúz'az 'ink'ez Sizi Gri gha 'ilhozdílne 'on nus budzi ulhtus ubuhulhtsi.

16

Timothy 'en Paul Silas bulh bubúlh tiz'az

1 'Et la Paul 'en keyoh Derbe 'ink'ez Lystra ts'e oozya. Whuz 'ilhoghun dune ooba 'alha' hoont'ohun Timothy huyúlhni, 'en la 'oh whut'en. Ooloo cha ooba 'alha' hoont'oh-un, 'en la Lizwif 'unt'oh, 'et oobá, 'en la Greek 'unt'oh.
2 Keyoh Lystra 'ink'ez Iconium whut'enne, ooba 'alha' hoont'ohne, 'enne la Timothy soo za highu yalhduk.
3 'Et Paul 'en la Timothy dulh tíl'us hukwa' ninzun 'inka yuka dune unli-i k'ut huyúzt'us. 'Et nduhúyinla whe Lizwifne 'oh whut'enne, 'enne la Timothy oobá Greek unli t'ehinínzun 'et huwa.
4 'Et keyoh whutuhidulh whe 'et ooba 'alha' hoont'ohne ndai la whel'a'ne 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne Jerusalem 'et highu nahizya-i, 'i za k'úne' hoot'en hubuhútni.
5 'Et Sizi Gri gha 'ilhozdilne whe be 'alha' hoont'oh-i, 'i be 'on nus hilhtus huzdli', 'ink'ez 'et huwa dzin totsuk nus lhe'huniltsuk.

Paul Ndoni gha benghun néwhults'ut Macedonia ts'e tóoya' ha

6 'Et la Phrygia 'ink'ez Galatia yun k'ut 'oh whuya lhuhúzdil whe Asia yun k'ut 'et Yak'usda ooghuni be yáhutilhduk Ndoni whuch'a bunízyoot 'et huwa.

7 'Et 'awet Mysia yun k'ut whan'az nehúnindil,
Bithynia yun k'ut ts'e hútoodilh hukwa' hit'en, 'et
hoonts'i Ndoni 'aw bugha lhúhoo'al.
8 'Inka Mysia yun k'ut 'oh whuya lhuhúzdil whe
keyoh Troas ts'e hoozdil.
9 'Et 'ulhdzis Paul hoonli oonalhts'et ha hóolts'ut
whe dune Macedonia yun k'ut whut'en-un yu-
nilh'en 'et usyin 'ink'ez yughu tédudlih, "Mace-
donia yun k'ut ts'e nets'ínyalh 'ink'ez nela'ineh!"
yúlhni.
10 Soo njan oonalhts'et núwhulhts'ut ibulh
lhazduja Macedonia yun k'uz ts'e uztikelh
'ink'ez ndunne 'et whut'enne khuni unzoo-i be
bubulh yats'oolhduk ha. NeMoodihti neka' dani'
t'ets'onínzun 'inka whuz un'a 'uts'uja.

Lydia ooba 'alha' hoont'oh suli'

11 'Et Troas 'et la ts'i cho be nus ts'uzki 'et soo
ts'ihyan whuz Samathrace ts'e yats'úzki, 'ink'ez
'om bun dzin 'et Neapolis ts'e ts'oozki.
12 'Et whezdindil whe keyoh Philippi ts'e ts'ozdil.
'I la yun 'udechoo tadít'az 'et whuz'ai. 'Et Roman
keyoh whuch'e' hoonli whe' hoont'oh. 'Et keyoh
Philippi lhat dzin 'et na'ts'alh'ai.
13 'Et Lizwif nats'ulyis-un dzin whe keyoh
whuch'a ts'uzdil 'ink'ez 'ukoh whuba ts'e ts'oozdil.
'Et la Lizwifne tenahududli-un hoonli uzninzun
'et huwa 'et nátl'azdilts'i 'ink'ez ts'ekoo 'ilhozdilne
bubulh yáts'ulhduk.
14 'Ilhoghun ts'eke, Thyatira whut'en-un Lydia
huyúlhni, 'en cha nedánts'o. 'En la naih dulk'un
dizti' be 'óoket-un unli, 'ink'ez 'ahoolhyiz Yak'usda
ts'un teni' nilhdzun. 'Et huwa neMoodihti Paul

Yak'usda ooghuni ye yálhduk-i soo cho yoozólhts'ai 'ink'ez beni taóodolts'it yulhtsi.

15 'Et la didut 'ink'ez hiyoh dilhts'íne ook'ekoone ts'iyawh too be' hulya. 'Et hukw'elh'az neghu nusuya, “NeMoodihti soo cho oot'anunistan-un nohba 'alha' hoont'oh de, 'anih syoh ts'e szih dulhts'i,” neyúlhni 'ink'ez 'ilhiz nets'ulhé'dits'il 'inka bulh úztizdil.

Paul Silas bulh Philippi 'et 'abahan'ai

16 'Et la 'ilhudzin tenazdudli-un ts'u ts'ídulh whe 'ilhoghun 'ulhna-un, 'en ts'eke nedudizya. 'En la ntsi'-i nudúdeh-i ooyudínda 'i be nus hoo'en 'ink'ez nus daóotanelh-un ts'iyawh ubúlhni. 'Et whe ndunne yughunline lhai sooneya huye 'úlh'en.

17 'Et la 'ut'en Paul 'ink'ez wheni te neununúya 'ink'ez 'aldzul whe utni, “Ndunne dune 'uk'enus ndo Yak'usda oodune' hinli. Nts'en'a la dutihjih 'oh te nohba nuhúhuye'!”

18 Lhat dzin ndut'en, 'udek'ez Paul tube taídizni, yuts'u nálh'a 'ink'ez ntsi'-i nududeh-i nja díyulhni, “Sizi Gri boozi' gha ooyáhanadindaih!” 'Et 'aho ntsi'-i nududeh-i yuyáhanadide.

19 'Ink'ez ndunne ts'eke oomoodihne t'ehonanzin ndet whe la sooneya 'uhulh'en-un, 'etsul 'uhooja, 'inka Paul Silas bulh hubuhúzgooh 'ink'ez huba' hoont'oh-un, 'et keyoh moodihne bubut nébonilhti.

20 'Et la lhganne moodih but nebonilhti 'ink'ez ubuhutni, “Ndunne Lizwifne 'uhint'oh. Netoh 'ahoolhyiz dune tehuduleh.

21 Ndet la wheni huwun neba nahisda-un ts'iyawh whuch'az un'a whubuhodulh'eh. Wheni

Romanne 'uts'int'oh 'et huwa 'aw buk'oh ts'e
'uts'ooneh ait'oh 'ink'ez 'oh te né'ts'oot'en aít'oh."
22 'Et 'ilhozdílne ts'iyawh buch'az nehúdindil,
lhuganne moodih Paul Silas bulh bunaih
buk'uhidutilhch'ul 'ink'ez ubuholht'ah ubuhútni.
23 'Et soo tube ubuholht'o whe 'adin'ai-un
'et 'abahan'ai 'ink'ez huwunli-un, "Buch'az
dana'do'alh," huyúlhni.
24 'Et 'adinlane ghunli-un huyúlhni whe 'aho soo
'udebez 'adin'ai-un, 'et 'abahan'ai 'ink'ez duchun
dindaz huba' 'unt'oh-i bukechun ghu néhininla
'ink'ez hiduna'danla.
25 'Et tuzniz at'en Paul Silas bulh Yak'usda ts'un
tenahududli 'ink'ez hujun. 'Et la nyoonne 'adin-
lane huboohoozilhts'ai.
26 Khunsul tube cho yun náhisnai whe yoh
'ahudinla-un, 'et cha ndulcho nahúwhutnah. 'Et
la' hooja dati ts'iyawh dáhadankat 'ink'ez ibulh
lhuztih tl'ool huyélhghel-i buts'u hayánkat.
27 'Et la 'adinlane ghunli-un ts'enandzut whe
dati ts'iyawh 'udun dizdla whutilh'en whe
ts'iyawh 'adinlane ninta nahulghaz ninzun, 'inka
dusaluzti hayálhtsus 'ink'ez 'awet na'dutuzilghelh.
28 Paul soo 'ultus-un 'uidílya, "Dah! 'Udun dóldah
junih, ts'iyawh 'awet uzdilhts'i!" yúlhni.
29 'Et 'adinlane ghunli-un kwun nult'ai ha utni
whe yoh dálgai 'ink'ez soo dutlut whe Paul Silas
bulh bubut nachániti.
30 'Et la tenábunilhti 'ink'ez uboodulhkut, "Soo
sudutáhnelh datísnelh whe dutisjih?" ubúlhni.
31 "Sizi Gri neMoodihti 'en mba 'alha' oot'e', 'et
whe la dutanjih, nyun 'ink'ez nyoh dilhts'ine cha,"
huyúlhni.

32 'Et la neMoodihti ooghuni ghun huyulh yálhduk 'ink'ez ts'iyawh mbene la 'et yoh dilhts'ine cha.
33 'Et 'ulhdzis soo 'oh whúya hoozulh whe 'adinlane ghunli-un dábunilhti 'ink'ez buka k'et tunáwhuzguz. 'Et didut 'ink'ez duyoh dilhts'ine te ts'iyawh 'aho too be' hulya.
34 'Et la Paul Silas bulh duyoh ts'e náboolhti 'ink'ez bughu na'unt'ai, 'ink'ez tube cho whunílhni didut 'ink'ez duyoh dilhts'ine te ts'iyawh Yak'usda buba 'alha' 'unt'oh suli' 'et huwa.
35 'Et 'om bun bundada' lhugan moodihne neilhchukne buts'ú whebuhalh'a', "Nyoonne dune bulanaduhnih!" ubuhútni.
36 'Inka 'adinlane ghunli-un Paul 'en yudáni', "Lhugan moodihne buts'a ha khuni ults'ut, 'Nyun 'ink'ez Silas bulh nohlanazdootni,' hutni 'et huwa soo cho khohdle' whe natooht'as," ubúlhni.
37 'Et hoonts'i Paul 'en neilhchúkne ubúlhni, "Hukwa 'anehoo'alh-un hooloh 'et hoonts'i dune bez neholhtsus, wheni Romanne keyoh ts'uwhut'en whe' ts'int'oh, 'et hoonts'i 'anehan'ai 'ink'ez 'andit whu'iz 'et nanehutoolh'a' hukwa' hut'en. 'Awundooh, 'aw ndulhúhoot'oh whe' hoont'oh! Lhugan moodihne dich'oh whusahóodil 'ink'ez nelanahudootni huba' hoont'oh."
38 'Et la neilhchukne ndi khuni ghun lhugan moodihne hudáni', 'et Paul Silas bulh Romanne keyoh whut'enne 'uhint'oh whulh 'úhudants'o whe tube whehunilhjoot.
39 'Et huwa buts'un k'eke nahuditni' whe 'ahudinla-un whuch'a nabuhuzdla 'ink'ez keyoh whuch'a nahoodilh hubuhútni.
40 Paul Silas bulh 'ahudin'ai-un tenáhunt'az 'ink'ez Lydia ooyoh ts'e hooz'az. 'Et ooba 'alha'

hoont'ohne, 'enne cha 'et hudilhts'i. Khuni be ts'ílhtus-i be bubulh yáhalhduk 'ink'ez whenáhit'az.

17

Paul 'ink'ez yúlh nudilhne keyoh Thessalonica 'et dzoh nubotilhdzut

1 'Et hidulh whuza keyoh Amphipolis 'ink'ez Apolonia whutoh lhuhúz'az, 'et la keyoh Thessalonica ts'e hooz'az. 'Et la Lizwif bulugliz whuz'ai.

2 'Et whutso da' ne'út'en huwa Paul njan Lizwif bulugliz ts'e oozya. 'Et tat nats'ulyis-un dzin whutoh 'et la ndi Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i ghun whúbunoolhtun hukwa' utni.

3 'Et buba hukw'ú nuhúlhye' Christ 'en 'utinelh dzoh nutizut, datítsah, 'ink'ez nakhitátnalh. 'Et ts'ih'un 'uhoont'oh buba hoolh'ih, "Ndun Sizi 'andit ooghun nohbulh yásduk-un, 'en Christ, 'en 'unt'oh," Paul ubúlhni.

4 'Et whulohne la buba 'alha' hooja whe Paul Silas bulh buts'ú nehudindil whe lhane Greekne Yak'usda buba 'alha' 'unt'ohne cha 'ink'ez ts'ekoo 'unt'ohne cha ts'iyawh la buts'ú nehudindil.

5 'Et hoonts'i Lizwifne huwe' hoolnih 'inka galdus ti núdilhne, 'enne nabahálhdzoo 'ink'ez lhts'un nébodinla keyoh ndulcho whe whudutni buch'az yáhalhduk-i be 'ilhoghun dune, Jason huyúlhni, 'en cha ooyoh ninta' honílh'en Paul Silas bulh nabuhólhtelh hukwa' hut'en 'ink'ez 'az dune ts'un tébotalhtelh 'et wheni.

6 'Et hoonts'i 'aw nalhubuhílhtel whe Jason 'ink'ez whulohne ooba 'alha' hoont'ohne te 'enne la huske bulh keyoh whumoodihne ts'ú buhoolhtsus 'ink'ez hudultul whe nja nduhútni, "Ndunne dune yun k'ut ndulcho whe ninta' huwhulh'ih

'ink'ez 'awet njan nekeyoh cha 'et ndótit'elh wheni whusahándil,
7 'ink'ez Jason 'en duyoh ubuzdla. Ts'iyawh nel-erwe 'uk'énus dizti'un yugha néulh'a-i k'uhunyis whe' hut'en 'ink'ez 'uyoon lerwe unli, "'En Sizi ts'utni,' nehútni."
8 'Et la ndi khuni 'i be ts'iyawh 'ilhozdilne 'ink'ez keyoh whumoodihne tubulh ndulcho 'ants'i whuts'odutni whe huwu yahalhduk.
9 'Et keyoh whumoodihne, 'enne Jason 'ink'ez 'onghohne cha tenáhutidulh wheni sooneya k'enáhudidzai 'et la bulanahuditni.

Paul, Silas bulh Berea ts'e whebahalh'a'

10 'Et soo nadálhghel ibulh ooba 'alha' hoont'ohne Paul Silas bulh keyoh Berea ts'e whebahalh'a'. 'Et whuz hooz'az whe, 'et la Lizwif bulugliz ts'e dahánin'az.
11 Nyoonne 'et whut'enne, 'enne la Thessalonica whut'enne bubanus hinzoo. Ndi khuni buts'otl'aidilts'ut-i soo hika' nizun whe Paul huyoozílhts'ai, 'ink'ez dzin totsuk Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i hik'uyalhduk hiyodool'eh ha, ndi khuni Paul ye yálhduk-i 'alha tilah 'unt'oh t'ehontizeh hukwa' huninzun 'et huwa.
12 'Et lhane whe ooba 'alha' hoont'oh suli'. Greek ts'ekoo 'unt'ohne 'ink'ez dunene cha.
13 'Et la Lizwif Thessalonica whut'enne whulh 'úhudants'o keyoh Berea huwhútni 'et cha la Paul Yak'usda ooghuni be hubulh hálhduk whe whuz huyoonizdil 'ink'ez la buch'a nínta' huholh'en hukwa' hut'en.
14 'Et 'aho la ooba 'alha' hoont'ohne Paul yatoo' ba ts'e whenáhuyalh'a' 'et hoonts'i nahúlt'o Silas Timothy bulh Berea 'awet hanke'.

15 Ndunne dune mbene la Paul bulh 'ujane keyoh Athens whuts'un za huyúlhusúdil, 'et la Berea ts'e lht'anahunisdil. 'Et Silas Timothy bulh soo 'a cho duts'un hutoo'as ubúlhni whe buts'otl'a khuni in'ai, 'inka 'aho hits'u whin'az.

Paul Athens 'et yalhduk

16 'Et Paul keyoh Athens 'et la Silas Timothy bulh buba sulh'i 'ink'ez la bukeyoh ndulcho whe buyak'usda k'eltsi za hoonli 'et whe la Paul tube huwun oodzi unduda.

17 'Inka la Lizwifne bulugliz ts'e, 'ink'ez Greek tenadudline cha, 'ink'ez whulohne dune 'ants'i 'az 'oh nudilhne dune 'ilhodulh-un cha, ts'iyawh dzin totsuk Paul nyoo buyak'usda k'eltsi ghun hubunoolhtun hukwa' utni.

18 'Et Epicureanne 'ink'ez Stoicne dune ho-dulh'ehne huwun huyulh yálhduk whe whulohne howu yahalhduk, “Ndun iloh te ne'duni'-un, daja dutinelh hukwa' ninzun whe 'utni,” hutni.

'Et 'uyoonne cha hutni, “Ndun 'uyoonne buyak'usdane, 'enne bughu yalhduk dududli whe' utni,” hutni. Paul, Sizi 'ink'ez dunadija-un huwun ubulh yálhdak 'et huwa hutni.

19 'Inka Paul shusyaz, Mars huyúlhni, yo whudo huyúlh nenindil 'ink'ez 'uhuyúlhni, “Ndi 'andit buneodilh'eh-i ooghu yailhduk soo cho t'ets'untizeh hukwa' uzninzun.

20 Ndai la ooghu yailhduk-i whulukhi uzdits'o hoonts'i 'aw t'eznuszun, 'et huwa soo cho t'ets'onoozeh hukwa' uzninzun.”

21 Keyoh Athens whut'enne 'ink'ez 'uts'un keyoh whut'enne cha 'et whut'ine, 'enne ts'iyawh 'andit ooghu yaduk-i huhoont'i' whe 'ahoolhyiz wheni

huwu yahulhduk. 'Enne hoonín'enne hinli, 'ink'ez 'ants'i ts'iyantsuk t'ehontizeh hukwa' huninzun.

22 'Et Paul dune dilhts'i-un shuzyaz k'ut, 'et la 'ilhozdilne buniz usyin 'ink'ez 'ubulhni, “Athens whut'enne nohnus'en ts'iyawh 'ahoolhyiz nohyak'usda ts'un tenadahdli.

23 'Et 'az nunadusda whe nohloodel lhe'ultsuk nus'en. 'Ilho loodel k'ut ook'une'úsguz ndutni, ‘Yak'usda t'enuszun-un, 'en ba 'unt'oh.’ 'En t'enuzuhzun whe oots'un tenadahdli, 'en 'andit ooghun nohbulh yátisduk.

24 Ndun Yak'usda t'énuzuhzun-un, 'en 'unt'oh, ndi yun k'ut 'ink'ez ndai la ook'ut uyint'oh-i ts'iyawh uyínla. Ndo yak'uz 'ink'ez ndi yun k'ut ts'iyawh whumoodih unli, 'et huwa lugliz whucho dune 'uhoonla-un 'et lhídoh whe' hoont'oh.

25 'Et 'ink'ez dune buyiz huye khúna-i 'ink'ez ts'iyaitsuk cha soo dich'oh za huwá yunle whe 'unt'oh. 'Et huwa 'aw dune 'uyinla-i yukalhe'nizun.

26 'Ilhoghun dune 'en la toh ts'e za yun k'ut didowhne ts'iyanne 'ulya inle'. Yak'usda nkede ndi yun dune 'utilelh 'ink'ez nts'e huhutit'elh-un, 'et whutso t'ewhunínzun. 'Et whe la ndi yun k'ut ndulcho whe huwhut'i suli'.

27 'Et whuz un'a 'uja didut hika itó'en 'inka 'et dune hoos̲'enne k'un'a la 'oh hikudúlni de nahuyólhtelh tilah. 'Et hoonts'i Yak'usda 'aw nil-hdza' neghulhe'ít'oh whe 'unt'oh.

28 'Et la 'ilhoghun dune yughun ndúdija inle',

“'En gha dune ts'inli 'ink'ez ts'ukhuna.’

'Ink'ez la whulohne nohtoh 'uk'une'úguzne 'uhutni,

‘Wheni cha buzkeh 'uts'int'oh.’
29 Wheni Yak'usda buzkeh ts'inli de, 'aw 'uk'eltsi
k'un'a gold k'us silver k'us tse be 'úya-i, 'i Yak'usda
uznózen ait'oh. 'I ts'iyawh dune yuhoolh'ai-i
'unt'oh.
30 'Et 'oh da' dune ndet la t'ehonúszun huwa
Yak'usda dzoh nulhúbilhdzulh, 'et hoonts'i 'awet
'andit Yak'usda ts'iyanne dune ndulcho dudeni
nahondunooleh ubulhni.
31 'Et la 'ilhudzin 'utahahón'ai ndet la ndi yun
k'ut ndulcho whe ye ts'ih'un un'a 'unt'oh-i, 'i be
dune ba nahutiyeh ha. Ndun 'ilhoghun dune 'en
dune ba nahutiyeh ha 'utahayálhti. 'En dunaidil-
hti 'et huwa 'alha 'et ndó tanelh.”
32 'Et la Paul hidánts'o ndun dune dunadija
yughu yalhduk whe whulohne cha highudloh,
'ink'ez whulohne 'uhutni, “Doo cha za njan huwun
nebulh yaóolhduk hukwa' uzninzun,” huyúlhni.
33 'Ink'ez Paul 'awet 'ilhozdilne butahanája.
34 Whulohne dune hits'ú nedindil. Butoh
'ilhoghun, 'en la Dionysius huyúlhni, 'en la
nahíyilh-un 'ilhoghun 'unt'oh. 'Ilhoghun ts'eke
cha, Damaris huyúlhni, 'ink'ez 'uyoonne cha,
'enne buba 'alha' hoont'oh suli'.

18

Paul Corinth whut'enne khuni unzoo-i be bubulh yálhduk

1 'Et hukw'elh'az Paul Athens huwu natisja
'ink'ez keyoh Corinth huwhútni ts'e oozya.
2 'Et la Lizwif 'ilhoghun Aquila huyúlhni-un
yughu ninya. 'En la yun k'ut Pontius huwhútni-un
'et whuzdli inle', 'andit za yun k'ut Italy huwhútni
ts'e whuz de du'at Priscilla bulh whusahán'az.

'Et lerwe Claudius huyúlhni-un Lizwifne ts'iyawh keyoh Rome whuch'a nahoodilh ubúlhni 'et huwa whusahán'az, 'ink'ez Paul buts'ú whenya.

3 'Et la buzih usda 'ink'ez bubulh 'út'en. Didut dahút'en la whuz un'a nimbali 'ulh'en 'et whe whuch'a na'duldeh.

4 Nats'ulyis dzin totsuk Lizwif bulugliz 'et Paul bubulh yaoolhduk hukwa' utni. Lizwifne 'ink'ez Greekne tubulh whúbunoolhtun hukwa' utni.

5 'Et la Silas Timothy bulh Macedonia ts'e hanáhit'az. 'Et Paul Ndoni yula 'ut'en whe ndunne Lizwifne soo cho whúbunulhtun Sizi, 'en Christ, 'en 'unt'oh.

6 Ndet la buba 'alha lhe'dusnih 'ink'ez hoontsi' te ne'hiduni' de, 'et la bulez ch'a dunaih nayughat 'ink'ez ubulhni, “Ninta nahkat de, nohnich'oh whuzahni whe' tihnelh. Si sk'ého'alh aít'oh. 'Andit whuts'un 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne la buts'u tóosya'!”

7 'Et 'inka bughu whenája 'ink'ez la 'udun yun k'ut whut'en-un, Justus huyúlhni-un, 'en 'ahoolhyiz Yak'usda ts'un teni nilhdzun, 'en la yuzih whutit'elh ha yuts'óozya. Ooyoh 'et la Lizwif bulugliz whuzih whuz'ai.

8 'Et Crispus, Lizwif bulugliz whumoodih, 'en la, ts'iyawh duyoh dilhts'ine te, neMoodihti buba 'alha' yint'oh 'ink'ez lhane Corinth whut'enne, 'enne cha khuni unzoo-i hudánts'o whe buba 'alha' hoont'oh suli', 'ink'ez too be' hulya.

9 'Et la 'ilhe 'ulhdzis Paul benghun néwhults'ut whe la neMoodihti 'uyúlhni, “Whéniljut iloh, yailhduk za' dini, 'aw 'etsul 'udóni' junih,

10 'ahoolhyiz nyulh 'ust'oh 'et huwa. 'Aw dune
nyun dólhdahne hooloh, lhane njan keyoh sulh
'únt'ohne hoonli whe' hoont'oh."
11 'Inka Paul 'ilhoh naóodizut 'on 'at lhúhoolcho
'et butoh inda'. 'Et Yak'usda ooghuni ghun whu-
bodulh'eh za inle'.
12 'Et yun k'ut Greece huwhútni, 'et la Galio Ro-
man moodih huyulhtsi. 'Ink'ez Lizwifne 'alhgoh
lhtahundil 'ink'ez Paul huyílhchoot whe nahiyilh-
un but néhinilhti.
13 'Ink'ez 'uhutni, "Ndun dune ndai la be néba
nahisda-i, 'i dulhyoh dune hodulh'eh. 'Ats'un un'a
Yak'usda ba hoot'en hukwa' bulh'en," huyúlhni.
14 'Et Paul soo yatilhduk whe la Galio Lizwifne
ubúlhni, "'Alha njan tank'us 'úhoont'oh de, k'us
'on nus hooncha whe ninta' whúnt'en whe' dahni
de, 'et de da', Lizwifne, 'alha' hoont'oh whe no-
hoozósts'ai' oole'.
15 'Et ndi 'i ooghu lhdulhyoh 'uzdooni'-i unli
khuni 'ink'ez oozi cha 'ink'ez be néba nahisda-i
nohnich'oh lhanádahleh. 'Aw si huwun nahátisyeh-
un hukwa lhe'núszun."
16 'Et 'ink'ez nahídilh-un bayoh 'et tenábuninyoot.
17 'Et la Lizwif bulugliz bumoodih, Sosthenes
huyúlhni-un Greekne 'en huyúzgooh 'ink'ez
nahiyilh-un but 'et la yahuyalht'o, 'et hoonts'i
'aw Galio ooba dalhúhoot'oh.

Paul Antioch ts'e naósja

18 'Et Paul ooba 'alha' hoont'ohne Corinth 'et sa'
butoh nada'. Hukw'elh'az Syria ts'e nahutikelh,
Priscilla, Aquila, 'enne cha, hiyulh na'uja. 'Et
natikelh whuts'o Cenchrea 'et la Yak'usda ts'un
nahizya inle'. 'Et whuz un'a hitsigha' ts'iyawh
hahinant'az.

19 'Et Ephesus ts'e nahooski 'et la Priscilla
Aquila bulh bughu whénya whe Lizwif bulugliz
'et la daninya 'ink'ez Lizwifne bubulh yaoolhduk
hukwa' utni.
20 'Et la 'on nus sa'yaz duzih ooda' huyúlhni 'et
hoonts'i 'aw buk'oh ts'e lhe'ínel.
21 “Njan Jerusalem dzenis whuti 'et huwa 'a
whuts'u lhunatisdalh hukwa' nuszun. Yak'usda
'uninzun de, 'et de la nohts'u nátoosja',” ubulhni.
'Et 'awet Ephesus whuch'a naski.
22 'Et Caesarea ts'e naooski whe 'ink'ez la
Jerusalem ts'e whénya 'ink'ez whuz oozya whe
Sizi Gri gha 'ilhozdilne, “Hadih,” ubúlhni, 'ink'ez
'et Antioch ts'e whénya.
23 Sa'yaz 'et inda' 'ink'ez whenája. Galatia
'ink'ez Phrygia whu yun k'ut 'oh whuya la lhusúya
whe Sizi Gri yugha hodul'ehne ts'iyawh budzi do
ná'yinla.

Apollos 'en Ephesus 'ink'ez Corinth cha 'et Yak'usda ooghuni be yalhduk

24 'Ilhoghun dune, Lizwif, 'en la Apolos
huyúlhni-un, keyoh Alexandria 'et whuzdli inle',
Ephesus ts'e oozya. 'En dune soo ooghuni dinzoo
whe ubulh yálhduk 'ink'ez Yak'usda ooghuni
'uk'unusguz-i soo cho cha t'einínzun.
25 Nts'en'a la neMoodihti be 'ut'en k'oh huwun
hodil'e', 'inka la soo howu daóodit'oh whe Sizi
ghun ts'ih'un un'a yalhduk 'ink'ez whubodulh'eh.
'Et hoonts'i ndet la John dune too be 'ulh'en-un too
be' úlya inle' 'et za t'éoonínzun whe' utni.*

* **18:25** Sizi Gri be 'ut'en k'oh 'aw soo cho t'ewhunúszun whe utni.

26 Lizwif bulugliz 'et la soo lhníljut whe yawhénilhduk. 'Et la Priscilla Aquila bulh hidánts'o whe, duyoh ts'e náhayoolhti. 'Et soo cho nts'en'a la Yak'usda be 'ut'en k'oh hiba hukw'un nahúhulhye'.
27 'Et la Apolos 'en la Achaia ts'e tiyalh ninzun, 'inka Ephesus whut'enne Sizi Gri yugha hodul'ehne, 'enne ooba 'alha hoont'ohne Achaia ts'e hiba whuts'ó k'e'anguz whe hila 'ooneh ha. 'Ink'ez 'et, "Whuz oozya de, soo cho ooghohle'," hubuhútni. 'Et whuz oozya whe mbene la Yak'usda ye únzoo-i gha ooba 'alha' hoont'oh suli'ne, tube cho bula 'it'en.
28 'Et Lizwif 'ilhozdilne hidulhyoh utni whe buch'a' nilhde, daja ni whe Yak'usda ooghuni 'uk'unusguz-i gha Sizi 'en ts'ih'un 'alha' hoont'oh whe Christ, 'en 'unt'oh. 'Et whuz un'a buba hukw'u núhilhye'.

19

Paul Ephesus 'et Yak'usda ooghuni be yalhduk

1 'Et Apolos 'en Corinth ts'e 'ut'en whe, Paul 'en yun k'ut la nukéduzut whe Ephesus ts'e oozya. 'Et la whulohne Sizi yugha hodul'ehne bughu ninya,
2 'ink'ez la ubulhni, "Nohba 'alha' hoont'oh suli' whe Ndoni nohyudílts'ut inle' eh?" "'Aw Ndoni hoonli tilah, 'aw whulhé'uzdusts'o!" huyúlhni.
3 'Et 'ink'ez, "Ndai be too be' ts'ul'ih úlhchoot?" ubúlhni.
"Be too be' ts'ul'ih John dune too be 'ulh'en-un yughu yalhduk-i" hutni.
4 'Et Paul utni, "Be too be' ts'ul'ih John dune too be 'ulh'en-un yughu yailhduk-i, mbene la dulubeshi yuch'az nálh'ane, 'enne buba' yint'oh.

'Ink'ez la Israel oots'u hainzutne cha ubúlhni inle', ‘Mbe la sk'elh'az whusatíyalh-un, 'en nohba 'alha' 'oot'e',’ Christ 'en Sizi 'unt'oh.”

5 'Et njan hodánts'o whe, Sizi neMoodihti boozi' be too be' hulya.

6 Paul buk'udílhni whe 'et Ndoni buyudílts'ut. 'Ink'ez lhelhts'un un'a khuni be yahalhduk, 'ink'ez Yak'usda gha nus húhon'en.

7 Whunizyai 'on 'at nane dune at'enne 'uhint'oh.

8 'Et tat sanun, dzin totsuk Paul Lizwif bulugliz ts'e k'unádaih 'ink'ez lhníljut whe Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun whubunulhtun 'ink'ez soo cho buba hukw'u nuhúlhye'.

9 'Et hoonts'i whulohne bubeni dúts'o whe 'aw buba 'alha lhe'hóot'oh 'ink'ez neMoodihti be 'ut'en k'oh 'et 'ilhozdílne toh whuch'az yáhulhduk. 'Et 'inka Paul mbene la Sizi Gri yugha hodul'ehne ubílhchoot 'ink'ez bugho whenája. 'Ink'ez la Tyrannus dune hodulh'eh bayoh whulh'ai 'et la dzin totsuk Yak'usda ghun whubunulhtun.

10 Nat naoodizut 'et la 'et za nduhút'en. 'Et huwa la Asia yun k'ut whudune'ne, ts'iyawh Lizwifne 'ink'ez Greekne cha, Sizi neMoodihti ooghuni bulh 'uhúdants'o.

Sceva ooye'ke ntsi'-i nududeh-i hiyáhanahinooyoot hukwa' hut'en

11 'Et Paul 'en be Yak'usda lhe'whust'en k'un'a huwa 'ít'en te ne'út'en.

12 Dzezoh 'i hoonts'i but kats'ulhbal te Paul ye 'ít'e'-i, ndunáne ts'u há yoolhchus te, 'aho ndudáne soo na'hut'ih 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh ut'íne bughu whenahonuyukw.

13 Whulohne Lizwifne la 'ahoolhyiz nukéhududeh, 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh ut'ine bughu

whenáhonuyukw. 'Ink'ez la neMoodihti boozi' gha cha 'uhoot'en hukwa' hut'en. 'Et la ntsi'-i nudúdeh 'uhuyúlhni, “Wheni nts'u yútni, Paul yughu yalhduk-un Sizi Gri boozi' gha ooyáhanaindaih!” hutni.

14 Lhtak'ant'ine hinli ndun Lizwif lubret 'uk'enus dizti'-un, Sceva huyúlhni, 'en ooye'ke 'enne 'uhut'en.

15 'Et la nduhútni whe ntsi'-i nududeh-i bubulh yátilhduk 'ink'ez ubulhni, “Sizi 'en t'enuszun, 'ink'ez Paul cha ooghun t'éoonúszun, 'et hoonts'i nohni, mbe ahli whe' 'uht'oh?”

16 Nyoon dune ntsi'-i nudúdeh ooyudinda-un soo hoolhtus whe bubenínya. 'Aw hich'a 'oolhdeh aít'oh. Tebudínla, ka ubulhtsi 'ink'ez buk'e'dutilhch'ul 'inka yoh tenátsehuldil.

17 Ts'iyawh Lizwifne 'ink'ez Greekne Ephesus dilhts'íne whulh 'úhudants'o whe ts'iyawh whéhunilhjoot 'ink'ez Sizi neMoodihti boozi' 'on nus buba idízti' suli'.

18 'Ink'ez mbene la dune dedúle unlíne, lhane butoh ooba 'alha' hoont'oh suli'ne. 'Et whusahándil 'ink'ez ts'iyanne nalh khunahahoolnuk.

19 Lhane mbene la dune dedúle huhóolhdzihne ts'iyawh ndi 'udustl'us higha 'ut'en-i 'ilhunahay-ozdla. 'Et ndi 'udustl'us oozooneya huyolhto whe $50,000 at'en suli'. 'Ink'ez ts'iyanne nalh hidálhk'un.

20 'On nus lhane Yak'usda ooghuni hidánts'o whe 'et whuz un'a Yak'usda ooghuni hoolhtus whe lhanne dune lhba hodit'ai whe la Sizi hik'úne' tit'en.

Ephesus 'et lhtahuwhunt'ai

21 'Et njan ndulcho ne'whust'en hukw'elh'az,
Paul Ndoni nuyúlh'a' whe Macedonia 'ink'ez
Greece buyun k'ut 'oh whuya lhutíyalh 'ink'ez
Jerusalem ts'e ootáyalh, whuz un'a dudeni
lhaidinla. "'Et whuz oozúsya de, 'et Rome ts'e
cha nutísyalh," ni Paul.

22 'Et 'inka nane yula'ut'enne, Timothy 'ink'ez
Erastus, 'enne dutso whébil'a' Macedonia ts'e
'ink'ez la didut 'awhuz Asia yun k'ut 'et 'atsul inda'.

23 'Et 'oh da' at'en Ephesus njan nts'en'a la
neMoodihti be 'ut'en k'oh 'et huwun tube lhdul-
hyoh 'uhudutni suli'.

24 Ephesus 'et lugliz whuz'ai. Ndi ts'eke k'eltsi,
Artemis huyúlhni, hits'u ténadudlih. 'Ilhoghun
dune, Demetrius huyúlhni, silver ulh'uz-un. Ndi
ts'eke k'eltsi hits'u ténadudli-un, 'en ndi silver, 'i be
yuk'éne'ulhtsi'. 'I la 'ants'i 'oh dunene dízti' whe
hiye buts'e' hooket. Whuz un'a la sooneya lhai
'uhulh'en.

25 'Et 'inka Demetrius yuba 'ut'enne ts'iyawh,
"'Anih," ubudáni'. 'Uyoonne duk'un'a 'ut'enne,
'enne cha 'ink'ez ubúlhni, "Sulh dunene
t'éoonáhzun ndi 'ut'en 'i gha hoonzoo' ts'int'oh.

26 Nohnich'oh whunulh'en 'ink'ez whuduhts'o
ndun dune Paul daneh whe 'ut'en, 'Ndi
neyak'usda dune 'ayalh'en 'aw yak'usda lhe'ít'oh,'
neyúlhni. Lhane whe buba 'alha' hoont'oh
ubulhtsi, njan Ephesus 'ink'ez Asia yun k'ut
ndulcho whe cha at'en buba 'alha' utni.

27 Neba húwa 'óodli suli'. Njan sooneya whe'
ts'ulh'en-un ninta' hot'en la. 'Et za iloh, njan
neyak'usda Artemis oolugliz whucho hukwa

lhe'hunízun oole' la, 'ink'ez dich'oh ye dízti'-i cha la hoonli lhiloh oole' la. 'En Asia 'ink'ez yun k'ut ndulcho ndun ts'eke neyak'usda hits'un tenadudli."

28 'Ink'ez ndunne dune ndi khuni hidánts'o whe tube hahunílch'e whe 'ultus-un uhúldzul 'ink'ez 'uhutni, "Ephesus ts'uwhut'en neyak'usda Artemis 'en za neba dízti' whe' 'unt'oh!"

29 'Et keyoh ndulcho whe huwa lhtahawhunt'ai. 'Enne 'ilhoh nudilhne, 'enne la Macedonia whut'enne, nane Gaius 'ink'ez Aristarchus hubuhútni, Paul bulh na'ásne, ubuhúzgooh 'ink'ez dune nuwhúlyeh huba whuz'ai-un ts'e ubuhinoh whe whuz ubuhoolhti.

30 'Et Paul didutch'oh cha nus 'ilhozdilne bubut netíyalh hukwa' ninzun, 'et hoonts'i Sizi Gri yugha hodul'ehne, "Dah!" huyúlhni.

31 Whulohne Asia yun moodihne, Ephesus dilhts'ine, 'enne la Paul ooyadánke hinli, 'enne cha hits'otl'a khuni in'ai highu tedudlih whe dune nuwhúlyeh huba whuz'ai ts'e tóoya' junih.

32 'Et za 'ilhozdílne 'awhuz lhtahuwhunt'ai whe whulohne 'ilhoghun za huwa 'uhúldzul 'ink'ez oolohne cha 'udun huwe' hutni. 'Et k'us lhane 'aw t'ehonúszun ndet huwa 'ilhuhozdil.

33 'Et 'ilhozdílne butoh, 'ilhoghun dune Alexander huyúlhni-un, 'en la Lizwifne nus bubut néhinilhti buba yaoolhduk wheni. 'Et dula be t'ehudoosnih hubulhni.

34 'Et hoonts'i 'ilhozdílne ndun Lizwif 'unt'oh t'ehinanzin whe, nat sadzi hukw'u hoonist'o-un whutoh la 'on nus 'ahúlzul whe' hutni, "Ndun Ephesus 'et neyak'usda Artemis 'en za neba dízti' whe' 'unt'oh!"

35 'Et 'ants'iya keyoh huba 'uk'une'úguz-un 'ilhozdílne 'etsul 'uhudija ubulhtsi 'ink'ez ubulhni, "Ephesus whut'enne soo zúlhts'ai, ts'iyawh ndulcho whe t'ehonínzun nekeyoh Ephesus 'et ndun neyak'usda Artemis oolugliz whucho 'et huwu ts'inli whe' hoont'oh, 'ink'ez ndi tse dízti' ts'eke k'eltsi unli whe ndus de yak'uz ts'e hádilts'ut 'i cha.
36 'Aw dune whuts'oododlai'ne hooloh, 'et huwa t'eduzahni 'ink'ez iloh te ne'óoht'en junih!
37 Ndunne dune 'aw lugliz whucho huwe' hutizdla iloh, 'ink'ez neyak'usda cha ch'az yalhúhulhduk, 'et hoonts'i njan whusábilhla.
38 Demetrius 'ink'ez yuba 'ut'enne 'uyoonne hoonli huwun buk'ehúhoota'alh de, dzin dune ba nahudeh-un whuz'ai, 'ink'ez nahíyilhne cha 'et dilhts'i. 'Enne bubut 'uhudooni' da!
39 'Et hoonts'i, 'on 'un cha hoonli hukwa' nahzun de, keyoh whut'enne 'ilhodulh te, 'et la ts'ih'un nohba nehóh'alh.
40 Tube neba huwa 'óodli whe' hoont'oh, 'andit dzin 'uhóoja-un lhtahuwhunt'ai-un. Roman bumoodih wheni la nek'ého'alh. 'Aw 'et ndúhoneh huba lhe'hóot'oh. 'Aw di ha ts'uja 'uzdooni' aít'oh."
41 'Et ndúdija hukw'elh'az ts'iyawh yanahódilh ubúlhni, 'et la whenáhidil.

20

Paul, Macedonia 'ink'ez Greece whulh doo cha za whuz nanátidalh

1 'Et 'awet 'etsul 'uhudíja whe, Paul, nyoonne Sizi Gri yugha hodul'ehne, "'Anih," hubudáni'. Khuni budzi be óolhtus-i be bubulh yaílhduk 'ink'ez, "'Awet natisdalh," ubúlhni. 'Et bughu whenája whe Macedonia ts'e whénya.

2 'Et lhat-un keyoh la whutoyalh whe dune 'oh
whut'enne budzi oolhtus ha bubulh yálhduk whe
la Greece ts'e oozya.
3 'Ink'ez ta sanun 'et inda'. 'Et whuts'un la Syria
yun k'ut ts'e tikelh huba lhadútneh whe Lizwifne
hituzilhghelh huwu yahulhduk whulh 'údants'o,
'inka no Macedonia ts'e 'oh whéya lhunátidalh
ninzun.
4 'Et Sopater huyúlhni, 'en Pyrrhus ooye', Berea
whut'en-un, 'en la yulh nátist'az, 'et Thessalonica
whut'enne Aristarchus 'ink'ez Secundus bulh cha
'et Derbe whut'en-un Gaius huyúlhni, 'ink'ez Tim-
othy cha 'et Asia whut'enne Tychicus 'ink'ez
Trophimus, 'enne cha.
5 'Enne ts'iyawh nus netso whehándil 'ink'ez
Troas 'et neba halh'e'.
6 'Et la lhes lhuntíldoh-i ut'alh-un, hukwelh'az 'et
Philippi 'et nus nats'uski 'ink'ez kwulat dzin inle'
'et Troas 'et bughu nats'undil 'ink'ez 'ilhu lisman
'et uzdálts'i'.

Paul 'awet 'udek'ez Troas whut'enne buts'un nunasja

7 'Et lisman 'udechoo dzin 'et la Sizi yugha ho-
dul'ehne lhunahosdil lhes tahídanyuz nahitit'ulh
huba. 'Ink'ez tuzniz whuts'un la Paul dune hubulh
yaílhduk 'om bun dzin bughu natidalh 'inka.
8 Dohyo ts'e 'ilhuts'odulh-un lhai be hóot'en-i
dizk'un.
9 'Ink'ez 'ilhoghun chilh, Eutychus huyúlhni-un,
'en la dadint'az k'et 'et la hukw'usda. 'Ink'ez la
Paul yalhduk za utni ndun chilh Eutychus 'en
dughu nantutih za 'ut'en. 'Udek'ez 'awet dughu
nantisti whe tat lhando whuz'ai ts'e dohyo ndus de

whuts'un nadílduz. 'Ink'ez dazsai whe dunahidilhti.
10 'Et Paul nyo whenya 'ink'ez dushih bé' yilchoot, “Ooghu ni uhli íloh 'awhuz khuna,” ubúlhni.
11 'Et 'ink'ez ndo dohyo ts'e whenaja. Lhes tadányuz 'ink'ez 'uhan'al. 'Et sa hatí'alh whuts'un bubulh yaílhduk 'ink'ez whenája.
12 'Et la nyoon chilh khuna whe ooyoh ts'e whuz bubulh naóosja 'ink'ez 'et huwa tube huhóont'i'.

Paul Troas whuts'un Miletus ts'e oozki

13 'Et la nus butso ts'e ts'i ts'u náts'oosdil 'ink'ez Assos ts'e uztizki. 'Et Paul denáztilhtelh wheni, 'et nduts'ooneh neúlhni 'ink'ez didut yun k'ut lhutíyalh ni.
14 'Et keyoh Assos 'et neghu nanja whe denáts'alhti 'ink'ez keyoh Mitylene ts'e ts'oozki.
15 'Et nus nats'uski 'ink'ez 'om bun Chios whanch'az 'et yats'uzki. 'Et 'om bun 'et Samos no nuts'uzki 'ink'ez Trogylium nézninki. 'Ink'ez 'om bun 'et 'awet Miletus ts'e ts'oozki.
16 'Et Paul 'en keyoh Ephesus 'oh whuya lhutíkelh hukwa' ninzun tube 'aóodulni 'et huwa. 'Aw Asia yun k'ut ooda' hukwa lhe'nízun. Soo 'a cho Jerusalem ts'e ootáyalh hukwa 'ut'en soo tilah Pentecost dzin, 'et neóoya' hukwa' ninzun.

Ephesus 'et butso whudilhdzulhne Paul 'awet 'udek'ez whe bubulh yaílhduk, 'ink'ez bughu whenája

17 'Et la Miletus usda whuts'un Ephesus ts'e Sizi gha 'ilhozdílne butso whúdilhdzulhne dudodódilh ubulhni whe buts'otl'a khuni in'ai.
18 'Et highu nindil whe ubúlhni, “T'éoonáhzun dast'en whe nohtoh susda, 'udechoo dzin Asia yun k'ut nenúsya whuts'un.

19 Soo yo 'úduduzdzun 'ink'ez natsul too' hoonli whe neMoodihti be 'ut'en k'oh 'uhoos'en, dzoh nuszut-un, 'et whutoh sghá whults'ut ndunne Lizwif sotuzilhghelh huwu yahulhduk 'et huwa.

20 Nohnich'oh t'éoonáhzun whe nohla'oost'en-un nohch'a hóostun-un hooloh whe nohbulh yásduk, dune bez cha 'ink'ez nohyoh cha whunohodus'eh.

21 Lizwifne 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne 'alhgoh tube cho bugha dísni' Yak'usda ts'un dudeni nahondunooleh, 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti 'en buba 'alha' yot'e'.

22 'Et 'andit tube cho whuts'u lhé'dusts'il whe Jerusalem ts'e tisyalh. 'Et datísnelh-un 'aw t'éoonuzúszun.

23 'Et za t'éoonúszun, keyoh totsuk Ndoni sgha khuni a'aih, ‘Dzoh nutánzut 'ink'ez 'atalts'ulh 'et mba whuz'ai,’ súlhni.

24 'Et hoonts'i 'et 'ants'i' hoont'oh, 'ink'ez si be khúsna-i cha sba 'ants'i unli, khun si ndi 'ut'en sghalts'út-i 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti 'ut'en k'oh stl'ahón'ai-un cha, hoonúst'i' whe lhaóodoosdleh khuni unzoo-i be Yak'usda ye únzoo-i ghun whúbunoostun ha.

25 Soo ts'iyawh nohtoh nusúsya Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun nohbulh yásduk. 'Et 'awet t'éoonúszun 'aw doo cha za nasooht'en aít'oh.

26-27 'Aw Yak'usda ghun nohdutásnelh-un nohch'a hóostun iloh whe nohtoh usda'. 'Et huwa 'andit dzin soo cho nohdúsni, 'ilhoghun hoonts'i kwuncho yo ts'e whénya de, 'aw si sgha iloh 'utinelh.

28 Nohni cha soo cho khohdle' 'ink'ez ndai la Yak'usda be 'usbai Ndoni ooghohle' ha nohtl'ábanla njan Yak'usda gha 'ilhozdílne, 'enne 'us-

bai ghunline bubahli, duzkai' be duch'e' ubulhtsi inle' 'et huwa.
29 T'éoonúszun whenásja de, dune untsi'ne, yus
huske-i k'un'a 'unt'ohne, 'enne nohtoh nehútidulh,
'ink'ez nohóduntálhdah, 'ink'ez 'aw nohgha' hole'
ait'oh.
30 'Ink'ez 'ilhudzin whusaóotilts'ulh
nohtuhaíndilne dune, 'enne la buba hodul'ehne
ubahanoo'ah whe la nohch'az nahool'ah 'ink'ez la
ts'u nebodolyelh.
31 'Et 'inka nohdúsni, huwahli 'ink'ez whunaool-
hnih, lhat snatsúl too' hoonli whe dzin 'ink'ez
'ulhdzis 'i bulh 'ilhone ahli whe tat yus k'ut 'et
whunohodis'e'.
32 'Ink'ez, sulhutsinke, 'andit 'et Yak'usda 'ink'ez
ooghuni k'úne 'ooht'en-un cha ootl'ánóhisdla. 'Et
whe la nohdzi 'on nus úlhtus nohtilhtselh, 'ink'ez
la Yak'usda ba 'udun nelyane butoh, ndet la
Yak'usda 'udun nohba neoonin'a-un, 'et nohgha
whútalts'ulh.
33 'Aw 'uyoonne buzooneya, silver k'us gold cha,
k'us bunaih te buts'u dalheiduzni.
34 Nohnich'oh t'éoonáhzun ndi sich'oh sla be
'ust'en. 'Ink'ez súlh nudilhne hik'uhuna-i huye
ndunidzit-i ts'iyawh buba' yus'en.
35 'Ink'ez ts'iyantsuk whunóhnistan whe
nduts'út'en 'i be mbene la 'aw 'oot'en ait'ohne,
'enne bula 'ts'oot'en. Sizi neMoodihti daja ni 'et
whunats'oolnih, 'et nja dutni, ‘Huwa' ts'a'aih
te negha 'últs'uk-un whanus hoonzoo whe'
hoont'oh.’ ”
36 'Et Paul lhadúja whe, ts'iyawh bubulh dug-
wutsi be nenínya 'ink'ez tenadidli.
37 'Et 'awet ts'iyawh hutso 'ink'ez dushih be'
huyoltun whe, “Soo cho khondle',” huyúlhni.

38 "'Aw 'on 'at nasulhtuziht'el," ubulhni whe bubulh yaílhduk 'et huwa tube cho budzi únduda 'ink'ez ts'i ustan whuts'un huyúlh nunasdil 'ink'ez k'enahidil'en.

21

Paul Jerusalem ts'e nunátidalh

1 'Et 'awet bughu nus nats'uski. 'Et ts'ihyan lhunats'uski 'ink'ez Cos ts'e ts'oozki. 'Et 'om bun Rhodes nezninki, 'ink'ez 'et whuts'un Patara ts'e uztizki.
2 'Et la Phoenicia ts'e ts'utizkez-i, 'i be ts'andil 'ink'ez uztizki.
3 Soo noo k'ut Cyprus ts'onilh'en-un 'oh whuya intl'us ts'e nyoo ooghu lhuts'úzki, 'ink'ez Syria yun k'ut ts'e ts'oozki. 'Et keyoh Tyre 'et ts'i be ha' hutilelh whutoh 'et no uzdálts'i'.
4 'Et Sizi Gri yugha hodul'ehne buka' ts'oodulhkut whe nabuts'inla 'ink'ez 'ilhu lisman 'et buzih uzdálts'i', Ndoni be Paul Jerusalem ts'e tóoya' junih huyúlhni.
5 'Awet buzih lházduja, bugho whenáts'idil 'ink'ez naztisdil whe ts'iyawh du'atkoo te 'ink'ez duzkeh te nebulh lhunahusdil whe keyoh whuch'a nats'usdil. Taba 'et negwutsi be néznindil 'ink'ez tenazdidli.
6 'Et 'awet ts'iyawh lhk'enalhts'udil'en 'ink'ez ts'i be náts'idil whe didut cha duyoh ts'e whenáhidil.
7 'Et ts'ikelh za' ts'ut'en Tyre nus nats'uski whe Ptolemais ts'e ts'oozki. 'Et 'ilhu dzin za ooba 'alha' hoont'ohne buzih uzdálts'i'.
8 'Et 'om bun dzin uztizdil whe Caesarea ts'e ts'oozdil. Khuni unzoo-i be yálhduk-un, Philip huyúlhni, 'en oots'ú ts'oozdil 'et oozih uzdutálts'ilh.

'En la Jerusalem lhtak'ant'ine 'utahálya inle'ne,
'enne butoh 'ilhoghun 'unt'oh.
9 'Ink'ez Philip 'en la dine oots'e'ke, 'aw dune
t'enuszun unline, 'enne la Yak'usda be nus
hoo'enne hinli.
10 Lhat dzin 'et uzdálts'i' whe 'ilhoghun Yak'usda
be nus hoo'en-un, Agabus huyúlhni, 'en Judea yun
k'ut ts'e haínya.
11 Neghu ninya whe Paul se yets'ú dilh'oo,
'i yuts'u hayánla 'ink'ez 'i be duke 'ink'ez dula
cha lhuyulhtl'oo 'ink'ez utni, "'Et Ndoni ndutni,
'Jerusalem whut'enne Lizwifne ndi se ooch'e'
yinli-un whuz un'a huye hítilhghel, 'ink'ez 'udun
yun k'ut whut'enne butl'ahítilhtelh.' "
12 'Et whulh 'úzduzts'ai whe wheni cha 'ink'ez
'uyoonne cha 'et dilhts'íne Paul ooghu tezdudlih
Jerusalem ts'e tooya' whuch'a.
13 'Et 'uneúlhni, "'Et di 'uhleh whe' dahni, ahtso
'ink'ez sdzi ts'odi ulh'i? Jerusalem sotilhghel
'et huba lhadúst'oh, 'et hoonts'i 'on 'un Sizi Gri
neMoodihti 'en ooba 'et datísah huba lhadúst'oh
whe' 'ust'oh."
14 'Et hoonts'i 'aw nek'oh ts'e lhé'inel 'inka,
"T'ezdínel, nts'en'a la neMoodihti hukwa' ninzun
k'un'a la 'ahóneh," ts'utni.
15 'Et hukw'elh'az 'atsulyaz 'et nazdálts'i' 'ink'ez
ndai la be' ts'int'oh-i lhanázdinla 'ink'ez Jerusalem
ts'e naztisdil.
16 'Et whulohne Sizi Gri yugha hodul'ehne Cae-
sarea whut'enne, 'enne cha nebulh hútizdil. 'Enne
ndun dune oozih uzdutálts'ilh-un hits'u néoozdla,
Cyprus whut'en-un, Mnason huyúlhni, 'en la 'uda'
whuts'un ooba 'alha' hoont'oh-un 'únt'oh.

Paul James ts'un nuséya

17 Jerusalem ts'e ts'oozdil whe, ooba 'alha'
hoont'ohne neunahunilhnih.
18 'Et 'om bun dzin Paul nebúlhtiz'az James
uzti'elh wheni, 'ink'ez la ts'iyawh butso whudil-
hdzulhne, 'enne cha 'et hudilhts'i.
19 'Et Paul, “Hadih,” ubúlhni. 'Ink'ez ts'iyawh
nts'oh la 'udun yun k'ut whut'enne butoh oobe
'ut'en be Yak'usda ne'ust'en-un, 'et huwun ubulh
náwhulnuk.
20 'Et hidánts'o whe ts'iyawh Yak'usda ba
hodálhti' 'ink'ez Paul 'uhuyúlhni, “Neulhutsin
whunilh'en la dáhoont'oh tube lhane Lizwifne
ooba 'alha' hoont'oh suli'ne hoonli 'ink'ez ts'iyawh
Moses ooghuni 'uk'unusguz-i soo cho hik'úne'
'ut'en.
21 'Enne nyulh 'úhudants'o nts'en'a la Lizwifne
'udun yun k'ut hudilhts'i, 'enne whubodilh'eh.
Moses ooghuni 'uk'unusguz-i hiladootnih, 'ink'ez
duzkeh hika dune unli-i, 'i k'ut hubuhít'us-un,
'ink'ez Lizwif k'un'a dune hinli-un cha 'etsul
'uhooneh whuz un'a hubodilh'eh hutni.
22 Njan whusainya huwun t'ewhuntidzeh whe'
hoont'oh 'ink'ez dats'óoneh suba?
23 'Et huwa ne'úzduni' te ne'ónt'en. Dine dune
Yak'usda ts'un nahizyanne, 'enne njan nezih
hudilhts'i whe' hint'oh.
24 'Enne bubulh 'ínt'en 'ink'ez buts'ú nedindaih
'ink'ez nts'en'a la duna'huldoh nyun buba
'uk'elháhoolhtsi, 'et la soo dutsi náhunoozo.
'Et ndínja de, 'et whuz un'a nyunch'oh ndi
Moses ooghuni 'uk'unusguz-i ook'úne' 'int'en
hunoozin la. 'Ink'ez daja nyuhútni-un buba 'alha'
lhe'whudoosnih.
25 'Et hoonts'i ndunne 'udun yun k'ut whut'enne
ooba 'alha' hoont'oh suli'ne buts'ó k'e'ts'anguz

'ink'ez nts'en'a la 'uzdíja-un, 'et ubuzdáni' ndai la t'alh-i buyak'usda k'eltsi ts'u hítulhdilh ooh'alh junih. Ts'ekoo k'us dune bulh ninta' 'ooht'en junih. Khuna ooze' 'úsguz-i 'ink'ez 'uskai' bulhítsus-i ooh'alh junih, 'ink'ez 'uskai' cha ooh'alh junih," Paul hudáni'.

Paul lugliz whucho 'et huyílhchoot

26 'Et 'inka Paul nyoonne dine dune hubílhchoot 'ink'ez 'om bun dzin 'et nts'en'a la duna'huldoh 'et bubulh duna'ilde. 'Et 'awet bulugliz whucho danánja, 'et whe la 'awet Lizwifne k'un'a buna'ide. 'Ink'ez Lizwif lubretne ubudáni' dáwhuldzoh dzin 'et 'uhutit'elh njan 'et lhahódutileh whuts'un loodel k'ut 'ilhone hinli whe cha buba 'uhudutálhk'un.

27 'Et 'awet lhtak'ant'it dzin 'etsul 'uwhutánelh whe, whulohne Lizwifne, Asia yun k'ut ts'u haíndilne, Paul lugliz whucho 'et huyan'en. Whulohne 'ilhozdilne tubulh lhba hodit'ai whe Paul huyílhchoot.

28 "Israel oots'u hainzutne, nela 'uhneh!" hutni whe huhuyih, "Ndun dune 'en 'unt'oh, whunílhcho nuya 'ink'ez Israel oots'u hainzutne Moses ooghuni 'uk'unusguz-i cha 'ink'ez nelugliz whucho cha ts'iyawh whuch'az yálhduk. 'Ink'ez 'andit 'udun yun k'ut whut'enne cha nelugliz whucho dábuninla 'et whe neba me whulhtsi!" hutni.

29 ('Et ndun dune Trophimus, Ephesus whut'en-un, Jerusalem 'et la Paul bulh na'as whe hinilh'en inle'. 'Et Paul bulugliz whucho daínilhti huninzun 'inka' hutni.)

30 Jerusalem ndulcho whe dune buba hót'e' hooyal. Ts'iyawh 'alhgoh 'ilhuhólhghaz,

Paul huyílhchoot, 'ink'ez bulugliz whucho 'et tenáhininguz. 'Et 'aho bulugliz whucho dána'dinkez.
31 Ndunne lhulh nudilhne Paul hizoolhghelh hukwa' hut'en whe la lhuganne moodih hudáni'. “Jerusalem whut'enne ts'iyawh lhtahawhunt'ai!” hubuhútni.
32 'Et 'aho lhuganne moodih 'uyoonne moodih 'ink'ez lhuganne cha hilhchoot 'ink'ez 'ilhozdílne buts'u whe hilghaz. 'Et ndunne dune lhuganne bulh ubotilh'en whe 'et Paul njan hiyedúlh-un 'et-sul 'uhuyínla.
33 'Et lhuganne moodih Paul yuts'oozya, yílhchoot, 'ink'ez nanki lhuztih tl'ool be huyoolhghel hubulhni. 'Ink'ez uboodulhkut, “Ndun dune mbe 'unt'oh, 'ink'ez daja whe ninta 'unt'en?”
34 'Ilhozdílne ts'iyawh lhelhts'un un'a 'uhutni whe huhuyih, 'on nus huyan'un ha'dani' k'et lhuganne moodih dáhooja-un 'aw t'élhonízil. 'Et 'inka dudune'ne Paul lhuganne dilhts'i ts'e hitool-hte' ubúlhni.
35 Soo ook'ut dughaíti ts'e huyoolhti 'et dune budádindil. 'Et 'on nus hiyulh húnilch'e, 'et huwa lhuganne hitilhti.
36 Ts'iyawh huyunilwus 'ink'ez 'uhúldzul whe, “Sulhghe!” hutni.

Paul duba yanalduk

37 'Et 'awet Paul lhuganne dilhts'i ts'e hitilhti whe la lhuganne moodih bulh yátilhduk, “Nyulh yatisduk hukwa' nuszun.”
'Et la lhuganne moodih yúlhni, “Greek k'un'a azih yailhduk!”

38 "'Et de Egypt ts'e haínya-un dune 'en iloh lakw 'int'oh? Nyun tilah 'inja, ndunne 4,000ne lhuganne dudulh dune dzoh nuhulhdeh ubuzílhtsi? 'Ink'ez dune lhuhóot'ih ts'e whuz buba whénya, nyun tilah 'int'oh?" yúlhni.

39 'Et Paul utni, "Si Lizwif 'ust'oh. Tarsus, Cilicia yun k'ut whuz'ai, 'et keyoh whudízti', 'et whust'en. Ndunne dune bubulh yatisduk-un, 'et sgha oonin'aih."

40 'Et lhuganne moodih yugha óonin'ai 'inka Paul dughaíti usyin 'ink'ez dune buba núlhnih whe t'ehudínel 'ink'ez Paul Hebrew k'un'a bubulh yáwhenilhduk.

22

1 "Sulh dunene, sulhutsinke, 'ink'ez 'ubákene, soo zúlhts'ai, 'andit nohbulh duba yanatizduk!" ubúlhni.

2 'Et Hebrew k'un'a bubulh yawhénilhduk hidits'o whe 'on nus t'ehudínel. 'Et Paul 'utni,

3 "Si Lizwif 'ust'oh. Tarsus, Cilicia yun k'ut whuz'ai 'et whuzúsdli. Jerusalem nísyai, Gamaliel 'en whusodalh'e' whe netsoda'ne hik'úne' 'ut'eni soo cho yusodalh'e'. Nohni 'andit Yak'usda ba daht'oh la, whuz un'a nohunduzt'oh inle'.

4 Mbene la Sizi unidúlhne ts'iyawh dahútitsah whuts'un bubezúsdla inle'. Dune cha ts'ekoo cha ts'iyawh abusdle ínle'.

5 Lubret 'uk'enus dizti'-un 'ink'ez ts'iyawh dune tso whudilhdzulhne, 'enne ts'iyawh ts'ih'un 'udusni, 'enne cha la nohodóni', ndai la Lizwif didowhne Damascus dilhts'ine buts'ó k'ehuyanguz-i si stl'ahúyanla 'i gha dune buts'ú tisya ubitáschulh 'ink'ez lhuztih

tl'ool be ubutisghel 'ink'ez Jerusalem ts'e dzoh nubotilhdzut wheni whuz whebusdlih ínle'.

Paul Sizi ts'u nálh'a-un huwu yalhduk

6 "'Et 'oh whuya usyalh whe' hooja, 'awet Damascus whenghun dzetniz at'en khunsul ndus de kwun ulhtus-i hadanat, 'ink'ez snat núdiznat.
7 'Ink'ez yun nadízduz 'ink'ez 'et la whudusts'o 'ink'ez nduwhutni-un whudusts'o, 'Saul di ha dzoh sezínla whe 'int'en?'
8 'SMoodihti mbe inli?' dusni whe ooduskut. 'Sizi Nazareth whut'en-un usdli, si 'usilh'en sezínla,' sulhni.
9 'Ink'ez ndunne dune sulh nudilhne ndi kwun hiyan'en 'ink'ez whe hunuljut 'et hoonts'i ndun sulh yatilhduk-un 'aw lhuhidíts'il.
10 'Et udusni, 'SMoodihti datísnelh?' 'Ink'ez neMoodihti usúlhni, 'Dunadindaih, 'ink'ez Damascus ts'e inyalh 'ink'ez 'et la ts'iyawh nyodóni' ndet Yak'usda ba datánt'elh-un.'
11 'Et usja ndi kwun tube snat diznukw k'et whuzis'en susdli', 'inka ndunne sulh nudilhne sla hilhchoot 'ink'ez Damascus ts'e suhoolhya.
12 'Et 'ilhoghun dune Ananias huyúlhni-un, 'en Moses ooghuni 'uk'unusguz-i yuk'úne' 'ut'en 'ink'ez Lizwif Damascus whut'enne ts'iyawh hidílhti'.
13 'Ink'ez 'et sghu ninya whe szih usyin 'ink'ez usúlhni, 'Saul sulhutsin hoon'en naoodle'!' 'Et ndudija ibulh 'aho yutás'en 'ink'ez tís'en.
14 'Ink'ez ndutni, 'Netsoda'ne buYak'usda 'en 'utahányalhti Yak'usda be 'ut'en k'oh t'éoononzeh 'ink'ez Sizi Gri 'en ts'ih'un un'a yuba 'ut'en-un cha on'en 'ink'ez dich'oh cha nyulh yaóolhduk ha.

15 'Et la nyun ts'ih'un ndun Sizi ghun ubudutánelh ndet la hon'en 'ink'ez whudánts'o-un huwun.
16 'Ink'ez 'andit 'et 'on 'un huba silh'i íloh. Dudinyaih 'ink'ez too be' ilneh 'ink'ez 'en yé ulhtus-i gha nlubeshi nyunaoodeh!' "

Paul, Yak'usda 'udun yun k'ut ts'e tilh'a'

17 'Et Paul 'on 'un ubúlhni, "'Et Jerusalem ts'e whenásja 'ink'ez nohlugliz whucho tenadusdli whutoh 'et njan senghun néwhults'ut,
18 whe neMoodihti 'en nus'en 'ink'ez 'usúlhni, 'Soo 'a njan Jerusalem whuch'a nasindaih. Si sghun yailhdúk-un 'aw nyuhoozólhts'ai' ait'oh 'et huwa.'
19 'Ink'ez udusni, 'NeMoodihti, soo cho t'ehonínzun lugliz totsuk 'ubus'en mbe la nyun ooba 'alha' 'int'ohne ts'iyawh ubuschuk 'ink'ez dzoh nubusdzut inle'.
20 'Ink'ez Stephen nyun nghun dune bubulh yálhduk 'et hukwa hizilhghi whe 'oh da' si cha 'et susyin inle', sba ts'ih'un 'uhut'en. Mbene la yuzil-hghine buluglok nahuyits'uz-i buba ooghusdli.'
21 'Et hoonts'i neMoodihti súlhni, 'Inyalh, nilhdza' 'udun yun k'ut whut'enne butúz nyutis'alh!' "
22 'Et dune 'ilhozdílne Paul huyoozílhts'ai 'et hoonts'i 'et ndúdija whe soo duyiz t'ahúzulh whe 'uhutni, "Nalhtelh, sulhghe, 'aw hoona' huba lhe'ít'oh!"
23 Soo 'uhultús-un whe dunaih k'uhídutulch'oolh 'ink'ez huske k'et lhez cha do hútutsuk.
24 'Et la Roman lhuganne moodih Paul lhuganne dilhts'i ts'e nahitoolhte' 'ink'ez huyoolhtsas whe

huyoodolhkut ndet huwa ndunne Lizwifne huyúlh 'aldzul ubúlhni.

25 'Et hoonts'i 'awet huyootalhtsus wheni huyul-
hghel whe nyoon Paul huwunli-un, 'et usyin 'en
ulhni, "'Et nghá whunt'ai whe 'int'en, Roman
yun k'ut whut'en-un 'aw ninta' 'unt'en hukwa
ooba nalhuhídel 'et hoonts'i ootalhtsus hukwa'
ninzun?"

26 'Et la ndun huwunlí-un whudánts'o
whe lhuganne moodih yughu ninya 'ink'ez
yoodulhkut, "Daint'en whe 'int'en? Ndun dune
Rome yun k'ut whut'en-un 'únt'oh!" yúlhni.

27 'Inka dich'oh lhuganne moodih Paul yughu
ninya 'ink'ez yoodalhkut, "Rome yun k'ut whut'en
inli eh?"

"A," ni Paul.

28 'Et lhuganne moodih utni, "Si lhai whe
sooneya hukw'elha susi whe Rome whut'en-un
susdli' whe 'ust'oh."

'Ink'ez Paul utni, "Si 'et whuzúsdli 'et huwa
whuch'e' usdli."

29 'Et ndunne dune mbene la Paul
oodutalhkutne 'aho hich'a nasdil 'ink'ez ndun
lhuganne moodih t'éoonanzin Paul Rome yun k'ut
whut'en-un 'únt'oh 'ink'ez lhe'yínla yulhghel cha
'uyinla 'et huwa whénilhjoot.

Paul nahíyilhne bubut usyin

30 Ndun lhuganne moodih soo nahootá'alh
hukwa' ninzun ndet huwa Paul huyulh
huske, 'inka 'om bun 'et Paul lhuztih tl'ool
hits'ahanahayanla 'ink'ez lubret dízti'ne,
nahíyilhne cha ts'iyawh 'ilhuhódilh ubúlhni 'et
Paul bubut nénilhti.

23

1 Paul soo cho 'ubunilh'en 'ink'ez ubúlhni, “Sul-
hutsinkene neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i* 'i
gha Yak'usda but 'ahoolhyiz wheni be khusna-i
ts'ih'un un'a 'ust'oh.”
2 Lubret 'uk'enus dízti'-un, Ananias huyúlhni, 'en
Paul zih usyinne hize hookuk ubulhni.
3 'Et Paul uyúlhni, “Yak'usda 'en cha la
nyunookuk. Sih dutsun-i nadistl'us-i le'int'oh
whe nyo 'et sinda 'ink'ez ndai la Yak'usda ye
nébalhúhizye'-i, 'i gha sba nahutanyeh 'et hoonts'i
sonookuk huwa bilh'a, 'et whuz un'a Yak'usda
ooghuni k'uninyis whe' dini!”
4 Nyoonne dune Paul zih nudilhyanne
'uhuyúlhni, “Nyoon Yak'usda oolubret 'uk'enus
dízti'-un ooba dzoh 'udinja.”
5 'Et Paul utni, “Sulhutsinke 'aw t'éoonuzúszun 'en
lubret 'uk'enus dízti'-un unli. Yak'usda ooghuni
'uk'unusguz-i k'ut ndutni, ‘Nohmoodih 'en dzoh
ts'e ooghu yaoolhduk junih.’ ”
6 'Et la Paul hubunilh'en 'ilhozdílne whulohne
Sadduceene 'uhint'oh 'ink'ez whulohne cha Phar-
iseene 'uhint'oh whe la tube cho bubulh yátilhduk,
“Sulhutsinke si cha Pharisee 'ust'oh! Pharisee
ye' usdli, 'ink'ez sba 'alha' hoont'oh yaidlanne
dunáhudutádulh 'et huwa njan sba nahutideh-un
huba susda!”
7 'Et ndúdija ibulh Phariseene 'ink'ez
Sadduceene te lhéwhehundunidulh 'et huwa
'ilhozdilne nawh hutizkat suli'.

---

* **23:1** Ndi khuni, ‘neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i,’ 'i hoonli ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun ts'utni whe' ts'utni.

8 'Et la Sadduceene yaidlánne dunahudutádulh
'ink'ez lizas cha, nudúdehne cha hoonli 'et 'aw
buba 'álha lhe'hóot'oh, 'et hoonts'i Phariseene na-
hoolt'oh 'et buba 'álha' hoont'oh.
9 'Et 'on nus 'ulcho-i be 'awhehúnilzul 'ink'ez
Moses ooghuni 'uk'unéyuzguz-i hodulh'ehne,
Pharisee didowhne, 'enne dodindil 'ink'ez tube
cho whuch'a' hutni, “Ndun dune 'aw hoontsi'-un
ooghú nalhts'uhóo'al. Lizas tilah k'us nududeh-
i tilah yulh yálhduk whu tilah utni! 'Et huwa
Yak'usda bulh dulhyoh uzdooni' ait'oh.”
10 Whuz tube lhdulhyoh 'uhutni k'et,
Roman lhuganne moodih whénilhjoot Paul
yahayidólhch'oolh la ninzun 'inka dulhuganne
Paul bugha hanáhuyoltelh 'ink'ez lhuganne dilhts'i
ts'e whuz hitoolhte' ubúlhni.
11 'Et 'ulhdzis za neMoodihti Paul yuzih usyin
'ink'ez uyúlhni, “Ndo 'udunilt'i. Njan Jerusalem
nts'en'a la si sghun ts'ih'un ubudáni' 'et Rome cha
whuz un'a za 'udutánelh.”

Whulohne Lizwifne Paul hituzilhghelh hukwa' huninzun

12 'Et 'om bun budada' whulohne Lizwifne
'ilhúhozdil 'ink'ez 'alhgoh nahúhizya whe nduhútni,
“Lhé'ts'oos'al 'ink'ez too cha lhts'oosnai' Paul
ts'utuzilhghelh whuts'un.”
13 'Alhgoh dit whunizyanne 'on 'un 'uhunilsuk
'enne hukw'u núhuhilhye'.
14 'Et la 'awet Lizwif lubret 'uk'enus dízti'ne
'ink'ez butso whúdilhzulhne cha bugho nindil
'ink'ez ubuhútni, “Ts'iyawh 'alhgoh nats'úhizya 'aw
hoonli lhts'utis'ulh Paul ts'utuzilhghelh whuts'un.
15 'Et huwa 'andit 'et nohni 'ink'ez nahíyilhne
tubulh ndun Roman lhganne moodih 'en oots'ótl'a

khuni uh'aih 'onilha Paul ndiz náhitoolhte' 'on nus soo cho be 'ut'en k'oh t'ewhuntihzeh 'et wheni doohni' la. 'Et la wheni ooba lhazdoot'e' njan nenátidalh whuts'o la ts'uzoolhghelh," hubuhútni.

16 'Et hoonts'i Paul bulhtus ooye' 'en la khunabundunáts'o 'inka lhuganne dilhts'i ts'e oozya 'ink'ez Paul dáni'.

17 'Et la Paul 'ilhoghun neilhchuk-un, "'Anih," yudáni' 'ink'ez uyúlhni, "Ndun chilh lhuganne moodih ts'u nílhtelh hoonliyaz yudutánelh."

18 'Et la neilhchuk-un yílhchoot 'ink'ez lhuganne moodih ts'u wheyalhti 'ink'ez uyúlhni, "Paul 'adin'ai-un, 'anih sulhni 'ink'ez ndun chilh nts'u tóoste' súlhni, hoonliyaz nyudutánelh 'inka."

19 'Et nyoon lhuganne moodih yula ilhchoot 'ink'ez disoh ts'e neínilhti 'ink'ez yoodulhkut, "Dahoont'oh-un huwun sudutánelh?" yúlhni.

20 'Et uyúlhni, "Nyoonne Lizwif moodihne bunde nyuhóodútálhkut Paul nahíyilhne ts'un tolhte' nyodutánelh, 'onilha 'on nus soo cho highu t'ewhuntizeh, 'et wheni hudutinelh.

21 'Et hoonts'i khun te uboozólhts'ai' junih! Dit whunizyanne 'on 'un Lizwifne, 'enne ti hika óodilhts'i, 'enne ts'iyawh hitizilhghelh whuts'un 'aw lhe'hutis'ulh 'ink'ez too lhotisnel hutni whe nahúhizya. 'Andit 'aho 'uhutinelh huba lhahúdint'oh nyun nahútanyeh-un za ubahilh'i," yúlhni.

22 'Et lhuganne moodih utni, "Khun te 'uyoonne dóni' junih, njan sudáni'-un huwun." 'Et 'awet chilh whenáyalh'a'.

Paul Felix yun moodih ts'u whehúyalhti

23 'Et ndun lhuganne moodih neilhchukne moodih nane, 'enne buka' dani' 'ink'ez ubúlhni, “200ne lhuganne lhábudahleh keyoh Caesarea ts'e tidulhne, lhtak'ant'i whunizyane yeztli be nudilhne cha, 'ink'ez 200ne sohtuz nudúlene cha, 'ulhdzis de 'ilho hooloh sadzi hukw'éhunint'o de at'en (9:00) 'et whe húdutadulh wheni lhahúdoot'e'.

24 Paul cha yeztli ooba lhadáhleh soo cho ooghohle' whe Felix, yun moodih, 'en ooghu yólhtelh.”

25 'Et 'ink'ez lhuganne moodih yuts'o k'eyanguz-i ndutni,

26 “Felix yun moodih dízti'-un si Claudius Lysias nts'ó k'e'usges, hadih.

27 Lizwifne ndun dune huyílhchoot 'ink'ez hi-tuzilhghelh ínle'. Rome keyoh whut'en-un unli 'et whulh 'údusts'o 'inka sulh lhuganne úschoot 'ink'ez bugha hunaínuzti.

28 Ndet huwa huyílhchoot 'et nahootás'alh 'inka bunahíyilhne ts'u whésti.

29 'Aw hoonliyaz tank'us 'út'en-un ooghu nálhuwhús'al datítsa k'us huwa 'átilts'ulh huba. 'Ants'i duk'un'a hiba nahooyeh hukwa' hutni. 'Et huwa hich'az yálhduk.

30 'Ink'ez ndet la Lizwifne ndun dune hituzilhghelh-un huwa yahulhduk sodáni' whe, 'aho nts'u tóostelh nuszun. 'Ink'ez mbene la yuch'az yalhdukne cha, nyun whulh nts'o tooya' ubudúsni. 'Awet za.”

31 'Et lhuganne dahóot'en ubúlhni te, 'oh te ne'hust'en, Paul huyílhchoot 'ink'ez 'et 'ulhdzis za keyoh Antipatris huwhútni ts'e huyoolhti.

32 'Et 'om bun lhuganne núdilhne ts'iyawh lhuganne dilhts'i ts'e nahoosdil 'ink'ez yeztli be 'út'enne za 'enne Paul bulh hútoodilh ha.
33 'Et keyoh Caesarea ts'e huyóolhti, 'et yun moodih cha yuts'ó k'eyanguz-i hitl'áhayan'ai, 'ink'ez Paul cha hitl'aháyalhti.
34 'Et la yun moodih nyoo yuts'o k'eyanguz-i yuk'uyailhduk 'ink'ez Paul oodulhkut, "Nts'ez de yun k'ut haínya?" yúlhni. 'Et yun k'ut Cilicia huwhútni ts'e haínya t'éoonanzin whe,
35 'et la utni, "Nyoonne nch'az yálhdukne whusahándil de, 'et la nyoozósts'ai'." 'Et Paul Herod ooyoh whucho ts'e hitoolhte', 'ink'ez highole' 'ubúlhni.

24

Lizwifne Paul ch'az yahalhduk

1 'Et 'awet kwulat dzin inle' whe la lubret 'uk'enus dízti'-un, Ananias huyúlhni, butso whúdilhdzulhne te, 'ink'ez 'ilhoghun dune yalhduk-un, Tertulus huyúlhni-un, 'enne ts'iyawh Caesarea ts'e hoozdil. 'Enne la yun moodih, Felix huyúlhni-un, hibut 'et Paul ch'az yáhalhduk.
2 'Et la Paul dáhinilhti 'ink'ez la nyoon Tertulus dune yalhduk-un, Paul ch'az yáwhenilhduk whe ndutni,
"'Uk'enus dízti'-un hoonih whe neghinli 'et huwa sa' whe neyun k'ut whudizghelh 'et ndúhont'e' 'ink'ez lhat-un cha neyun k'ut whe' ts'oot'e'-un neba na'hóonla.
3 'Et huwa 'ahoolhyiz ts'uhóont'i' neyilh'i tube k'eke-un nts'uyútni.

4 'Aw sda sa' nyostun aít'oh 'et hoonts'i
hoondukw-unyaz yaztílhduk-un neoozílhts'ai nts'u
tédusdlih.
5 T'éts'onínzun ndun dune tube wheóonujut whe
ntsi'-un dune unli. Yun k'ut ndulcho whe 'en gha
Lizwifne cha lhtáhúwhút'aih 'ink'ez Nazarenne
butso nuyá-un 'ududil'i.
6 'Ink'ez Lizwif bulugliz whucho 'et cha me neba
whulhtsi 'inka ts'ílhchoot whenich'oh nek'un'a
ooba nats'otiyeh hukwa' uzninzun.
7 'Et hoonts'i ndun lhuganne moodih, Lysias
huyúlhni, danínya 'ink'ez negha hanáyulti.
8 'Et Lysias 'en ndun Paul ch'az yálhdukne nyun
nts'ó toodilh ubúlhni. 'Et nyunch'oh ndun dune
oodilhkut de tube lhat-un whe óoghu yats'ulhduk-
un la t'éwhunonzeh."
9 'Et Lizwifne cha la Paul ch'az yalhduk-un
ts'iyawh 'alha' hutni, hutni la.

Felix oobut Paul duba yanalduk

10 'Et la yun moodih Paul yatilhduk-un
yutl'ahón'ai whe ndutni,
"T'éoonúszun ndi yun k'ut lhat naoodizut 'et
nahíyilh-un inle' 'et huwa hoonúst'i' mbut duba
yanazduk.
11 'Et nyunch'oh la nahón'alh 'aw whunizyat 'on
'at nat dzin at'en inle' teni ntisdzilh ha Jerusalem
ts'e tisya.
12 'Aw Lizwif bulugliz whucho 'et dune dulhyo
'údusni whe Lizwif sulh úhis'en, 'ink'ez bulugliz
cha, 'ink'ez bukeyoh 'et dune lhebusdulh whe cha
sulh úhis'en.
13 'Aw daja suhútni-un ts'ih'un mba nehúho'alh
aít'oh.

14 'Et njan nyudúsni nyoonne Sizi k'un'a 'un-
inzunne 'et whuz un'a si cha netso whudilhdzul-
hne buYak'usda oots'un teni nusdzun, 'et hoonts'i
ndunne Lizwifne whuch'az yáhalhduk. 'Ink'ez
cha Moses ooghuni 'uk'unusguz-i 'ink'ez Yak'usda
be nus hóo'enne 'uk'unuhúyuzguz-i cha sba 'alha'
'unt'oh.
15 Ndunne yaidlánne unzoo k'us ntsi' inle'ne
ts'iyawh dunahudutádulh Lizwifne buba 'alha'
hoont'oh, whuz un'a si cha Yak'usda sba 'alha'
'unt'oh.
16 'Et huwa si 'ahoolhyiz Yak'usda ts'un 'ink'ez
dune cha ts'un neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i* 'i
gha ts'ih'un un'a oost'e' hukwa 'ust'en.
17 'Et lhat nawhudizut Jerusalem whuch'oh
'ist'en inle' whe sulh whut'enne ba ndai sooneya
buba lhunayost'ai-i buts'u naítis'ai 'ink'ez
Yak'usda ts'un loodel k'ut 'udutásk'un wheni whuz
naoozúsja.
18 'Et bulugliz whucho Lizwifne bubuna'udeh
k'un'a lhaóodusdla inle'. 'Et whutoh ndust'en whe
suhan'en. 'Aw dune 'ilhozdil 'ink'ez 'aw lhts'u
dé'hadulh iloh inle'.
19 'Et la whulohne Lizwifne Asia yun k'ut
whut'enne cha 'et hudilhts'i 'enne mbut nehóodilh
huba' hoont'oh 'ink'ez sch'az yáhoolhduk hoonliyaz
whe sdulhyoh 'úhint'oh de.
20 K'us ndunne te nyodóni' ndet whe ninta'
nust'én-un sghu náháhóon'ai bunahíyilh-un but
susyin whe,

---

* **24:16** Ndi khuni, ‘Neyo ts'e oogha t'ets'oninzun-i,’ 'i hoonli
ts'ih'un un'a k'us tank'us 'úhoont'oh-un, 'i gha t'ets'oninzun, ts'utni
whe' ts'utni.

21 'et hoonts'i 'ilhoghun za la disni' nahíyilh-un but susyin whe, ‘Yaidlánne dunahudutádulh sba 'alha' hoont'oh,’ 'et huwa 'andit dzin 'et sba nahinyeh.”

22 'Et Felix ndai la Sizi k'un'a 'unt'oh-i ghun soo t'eóoninzun. 'Et Paul yuba nahooyeh hukwa lhe'nízun 'inka ubúlhni, “K'at le lhuganne moodih Lysias whusaínya de la mba nahoosyeh.”

23 'Et la Paul neilhchuk-un yughunli-un 'ulhni, “'Ahoolhyiz ooghinli hoonts'i, 'on nusyaz k'úne' oot'en whute ook'ekoone hits'ú k'unaoodulh 'ink'ez ye ndunidzit-i be highole' ha.”

Paul Felix 'ink'ez Drusila bubut nenínya

24 'Et la dzoh lhat dzin inle' whe Felix du'at Drusila bulh whúsain'az, 'en cha Lizwif 'unt'oh. 'Et la Paul hikunáwhulh'a', nts'en'a la Christ ooba 'álha' 'unt'oh-un 'et huwun bubulh yálhduk, 'et la huyoozílhts'ai.

25 'Et hoonts'i Paul, be ts'ih'un un'a 'uhoont'oh-un, 'ink'ez whenich'oh khuts'udli-un cha, 'ink'ez neba nahutideh dzin whusáwhutilts'ulh de huwun whúbunoolhtun hukwa' utni. 'Et la Felix nílhjoot 'ink'ez utni, “'Awet 'andit naindalh, doo cha la nkana'doosni' sghá whults'ut de.”

26 'Et yalhduk whutoh la, “Khun tilah Paul sooneya sgha óo'alh, 'et la oolanadoosnih,” ninzun. 'Et huwa za lhghunsul yuka'dunih 'ink'ez yulh yálhduk.

27 Nat yus k'ut naoodizut inle' la, Porcius Festus huyúlhni-un, 'en Felix yun moodih k'enádija. Felix 'en la Lizwifne dune unzoo donózin ninzun 'et huwa za Paul 'aidilh'ai.

25

Paul lerwe 'uk'enus dízti'-un but neóoya'-un yuts'u húkwa' utni

1 'Ink'ez tat dzin inle' Festus yun moodih Judea
yun k'ut ts'e oozya. 'Et la keyoh Caesarea whédinya
'ink'ez Jerusalem ts'e oozya.
2 'Et la lubret 'uk'enus dízti'-un 'ink'ez Lizwif
bumoodihne Festus ts'u hoozdil whe Paul hich'az
yálhduk 'ink'ez Festus highu tédudlih,
3 Paul Jerusalem ts'e naitoolh'a' hukwa'
hunínzun 'et whe dula 'ooneh huyúlhni, 'onilha
highun lhaóodinla 'oh whuya uyalh de 'et
hituzilhghelh 'et wheni.
4 'Et Festus utni, "Paul Caesarea 'et 'adin'ai-un
unli whe 'unt'oh. 'Et sich'oh cha 'aho 'et whuz
natísdalh.
5 'Inka nohmoodihne sulh náhutoodilh 'et la
hich'az yaóolhduk Paul ninta' 'unt'en-un hoonli
de," ubúlhni.
6 'Et whunizyat dzin at'en 'et butoh nada' 'et
'ink'ez Caesarea ts'e whenya. 'Et 'om bun 'awet
dune ba nahidilh-un hukw'étl'adida' 'ink'ez, "Paul
daháyolhtelh," ubúlhni.
7 'Et Paul danínya whe Lizwifne Jerusalem ts'e
haíndilne higha óozdil 'ink'ez lhat-un hooncha 'et
ninta' 'unt'en huyúlhni whe hich'az yálhduk 'aw
ts'ih'un 'alha' hutni huhoolhtselh aít'oh.
8 'Et hoonts'i Paul duba yanalduk whe 'uyúlhni,
"'Aw Lizwifne be buba nahisda-i cha, 'ink'ez bu-
lugliz whucho cha, 'ink'ez Romanne bulerwe cha
buts'un cha ninta lhe'ust'el."
9 'Et Festus Lizwifne soo cho soo nubana'a 'inka
Paul yoodulhkut, "Jerusalem ts'e ndi hiye nch'az

yálhduk-i, 'i gha whuz sbut tanyin hukwa' ninzun eh?"
10 Paul utni, "Njan lerwe 'uk'enus dízti'-un dich'oh nahíyilh-un, 'et mbut susyin 'et sba na-hoodeh huba' 'ust'oh. Lizwifne buts'un nin-talhe'úst'el nyunch'oh soo cho t'eoonínzun.
11 'Et be ba nahisda-i k'unusyuz de k'us hoonliyaz hukw'elha daóosah huba' hoont'oh-un 'usja de, 'aw whuch'a ne'óost'en aít'oh. 'Et 'aw daja soo útni-un 'alha lhe'hóot'oh de 'aw dune butl'asóolhtelhne hooloh. Lerwe 'uk'enus dízti'-un 'en but neóosya' 'et nts'u húkwa' dusni."
12 'Et Festus dugha utníne naboodalkut hukw'elh'az, 'et Paul 'ulhni, "Lerwe 'uk'enus dízti'-un but netányalh-un hukwa' ninzun 'et huwa lerwe 'uk'enus dízti'-un, 'en la but neóonya'!" yúlhni.

Festus Lerwe Agrippa 'en Paul ghun yulh yálhduk

13 'Aw sa' iloh hukw'elh'az Lerwe Agrippa huyúlhni-un 'ink'ez ts'eke yúlh na'as-un, Bernice huyulhni-un cha,
Caesarea ts'e hooz'az Festus k'eke hidutatnelh wheni.
14 'Awet lhat dzin hanke' hukw'elh'az Festus Lerwe Agrippa Paul ghun dáhoont'oh ts'iyawh yulh náhoolnuk, "Njan 'awhuz 'ilhoghun 'adin'ai-un 'et usda, 'en la Felix 'ayan'ai ínle'.
15 'Ink'ez Jerusalem ts'e oozúsya whe Lizwif lu-bret 'uk'enus dizti'ne 'ink'ez butso whudilhdzul-hne cha hich'az yálhduk 'ink'ez datítsah huba ooba nahoosyeh ha sts'u téhududlih.
16 'Et hoonts'i ubudusni, 'Romanne buk'un'a 'et ndúhoont'oh, dune ninta' 'unt'en dáhni-un 'ude-choo yuch'az yálhdukne bubut inyin 'ink'ez bubut

la la'dootni' huba' hoont'oh 'aw 'et de za ooba nahutideh.' "

17 'Et whusahándil whe 'om bun 'ahoh dune ba nahudeh-un, 'et nátl'adisda' 'ink'ez, 'Nyoon dune daháyolhtelh,' ubudúsni.

18 'Et yuch'az ditnine dodindil tube la' hidóni' nuszun whe 'aw daja lhuhidínel.

19 Lizwif dulugliz huwun 'ink'ez 'ilhoghun dune Sizi huyúlhni-un dazsai inle' 'et hoonts'i Paul utni, 'Khuna,' ni. 'Oh huwun za lhdulhyoh 'uhuditni'.

20 'Aw whe náhos'alh ts'e hooloh njan 'uwhutni-un huwun, 'inka Paul oodaskut, soo tilah Jerusalem ts'e tooya' 'et nahíyilh-un but ootáldzih huba.

21 'Et Paul buts'u húkwa' dani' 'adodoolh'a' 'ink'ez lerwe 'uk'enus dízti'-un, 'en duba nahooyeh ni, 'inka lerwe 'uk'enus dízti'-un, 'en ts'un tís'alh 'et whuts'un 'adoo'a' dusni," ni Festus.

22 'Et Agrippa Festus ulhni, "Ndun dune sich'oh ootuzasts'ilh hukwa' nuszun," yúlhni.

'Et Festus utni, "Bunde la oozólhts'ai'," yúlhni.

23 'Et 'om bun Agrippa Bernice bulh soo buba hodílhti' whe whusahán'az. 'Et lhugan moodihne 'ink'ez keyoh whumoodihne cha dune 'ilhodulh-un 'et bulh dahánindil. 'Et Festus, "Paul daháyolhtelh," ubúlhni, 'inka dáhinilhti.

24 Festus utni, "Lerwe Agrippa 'ink'ez nohni dune njan dilhts'ine ts'iyawh ndun dune nulh'en. Lizwifne njan 'ink'ez Jerusalem cha sulh náwhuhulnuk whe Paul tank'ús ne'ust'en, hutni. Soo tube cho 'uhutni, 'aw khoona' huba lhe'ít'oh.

25 'Et hoonts'i 'aw tank'us ne'ust'en-un hukw'elha daóotsah-un ooghu nalhuwhús'al 'ink'ez

dich'oh lerwe 'uk'enus dízti'-un yuts'u húkwa' dani' 'et huwa 'en oots'ítis'alh.
26 'Et lerwe 'uk'enus dízti'-un oots'o k'etisgus hoonts'i 'aw Paul whe tank'us 'uja-un ts'ih'un ooghun nálhuwhús'al. 'Et huwa njan nohbut nenústi, nyun soo Lerwe Agrippa mbut nenústi, khun si hoonli ooghun náwhuh'ai de, 'et la 'uk'ehóosges.
27 'Aw ndun dune hoonli ooghun nalhts'oohóo'al whe whuz whe ts'álh'a' de 'aw ts'ih'un sba lhe'hóot'oh."

26

Agrippa oobut 'et Paul duba yanalduk

1 'Et Agrippa Paul ulhni, "Duba yanatalduk 'et ngha óonus'ai." Paul dudilne 'ink'ez duba yanawhénilduk whe ndutni,
2 "Lerwe Agrippa, Lizwifne lhat-un sk'ehúhoonla-un huwun, sich'oh mbut duba yanatizduk 'andit dzin sgha óonin'ai 'et huwa tube sba' hóolya nuszun.
3 'Et njan 'alha' hoont'oh nyunch'oh soo t'eóoninzun nts'en'a la Lizwif duk'oh ts'e dune hinli 'ink'ez huwulh dulhyoh 'uhudutni 'oh cha 'et huwa soo cho soo zólhts'ai'-un nts'u húkwa' dusni.
4 Usóol da' whuts'un nts'en'a la yinka susda-un Lizwif ts'iyawh t'éhonínzun soo 'udéchoo whuts'un sich'oh skeyoh 'ink'ez Jerusalem cha 'oh za dune usdli 'et t'éhonínzun.
5 'Udechoo whuts'un soo 'uk'enus dulugliz hukw'un né'ut'enne, Phariseene, 'enne bubulh dísdoh 'et t'éhonínzun 'et huwa hukwa' huninzun de 'et da' sla'hudooni' oole'.

6 Ndai la Yak'usda netsodá'ne buts'ú yoozi-i, si
cha ooká tse hóosdli 'et huwa 'andit njan ootázdzih
ha mbut susyin.
7 Whunizyat 'on 'at nawh didowhne dune,*
'enne ndi khuni buts'ú yoosdzi bugha ítalts'ulh 'et
hukwa tse huhooli dzin 'ink'ez 'ulhdzis whulh
Yak'usda ts'u téni' 'uhunilhdzun-un whutoh
'ink'ez lerwe dínti'-un, ndet la ndunne Lizwifne,
hukwa tse húhooli-un si cha hukwa tse hoosdli, 'et
hukwa sk'ehúhoon'ai.
8 'Et ndet huwa nohba 'alha' hot'e' aít'oh njan
Yak'usda yaidlánne dunabudile-un huwun?
9 Ndun Sizi Nazareth whut'en-un ts'iyantsuk
whe ooch'az dosni nuszun ínle'.
10 Jerusalem 'et ndust'en inle', lubret 'uk'enus
dízti'ne stl'aháhon'ai whe lhane Yak'usda ooch'e'ne
abisdla 'ink'ez yahitádla wheni buba nahisda whe,
si cha buch'az dasni'.
11 Si 'udusni huwa lugliz totsuk dune dzoh
nubuhulhdeh Sizi Gri hich'az naóol'ah hukwa'
bus'en. Whuz tube bubulh húnuzch'e k'et nil-
hdza' keyoh hoonts'i bubúnunúsya dzoh nubutis-
dzut ha."

Paul Sizi ts'un dudzi náhunduniz'ai-un hukw'u náwhutilnuk

12 "Njan 'et wheni lubret 'uk'enus dízti'ne
stl'ahóhon'ai 'inka Damascus ts'e tísya.
13 'Ink'ez lerwe dínti'-un, dzetniz at'en 'et ti
ts'idulh whe kwun dult'oh-i sa anus 'ultus-i, 'i dune
sulh 'udulhne bulh nenat núdiznat.
14 'Et ts'iyawh yun nats'ánkat whe Hebrew
k'un'a sulh yáztilhduk whe nduwhútni, 'Saul,

* **26:7** Ndunne whunizyat 'on 'at nawh didowhne, 'enne Jacob buzkehne 'uhant'e'. Lizwifne, 'enne ndunne buts'u hahánde whe' hint'oh.

di ha 'int'en, dzoh nusílhdzut? Mbe la tutsus nulé-un ook'únulhe'zint'en de nyunch'oh za dzoh nuná'dudutaldzut,' súlhni.
15 'Et ooduskut, 'Moodihti mbe inli?' dúsni. 'Si Sizi 'ust'oh. Si 'usilh'en sezínla.
16 'Et hoonts'i dudinyaih 'ink'ez sinyin, njan nyunalhts'et hasya sba 'int'en nyutiselh ha. 'Andit dzin san'en 'ink'ez 'udun cha nus de whúnyuntistun, 'et cha huwun 'uyoonne ubudóni'.
17 Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne buts'un 'únyutis'alh. Dzoh nunyotilhdzut 'et hoonts'i nla'tist'elh.
18 Whúbuntalhtun nts'en'a la tsálhgus yáhahudutidulh 'ink'ez hoot'en-un nehútidulh 'ink'ez 'ants'i hitán'en le'huja de Satan uboontúnne Yak'usda ts'un 'unáhutilyalh. 'Enne si buba 'alha' 'ust'oh huwa bulubeshi bubunaitidoh 'ink'ez Yak'usda ba 'udun nebuninlane butoh 'et bugha óotalts'ulh,' súlhni.

Paul dude 'ut'en k'oh huwu yalhduk

19 "'Et huwa, Lerwe Agrippa, njan ndus de kwun diznukw-un 'ink'ez whudasts'o-un 'aw whudulhyoh lhe'úsnel.
20 'Udechoo Damascus 'et 'ink'ez Jerusalem cha 'et hukw'elh'az Lizwifne buyun k'ut ndulcho whe, 'udun yun k'ut whut'enne butoh cha, dudeni nahondunooleh huba' hoont'oh 'ink'ez Yak'usda ts'u náhoolyeh 'ink'ez dudzi náhondunizdla ts'e whuz un'a za ne'hóot'en, ubudúsni.
21 'Et njan huwa lugliz whucho 'ust'en whe Lizwifne suhílhchoot 'ink'ez sozoolhghelh hukwa' hít'en.
22 'Et 'oh da' 'andit dzin whuts'un Yak'usda sla'ít'en. 'Ink'ez 'andit njan nohbut susyin

ts'iyanne dósni' ha, tel'enne cha 'ink'ez dízti'ne cha. 'Ink'ez daja dusni-un Yak'usda be nus hóo'enne 'ink'ez Moses cha daóotanelh hutni-un, 'et za 'uwhudúsni.

23 Christ 'en dzoh nutizut 'udéchoo dune utinilh, datítsah, 'ink'ez 'ilhiz dunadutádalh whuz un'a ooneh huba' hoont'oh. 'Et whe la Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne hudutijih. 'Ants'i be hoot'en-un le'hooja, 'i be ndi tsálhgus hiyáhanadutidulh."

24 'Et Paul whuz un'a la' dutni whe, 'et Festus yúlh dilhtulh, "Paul nyeni hoolel! 'on nus hodil'eh k'et, nyeni hooloh suli'!"

25 'Et Paul utni, "Festus dízti'-un 'aw seni hooloh iloh, ndi khuni be yásduk-i, 'i khuni 'alha' 'unt'oh-i 'unt'oh 'ink'ez ts'ih'un un'a 'udusni.

26 Lerwe Agrippa soo ts'et whucho nyudúsni, nyunch'oh cha soo t'éooninzun hoonliyaz nts'oh te ne'whust'en soo ts'iyawh nyunalh 'úhoot'en, 'aw whunist'i whe 'et ndulhúhoot'el.

27 Lerwe Agrippa, Yak'usda be nus hóo'enne khuni 'uk'unuhúyuzguz-i mba 'álha' utni eh? T'éoonúszun mba 'álha' whutni."

28 'Et Agrippa Paul ulhni, "'Andit 'atsulyaz 'et 'ankw'us Sizi Gri uniyálh-un susílhtsi."

29 'Et Paul utni, "Dawhulduk k'us dawhuldzoh nyun cha 'ink'ez mbene la soo zílhts'aine ts'iyawh sundulht'oh uncha nuszun whe nohba tenadus-dli. Ndi lhuztih tl'ool be suzghel-i, 'i za nohba ooka lhe'núszun."

30 'Et 'awet lerwe, 'ink'ez yun k'ut moodih, 'ink'ez Bernice, 'ink'ez 'uyoonne cha ts'iyawh dunahudidil,

31 'et whenáhidil hukw'elh'az 'ulhodútni, “Ndun
dune 'aw hoonli hukw'elha datítsah k'us 'aduti'alh-
un lhe'ínel.”
32 'Ink'ez Agrippa Festus ulhni, “Ndun dune
lerwe 'uk'enus dízti'-un yubut ooyin-un hukwa
lhe'dínel de, 'uda' da' oolanazditni óole'.”

27

Paul Rome ts'e whehúyalhti

1 'Et 'awet lhgha 'úhudija whe Italy ts'e luwel be
uztóoke' hutni. 'Inka Julius huyúlhni 'en Roman
lhuganne moodih unli, nyoonne lhuganne, 'enne
lerwe dízti'-un oodune'ne lhuganne ubuhútni, 'en
Paul 'ink'ez 'uyoonne 'adinlane cha, Julius 'en
hitl'ábanla.
2 Ts'i cho, keyoh Adramyttium ts'e haínkez, 'i
Asia ts'e yatoo ba ts'i yanákuk-un whutunutíkwus,
'i be ts'ándil 'ink'ez 'awet uztizki. 'Ilhoghun dune
Aristarchus huyúlhni-un, 'en keyoh Thessalonica
Macedonia yun k'ut whuz'ai ts'e whuz de haínya,
'en cha nebulh 'úja.
3 'Om bun 'et 'awet keyoh Sidon ts'e ts'ozki.
Julius 'en Paul ts'un unzoo duk'ekene naboot'en
ha 'et yugha óonin'ai, ndai la ye ndunindzit-i higha
óolelh 'et wheni.
4 'Et whuch'a ts'uzki whe nedudizts'i 'et whuch'a
noo Cyprus 'i oo'ih lhuts'úzki.
5 Yatoo Cilicia 'ink'ez Pamphylia huyúlhni
'ohwhi hukw'u ts'oozki 'ink'ez keyoh Myra, 'et
Lycia yun k'ut whuz'ai, 'et yats'úzki.
6 'Et nyoon lhuganne moodih ts'i cho keyoh
Alexandria ts'e haínkez-i, Italy ts'e tíkwus, 'i ye
néanla.

7 Lhat dzin 'et nánilhtsa za ts'ikelh tube huwa
whulna' whe ts'ikelh. 'Et 'udek'ez keyoh Cnidus
'et whuzih lhuts'úzki. Nedudizts'i huwun 'aw 'á
uztooke' ait'oh. 'Et huwa nus si noo cho Crete
huyúlhni 'i oots'un 'úts'uja, Salmone huwhútni, 'oh
whuya lhuts'úzki, 'ink'ez noo oo'ih za ts'ut'en whe,
8 no whuzih za ts'íkelh, tube huwa whulna'
whe Tl'oh Dizghel huwhútni-un, 'et keyoh Lasea
huwhútni-un, 'et huwu nilhdza' iloh, 'et yats'úzki.
9 'Et sa' whe 'et 'uzdálts'i'. 'Et 'awet Lizwifne soo
húhooni-un dzin 'et cha 'uda' whengho dizut, tube
huwa 'óodli-un whudizulh nuts'úke huba.* 'Inka
Paul bugha dáni' whe njan ndúbuhni,
10 “Dunene 'awet njan whuts'un tube huwa
'oodli tileh. Ts'i cha 'ink'ez be yuzdla-i cha
ninta' tit'elh, 'ink'ez whulohne cha yaitádlah whe'
hoont'oh.”
11 'Et hoonts'i nyoon lhuganne moodih Paul
yuba 'alha lhe'dusnih. Ts'i niz ts'e usda-un, 'ink'ez
ts'i ooch'e' yinlí-un, 'enne za hiba 'álha' utni.
12 Nyo hudilhts'í-un khit hudutálts'ilh huba
nek'e' hoot'oh. 'Inka nyoonne dune k'us lhane,
'enne nus hutikelh hukwa' huninzun, soo'
hutinelh de keyoh Phoenix ts'e hutikelh hutni. 'Et
noo cho k'ut tl'oh whucho whuz'ai, yándzuz nilhts'i
'ink'ez nus nilhts'i cha ch'a whu'ih whuz'ai, 'et khit
hutileh hukwa' huninzun.

Yatoo k'ut whudutilhts'ut

13 'Et nánilhtsulyaz yandzuz tizts'i 'ink'ez ny-
oonne dune soo' hutinelh huninzun 'inka ts'i bulh
too us'ai-i too hanahayan'ai 'ink'ez nus huzki
'ink'ez noo cho Crete 'i soo oozih k'ut za hutizki.

---

* **27:9** 'Et soo dak'et 'uhoont'oh.

14 'Et 'aw lhotuszit whuza nilhts'i ulhtus, ndaz
danus huyúlhni-i, noo soo oots'u haínts'i whe
tizts'i.
15 Ts'i udilhts'uk whe 'aw nilhts'i dulhyoh uz-
tooke' aít'oh suli'. 'Inka hukwa' ts'ut'en-un 'etsul
'uts'uja 'ink'ez whute nilhts'i be uzdutílhduz.
16 'Uyoo nooyaz Clauda huyúlhni-i, 'i oo'ih ts'ánki,
'et 'ankw'usyaz neba' hónt'e'. 'Et soo 'uznut'en whe
ts'iyaz dézdilt'i-i duts'o ts'úlhtsi,
17 'ink'ez dets'ántan. 'Et ts'i cho tl'oolh be oo-
nane'ts'uzguz. Luwel nanáhayanla, Lybia 'oh ho
taba desk'ut 'ink'ez teh whudutle 'i hik'étalulh 'et
whe hunuljut 'et huwa. 'Ink'ez 'ants'i nilhts'i be
uzdildus.
18 Whéwhunujut whe nilhts'i za' whut'en 'inka
'om bun ts'i be usdla-i ooloh táwhehinilhdil.
19 'Et doo cha whulh tat dzin nyoo ts'i bet be
ne'whut'en-i cha whenich'oh tats'álhdil.
20 Lhat dzin inle' 'et sa cha 'ink'ez sum cha 'aw
lhts'ís'en 'ink'ez whuz tube nílhts'i za' whut'en.
'Edek'ez 'awet uzdutijih-un whulanízdunande.
21 'Et sa' whe dune 'aw lhe'hus'al whe Paul butoh
usyin 'ink'ez ubúlhni, “Dunene soo sólhts'ai' huba'
hoont'oh, noo cho Crete 'aw whuch'a ts'ooke' huba
lhe'hóot'oh. 'Et 'uts'úja de, 'et de da' 'aw hoonli
nech'a ninta lhe'oost'el 'ink'ez nintalhe'ts'ílel oole'
da'.
22 'Et hoonts'i 'andit nohghu tédusdlih, nohdzi
ulhtus cho ulh'i! 'Aw nohtoh 'ilhoghun hoonts'i
dálhtisa, ts'i za ninta' tit'elh.
23 Yak'usda ooch'e' usdli-un, 'ink'ez ooba
ne'ust'en-un, 'en 'ulhdzis da' oolizas 'en szih be
hóodiltsai
24 'ink'ez utni, ‘Paul whéniljut iloh! Lerwe
dízti'-un oobut tanyin whe' hoont'oh, 'ink'ez

Yak'usda nyudánts'o whe ye únzoo-i, 'i gha la nyulh dédilhts'ine yalhotásdla.'

25 'Et huwa dunene nohdzi ulhtus cho oole'! 'Et
sba 'álha' hoont'oh nts'en'a la Yak'usda 'usúlhni,
whuz un'a la 'uhót'e'.

26 'Et hoonts'i 'ilho nooyaz k'ut 'et yázdutaldus."

27 'Awet nat lisman inle' 'et Adria yatoo k'ut
'awhuz uzdildus. 'Et tuzniz at'en nyoonne ts'i bet
'ut'enne yun enghoh 'uts'ut'en huninzun.

28 Tl'oolh ndaz-i huyé dinguz 'ink'ez tahúyan'ai.
'Et nahuhoon'ai tube takhulh 120 feet 'et
ta'dikhulh. 'Et hukw'elh'az 'et doo cha za
whunduna'hoolhdzai, 'et 90 feet ta'dikhulh.

29 Tse k'ehítal'ulh-un whéznuljut 'inka dunghi ts'i
bulh too usdla-i, 'i ts'i niz ts'e taháyanla 'ink'ez soo
'a úncha yulhkai húninzun.

30 Ts'i bet 'ut'enne neghu déhahunool'ilh hukwa'
hút'en. Ts'iyaz tahítitelh 'ink'ez ts'i bulh too usdla-i
nus tahítilelh nahahoolh'i.

31 'Et Paul nyoonne lhuganne 'ink'ez bumoodih
cha ubúlhni, "Ndunne dune 'ut'enne 'aw ts'i be
lhódilts'ih de, 'aw doohjih aít'oh."

32 'Inka nyoonne lhuganne tl'oolh k'uhinínt'az
'ink'ez ts'iyaz hiladitni.

33 'Awet yutílhkalh whe Paul ubúlhni, "'Uhoo'alh,
'awet nat lisman hubalh'e' 'et ndúhoolyiz whe 'aw
hoonli lhuzah'al.

34 Nohghu tédusdlih 'ah'alh! 'Et whut'az dutihjih
whe' hoont'oh. Nohtsigha' 'ilho hoonts'i nintalh-
dutáskwus."

35 'Et ndudáni' hukw'elh'az, Paul lhes yílhchoot
ts'iyawh bubut Yak'usda ts'un, "Musi," dani',
taídanyuz 'ink'ez whe nin'al.

36 'Et budzi ulhtus násdli' 'ink'ez 'ilhoghun hinli
whe 'úhan'al.
37 'Alhgoh 276ne ts'inli whe ts'i bez dilhts'i.
38 Ts'iyanne soo 'ultsuk nahít'al hukw'elh'az, ts'i
ndza oole' ha, lhes haníyeh-i desdzaí-i tahúyalhdil.

Desk'éhinki whe tatsi be ts'i yaijut

39 'Et 'awet yulhkai whe ts'i bet 'út'enne no
yun nalhúhuhóoltsulh. Tl'oh taba hoonli-un, 'et
hotilh'en, soo' hutinelh de whute ts'i yahítajooh
huninzun.
40 'Et 'inka ts'i bulh too yuzdla-i k'unuhúyuzt'az
'ink'ez nyo 'awet hiladitni. Tl'oolh ts'i be
nuhunukes-i be dint'i 'i cha k'unuhúyuzt'az 'ink'ez
nus luwel 'i whe náhidintsi nilhts'i be no yádoldis
ha. 'Et 'awet no hudutilhduz.
41 Nyo lhedli dúwhult'oh sai dutlé-i haín'a 'i ts'i
yuk'énkez 'ink'ez nus ts'i bintsit duts'o súli' 'aw
nuhóotnah aít'oh. 'Ink'ez niz ts'e 'et 'awet tatsi be
yawhínan'il.
42 'Et la lhuganne nyoonne 'adinlane
hubotighan ha lhahódinla, doo ka la yahálh'il
'ink'ez ninta nahoolghas.
43 'Et hoonts'i lhuganne moodih Paul yutilhyih
hukwa' ninzun 'inka, “Dah,” bubúlhni. “Mbene
la dune núl'ilh t'éwhunínzunne, ts'iyawh 'enne cho
tahóollhat 'ink'ez no hútool'ilh,” bubúlhni.
44 'Et 'onghunne, 'enne dzihtel k'us ts'i oots'u há
nidistuk-i 'ohwhi hit'az yahúlh'il. 'Et whuz un'a
ts'iyawh dálhts'inel whe yats'úzdil.

28

Paul Malta whut'enne bula 'tit'elh

1 Soo yats'úzdil ndi noo 'i Malta huyúlhni 'et
t'ets'onanzin.
2 'Et whut'enne tube nets'un hínzoo.
Náwhewhunilhtan 'ink'ez whuzk'uz. Kwun neba
húdulhk'an 'ink'ez soo cho nene'hulh'en.
3 Paul tsuz naidalhdzoo-i nus tsídule whe
tl'ughus 'oolhch'oolh-i kwun be nílghaz whe Paul
yula súlhch'ulh.
4 'Et whut'enne nyoo tl'ughus Paul yula yé
dint'i hinilh'en 'et 'ulhodútni, “Ndun dune ughan-
un la 'unt'oh. Wheni neyak'usda, 'en boozi', 'i
'ahoolhyiz 'uk'elháhoolh'i-un ts'útni, 'en hutinalh-
un yughá ho'alh aít'oh, yatoo k'ut dujih hóonts'i.”
5 'Et hoonts'i Paul 'aw dálhinel whe kwun k'ut
dula yuzghat 'et tl'ughus 'oots'ahayánkat.
6 Hibasulh'i 'ólk'et tilah k'us khunsul tilah
nadílduz 'ink'ez daóotsah. Sa' hiba ilh'e'
hukw'elh'az 'aw hoonli lhe'ínel 'inka 'uts'un
un'a na'hunudzun 'ink'ez ndun duyak'usda bulh
'ilhoghun la 'unt'oh huninzun.
7 'Aw bughu nilhdza' iloh 'et tl'o k'ut whuzdla,
noo k'ut whudayi, Publius huyúlhni, 'en ooch'e'
hoonli. Soo oo'ih te ooghu dáznindil 'ink'ez tat dzin
oozih uzdálts'i'.
8 Publius oobá lili k'ut sulhti dada be cha 'ink'ez
dubut k'e dzoh nuzut. Paul sulhtí-un, 'et yughu
danínya 'ink'ez tenadidli, yuk'událni, 'ink'ez soo
ná'yinla.
9 'Et ndúhooja hukw'élh'az noo k'ut whut'enne
ndudáne ts'iyawh whusahándil 'ink'ez 'enne cha
soo ná'huja.
10 Hoonliyaz lhai nets'ótilhdil 'ink'ez uztizki whe
ndai la ooka' ts'untizilh-i cha netl'anáhayilya.

Malta whuts'un Rome ts'e hutizki

11 Ta sanun inle' hukw'elh'az, keyoh Alexandria
ts'e haínkez-i, 'i Lhulhutsin Lht'udánke' huyúlhni, 'i
ts'i khit noo k'ut intan, 'i be uztízki.
12 Keyoh Syracuse huwhútni 'et uzninki 'ink'ez
tat dzin 'et uzdálts'i'.
13 'Et whezdinki 'et doo cha keyoh Rhegium
huwhútni-un whuz ts'oozki. 'Et 'om bun 'et n'az
ha tists'i 'et nat dzin inle' 'et keyoh whuyaz Puteoli
huwhútni 'et yats'úzki.
14 Whulohne ooba 'álha' hoont'ohne nabuts'ínla
whe 'ilhoh lisman 'et duzih uzdólts'i' nehútni. 'Et
'awet no 'uts'uja whe Rome ts'e ts'oozdil.
15 Ndunne neulhutsínkene Rome 'et nebulh
'úhudants'o whe, 'e'óoket-un, Appius huwhútni-
un, 'ink'ez ts'uztez bayoh cha tat-un 'ut'alh-
un huwhútni-un, 'et lhe'hooldzoh ts'e whuz
nedodizdil. 'Et Paul ubutilh'en whe, Yak'usda,
“Musi,” yudáni' 'ink'ez 'awet oodzi doná'uja.

Paul Rome 'et Sizi Gri ghun dune bubulh yálhduk

16 'Et Rome ts'e ts'oozdil whe Paul whute lhugan-
un 'ilhoghun za yughunli whe dich'oh whút'i-un
higha óonin'ai.
17 'Et hukw'elh'az tat dzin inle' whe Paul 'et
whut'enne Lizwif dune unchane bubulh yátilhduk
ha usda ts'e duts'ó toodilh ubúlhni. Whusahándil
whe 'et ubúlhni, “Dunene 'ink'ez sulh Lizwifne
'aw hoonli sulh didowhne buch'a nulhé'ust'el
'ink'ez netsodá'ne buk'oh ts'e né'whut'en-un 'oh
cha whuch'a nulhé'ust'el. 'Et hoonts'i Jerusalem
'et 'asodilh'ai 'ink'ez Rome whut'enne, 'enne
butl'ásahalhti.
18 'Et 'enne suhoodalhkut 'ink'ez hoonli whe
nínta' nust'en-un hukw'elha datísah sghun

nálhuhuhóo'alh 'et huwa sla nahudutitnih hukwa' huninzun.
19 'Et hoonts'i Lizwifne whanch'az nehúnindil 'ink'ez sulh dunene 'aw whe tank'us un'a bughu yaoosduk ait'oh 'et hoonts'i 'oosneh huba' hoont'oh 'et huwa lerwe dízti'-un oobut netísyalh 'ink'ez oots'u tédutisdlih.
20 Mbe la Israel oots'u hainzutne hika tse hóoli-un, 'en sba 'álha 'unt'oh huwa ndi lhuztih tl'ool be suzghel. 'Et huwa nohtis'elh 'ink'ez nohbulh yátisduk-un hukwá' dísni'."
21 'Et nja duhúyulhni, "'Aw nyun nghun yun k'ut Judea whuts'un 'udustl'us nets'ó tl'alhúhusdloh, 'aw neulhutsinkene cha whuz de haíndilne cha nyun hoontsi' k'un'a nghu yalhuhulhduk.
22 'Et hoonts'i daja dutanelh-un nts'u yootuzalhts'ilh hukwa' ts'uninzun. T'ets'onínzun dune'ne buts'ú dintnine ndulcho whe yunka buch'az yáhalhduk 'et huwa."
23 'Et Paul ts'un lhahódinla ndet dzin hits'u tídulh-un. 'Et 'on nus 'ultsukne, 'enne 'et dzin hits'u whúsaindil. 'Et bundada' hulhgha whuts'un Yak'usda dune k'úne' bul'en-un huwun hubodulh'eh. Yak'usda be nus hóo'enne 'uk'unuhúyuzguz 'ink'ez Moses 'uk'unúyuzguz-i cha 'i gha Sizi buba 'alha' 'oot'e' hoole' ubúlhni.
24 Whulohne buba 'alha dija 'et hoonts'i 'onghunne, 'enne 'aw buba 'alha lhe'dusnih.
25 'Et Lizwifne lhdulhyo 'uhudutni. 'Et 'az náhidulh whe Paul njan dúbulhni, "Dalcho-i be Ndoni 'en Yak'usda be nus hóo'en-un Isaiah huyúlhni-un, yudáni' ndi khuni nohtsodá'ne butl'aídoo'alh ha.
26 'Et utni,
'Inyalh 'ink'ez ndunne dune ndubudini,

soo cho 'oozúlhts'ai 'et hoonts'i 'aw t'eoonoohzeh aít'oh;
soo cho whunulh'en 'et hoonts'i lhozíh'en.
27 Ndunne dune bubeni dúts'o,
dudzeh cha whudá'hudinla,
'ink'ez hunílhts'ul cha 'uhint'oh.
'Et njan 'aw ndulhúhit'oh de soo da' huhoo'en,
'ink'ez 'uhudóts'o, 'ink'ez bubeni cha da' t'éoonoozeh óole'.
'Et de da' sts'un náhalhya 'ink'ez da' soo ná'boosdleh, ni Yak'usda.' "
28 'Ink'ez Paul 'udek'ez ubúlhni, "Njan t'éoonohzin huba' hoont'oh, Yak'usda ooghuni be uzdujih-i 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne buts'o tl'aidan'ai. Huyoozólhts'ai' la!"
29 'Et Paul 'et ndudáni' hukw'elh'az tube cho lhdulhyo 'uhudutni whe Lizwifne whenáhidil.
30 Nat yus k'ut 'et Paul nyo hukw'elha hoolh'i-un 'et hoot'e'. Mbene la yughundilhne du'ih te bubutulh'ih.
31 Soo ts'et whucho Yak'usda dune k'úne' bul'en-un, 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti 'en ghun cha dune hodulh'eh. 'Aw dune whuch'a lhinúsyoot whe ndutni.

Yak'usda Ooghuni
New Testament in Carrier (CA:crx:Carrier)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier

crx

Canada

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carrier

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
6f908c0c-fba2-5da5-b9d2-a7770ec96862